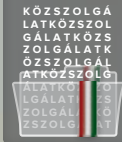

Van még erő
Európában

Hatékonyabb
igazgatás – gyorsabb
igazságszolgáltatás

2. Kormányzati
Karrier Expo

www.kozszolgalat.kormany.hu

Községi Szolgálat

KÖZIGAZGATÁSI MAGAZIN

I. ÉVF. 5. SZÁM || 2011. NOVEMBER
ÁRA: 420 FT

BUDAPEST közigazgatási reformja

2 Hatékonyságpárti átalakítás
az önkormányzati rendszerben

BESZÉLGETÉS
KÓSA LAJOSSAL

37 Történelmet írunk!
Interjú Bogay Katalinnal

10 KILÁTÁSAINK 2012-RE
Újjászervezett
gazdaságpolitikák kora

ÚJ SZÉCHENYI TERV

KÖZIGAZGATÁSI AKADÉMIA

A **Nemzeti Közigazgatási Intézet** és a **Nemzeti Közzolgálati Egyetem**, a **Magyar Közigazgatás** című tudományos folyóirat szakmai támogatásával továbbképző-ismeretmegújító jellegű közigazgatási konferenciasorozatot indít.

A konferenciasorozat célja a közigazgatásban dolgozó tisztviselők számára egy olyan fórum megteremtése, melynek keretében az egyes törvények kidolgozásában résztvevő elméleti és gyakorlati szakemberek az adott jogszabályokat a mindennapi munkájuk során alkalmazó kollégáikat tájékoztatják a jogszabályok változásainak főbb irányairól, tartalmáról.

A konferenciák tartalmi felépítésében a hallgatóságot leginkább érdeklő jogszabályalkalmazási kérdésekre fókuszál. Lehetőség nyílik kérdések felvetésére, egy-egy résztvevő kör műhelybeszélgetések keretében való feldolgozására, kifejtésére.

A konferenciák budapesti helyszínen kerülnek megrendezésre, a részvétel ingyenes. A konferenciák időpontjáról, helyszínéről és tematikájáról hírlevelünkben, valamint a Nemzeti Közigazgatási Intézet honlapján folyamatos tájékoztatást nyújtunk.

A konferenciák 2011. november és 2012. március között kerülnek megrendezésre.

Bővebb információ: nki.gov.hu

56 Második KIM Szalon

Fiatalképzőművészek kiállítása a minisztériumban

2

Hatékonyaspárti átalakítás az önkormányzati rendszerben
Beszélgetés Kósa Lajossal

48 Parlez-vous français?

Ösztöndíjasaink megállják a helyüket Franciaországban, a nagykövetségeken át egészen az OECD vagy éppen az UNESCO magyar képviselőiig.

37 Történelmet írunk!

Interjú Bogyay Katalinnal, az UNESCO Közgyűlés elnökével, Magyarország UNESCO nagykövetével

KÖZSZOLGÁLAT

KÖZIGAZGATÁSI MAGAZIN

KEDVES OLVASÓ!

„Aki Márton napon libát nem eszik, egész éven át éheznek.” A Közszo-
lgalat novemberi száma az újbórral és a szombathelyi (földim) születésű
(tours-i) Szent Márton kultuszának kulináris hagyományával együtt
érkezik. Eleink még a libaevés és a csízio alapján fürkésztek a jövőt, nap-
jainkban a jövő kutatás tudománnyá emelkedett. Szükségünk is van rá.
Válság és korszakváltás Európában, a magyar út és a stabilitás keresése
itt hon. Mi is áttekintjük a magyar gazdaság kilátásait, amelynek a vál-
ság újabb és újabb hullámaira tartalékokkal rendelkező költségvetéssel
kell felkészülni. Szerzőnk szerint „van még erő Európában”, bár az euro-
zóna számára tartalékok mára már csak a német-francia tengelyben
vannak, amely Kína partnerségét kéri az alapok megerősítéséhez. Ez
persze biztonságpolitikai kérdéseket is felvet, ezt a témát is körüljárjuk.
Nehéz időkben keményen kell tartani a kormányzás irányát. Az önkor-
mányzati rendszer átalakítása, a fővárosi igazgatás dilemmái és a kap-
csolódó területi közigazgatás-fejlesztés novemberben a közpolitika
kulcskérdései. Az átalakítások szakpolitikai véleményvezérei nyilat-
koztak lapunknak. Nyitottabb bíróságok, hatékonyabb önkormányzatok,
gyorsabb perek – Röpássy Róbert a finisbe érő igazságszolgáltatási
reformokat összegezte. Írásaink igazolják, hogy a tehetséggondozás
állami háttérrel, támogatási rendszerrel, különösen határon túli dimen-
zióban minden nehézség dacára erősíteni kell. A magyar talentum nem-
zetközi lehetőségeire mutat rá Bogyay Katalin UNESCO közgyűlési
elnökké választásának története is. Az UNESCO megértésében pedig
Forest Whitaker segít minket, aki Párizsban gyakorlatozó közigazgatási
ösztöndíjasunknak adott interjút.

Az év vége közeledtével a jövő év elejére való felkészülés is időszerű.
Az önkormányzati, a közszolgálati, az adatvédelmi, a közbeszerzési
és államháztartási joganyag január 1-től hatályosuló változásai, nem
utolsósorban az Alaptörvény adta új keretek sok tanulást igényelnek a
tisztségviselőktől is. A Nemzeti Közigazgatási Intézet októberben indult,
lapunkban is publikált ingyenes konferenciasorozata, a „Közigazga-
tási Akadémia” jó lehetőséget kínál majd a találkozásra és az év végi
jókívánságokra is.

Kis Norbert főszerkesztő

- 2 HATÉKONYASPÁRTI ÁTALAKÍTÁS
AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDSZERBEN –
BESZÉLGETÉS KÓSA LAJOSSAL
- 6 MOZAIK • A HÓNAP KÉPE
- 8 KÖZPÉNZÜGYEK AZ ÚJ ALAPTÖRVÉNYBEN
- 10 KILÁTÁSAINK 2012-RE – ÚJÁSZERVEZETT
GAZDASÁGPOLITIKÁK KORA
- 12 AZ ŐSZI KORMÁNYZATI ÉS PARLAMENTI
MENETREND
- 14 HATÉKONYABB IGAZGATÁS –
GYORSABB IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS
- 17 A JÓ ÁLLAM JÓ GAZDA – A KÖZIGAZGATÁSI
INFRASTRUKTÚRA EGYSZERŰSÍTÉSE
- 19 ÚTON BUDAPEST JÖVŐJE FELÉ
- 21 VALÓS ÉLET, VALÓDI PROBLÉMÁKKAL –
KATASZTRÓFAVÉDELMI TÖRVÉNY
- 22 NAGYOBB VEDELEM, ERŐSÖDŐ BIZTONSÁG –
AZ INFORMÁCIÓS ÖNRENDELKEZÉSI JOGRÓL
ÉS AZ INFORMÁCIÓSABADSÁGRÓL SZÓLÓ
TÖRVÉNYHEZ
- 24 ABLAK A JÖVŐRE – INTERJÚ SZABÓ ERIKÁVAL

- 26 SEGÍTSÉGNYÚJTÁSRA NYITOTT ABLAKOK –
A GYŐR-MOSON-SOPRON ÉS BÉKÉS MEGYEI
KORMÁNYABLAKOK
- 27 MAGYAROK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN –
NÉPSZÁMLÁLÁS 2011
- 28 TÁMOGATÁS A MEGMARADÁSÉRT –
ÚJ SZEMLELETMÓD A NEMZETPOLITIKAI
STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁBAN
- 30 COLLEGIUM TALENTUM
- 31 A MOLDOVAI CSÁNGÓK
- 32 VAN MÉG ERŐ EURÓPÁBAN
- 34 SZERVEZETT VILÁGHATALOM
- 36 ÉLEN JÁRUNK A BÉKEFENNTARTÁSBAN
- 37 INTERJÚ BOGYAY KATALINNAL, AZ UNESCO
KÖZGYŰLÉS ELNÖKÉVEL, MAGYARORSZÁG
UNESCO NAGYKÖVETÉVEL
- 40 A LEGÚJABB UNESCO KIRÁLY – FOREST WHITAKER
- 42 INDIA ÉS A BRICS
- 43 EGY ÉPÜLET KALANDOS TÖRTÉNETE •
A MAGYARSÁG HÁZA
- 44 „NEM TE VALÁL GYŐZŐ, HANEM A KOR LELKE:
SZABADSÁG” • BALÁS ISTVÁN

- 45 ÖSZTÖNDÍJ SEGÍTI A NEMZETISÉGI ISKOLÁBAN
TANULÓKAT
- 46 2. KORMÁNYZATI KARRIER EXPO –
REGENERÁCIÓ MÁSODSZOR
- 48 PARLEZ-VOUS FRANÇAIS?
- 50 A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZET ÉRTÉKEI ÚJRA
EURÓPAI KONTEXTUSBAN
- 52 A MEGYÉK SZIMBÓLUMHASZNÁLATA
MAGYARORSZÁGON
- 54 „AZ EMBERBEN REJLŐ CSODA” – „THE INNER
MIRACLE” – AZ ELSŐ SZELLEMI HUNGARIKUM
- 55 KITÁRULVA A HELYI KULTÚRA ELŐTT
- 56 KAPCSOLATTEREMTÉS MÁSKÉPP – II. KIM
SZALON – FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA
A MINISZTERIUMBAN
- 60 DESIGN ITTHON
- 61 MAGYAR DIVAT ÖSSZEL
- 62 NÖVÉNYEK AZ IRODÁBAN
- 62 AZ OPÁL
- 63 AJÁNLÓ

A portrait of Kósa Lajos, a middle-aged man with short, graying hair, wearing glasses, a dark pinstripe suit, a white shirt, and a striped tie. He is smiling slightly. The background is a blurred outdoor scene with greenery and a building.

névjegy

KÓSA LAJOS

Végzettség || közgazdász

Nyelvtudás || angol

Könyv || Milan Kundera:
A lét elviselhetetlen könnyűsége
Szerb Antal: A Pendragon legenda
Sarkadi György: A gyáva

Film || Terry Gilliam: Brazil
Luc Besson: Az ötödik elem
Xantus János: Eszkimó asszony fázik

Zene || Hacsaturján 3. szimfóniája,
Liszt Ferenc: Csárdás obstiné,
Pink Floyd: The Wall

Hobbi || motorozás, jégkorong, evezés, hajózás, olvasás

Beszélgetés Kósa Lajossal

Hatékonyságpárti átalakítás az önkormányzati rendszerben

szöveg: Pindroch Tamás

Az 1989-es átmeneti alkotmányból következett a nagy ellátórendszerek szabályozása. Az új Alaptörvény elfogadása, az elmúlt 20 év tanulságai, tapasztalatai, a közismert működési hibák, indokolják ezeknek a rendszereknek az átalakítását – erről beszélt lapunknak Kósa Lajos, a Fidesz ügyvezető alelnöke, Debrecen polgármestere, országgyűlési képviselő. Hangsúlyozta, demokratikus és arányos lesz az új választási rendszer, amelyben a választókerületek nem feltétlenül a járások területi határaihoz igazodnak majd.

» A kormány belekezdett a közigazgatás, az önkormányzati, az egészségügyi rendszer átalakításába. Mi indokolja a változtatásokat és azok irányát?

Kósa Lajos: Az előző években láttuk, hogy az államháztartás és ennek részeként az ellátórendszerek milyen működési hibákat halmoztak fel. 2008 végére a magyar állam majdnem ténylegesen tönkrement, amelyben nemcsak a szocialista katasztrófa-kormányzás játszott szerepet, hanem az is, hogy a kormány ezeket a rendszereket nem tudta fenntartani, működésüket nem tudta kézben tartani. Az 1989-ben elfogadott alkotmány – mint ahogy azt a preambulumában is rögzítették – csupán átmenetileg, a következő alaptörvény elfogadásáig szabályozott rengeteg kérdést. Ebből az átmeneti alkotmányból adódott egy sor alrendszer szabályozása. Ez az

átmenetiség húsz évig tartott, amelyet a Fidesz-kormány zárt le az új Alaptörvény elfogadásával és 2012. januári életbe lépésével. Politikai konszenzus alakult ki, és a kellő, kétharmados felhatalmazást is megkaptuk a választóktól arra, hogy megkezdjük a nagy ellátórendszerek átalakítását.

» Milyen gazdasági racionalitása van annak, hogy az állam átveszi a megyei önkormányzatok oktatási, egészségügyi és szociális intézményfenntartó feladatait?

K. L. Az önkormányzatok egyik része viszonylag könnyedén el tudta végezni ezeket a feladatokat, másik részüknek viszont komoly gondokat okozott az intézményfenntartás is. Ebből a helyzetből adódott, hogy olyan vegyes rendszert kell létrehozni, amelyben azok az önkormányzatok, amelyek képesek az iskolák működtetésére, folytassák továbbra is

ezt a feladatot, szerződjenek vissza erre a tevékenységre, ahol viszont nem tudják ezt felvállalni, az állam tegye ezt meg helyettük. A szociális intézmények területén ugyanezt gondoljuk, bár itt a megyei fenntartás a legtöbb esetben nem volt szerencsés választás, ugyanis sokszor nem jól osztotta el egymás között a feladatokat a megye, a megyei jogú város és a városi, falusi települési önkormányzat. Hogy mennyire is ellentmondásos volt ez a helyzet, azt jól mutatja a hajléktalan-ellátás.

» Az ellenzék szerint a miniszterelnök pártszimpátia alapján kívánja kinevezni például a vidéki iskolák és kórházak igazgatóit is. Mit szól ehhez a véleményhez?

K. L. Ez butaság. Az önkormányzatok politikai színezetétől függetlenül, az intézmények igazgatói pályázataira 99 százalékban eddig is egy pályázat érkezett. »

A vezetőket az önkormányzati képviselő-testületek lényegében 100 százalékos támogatottsággal választották meg. Ez is mutatja, hogy eddig sem pártszimpátia alapján döntött a képviselő-testület. Nem lesz ez másképp akkor sem, ha a kormány, az állam gyakorolja majd az intézményfenntartó és működtetési jogokat. Ez egy olyan szokásos ellenzéki mantra, amelyet csak azért találtak ki az ellenzéki pártok, hogy erre a kérdéskörre is mondjanak valamit.

» *A megyei kórházak már jövő évtől állami fennhatóság alá kerülnek, de mi lesz a települési fenntartású kórházakkal és rendelőkkel?*

K. L. A jövő év nyaratól kerülnek állami kézbe. A kezdetek kezdetén azt mondtuk, hogy az egészségügyi ellátásban az önkormányzatoknak semmi keresnivalójuk nincsen, ugyanis nem értenek hozzá. Az intézmények előfinanszírozása átfutó tételnek számít náluk, az önkormányzat nagyon sokszor foglya a saját intézményének. Az ellátást nem így kell megszervezni. Az alapellátásban van szerepe az önkormányzatoknak, a fekvő- és járóbeteg-ellátásban nincs.

» *Mi indokolja a polgármesterek és a parlamenti képviselők összeférhetetlenségének kimondását? A város- és kerületvezetők miért maradhatnak tagjai a megyei közgyűléseknek és Budapesten a Fővárosi Közgyűlésnek?*

K. L. Amíg a parlament nagy létszámú, és a tagjai között sok az önkormányzati kötődésű képviselő – igaz, szétszóródnak a frakciók között és nem akkora a számuk, hogy ténylegesen befolyásolni tudnák a döntéseket –, addig ők tudnak önkormányzati szempontokat képviselni, de a parlament alapvetően azért mégiscsak az ország ügyeivel foglalkozik. Egy kis létszámú, kétszáz fős Országgyűlésben, amely 2014-től fog megalakulni, nagyobb egyéni körzetekből kerülnek majd ki a képviselők. Amennyiben közöttük szerepet kapnának a polgármesterek, akár az összlétszám negyven százalékát is ők alkotnák. Ez a parlament már inkább érdekképviselői fórum lenne, mint az ország ügyeit intéző testület. Az viszont szerintem semmilyen problémát nem okoz, ha egy polgármester a megyei közgyűlés tagja is lehet, hiszen mindkét funkció önkormányzati tagság. Mielőtt

megkérdezné, én csak 2014-ben hozom meg arról a döntésem, hogy polgármesterként vagy országgyűlési képviselőként képzelem-e el a jövőmet.

» *Az uniós támogatások felhasználása körül az előző években nagy viták alakultak ki. Az új területfejlesztési szerkezet mivel lesz áttekinthetőbb az eddigi regionális területfejlesztési tanácsok működésénél?*

K. L. Az eddig működő regionális területfejlesztési tanácsok túl nagy területet fedtek le. Regionális identitás nem alakult ki Magyarországon az emberekben, szemben a megyei identitással. A régiók településeinek sok esetben semmi köze nem volt egymáshoz: a járságiakat vajon mi köti össze a beregiekkel? A valóságban nem sok minden, pedig eddig egy régióhoz tartoztak. A megyék ezzel szemben ezeréves történelmi tudattal, hagyományokkal, identitással rendelkeznek, kialakult az úgynevezett társadalmi szövetük. Ezért hasznos, hogy a területfejlesztési kérdésekben ők döntenek majd. A regionális tanácsok döntéseiben eddig nem a logika volt a döntő szempont. Például egy régióban vagy egy megyében egymás melletti települések építettek maguknak gyógyfürdőket. Ez pazarló gyakorlat volt, a gyógyturizmushoz kapcsolódó fejlesztésekben az együttműködés hasznosabb lett volna, a szálláshelyeket inkább el kellett volna osztani egymás között. Ezt az eddig a rendszerbe belekódolt ésszerűtlenséget is fel kell számolnunk.

» *Ön Budapesti Önkormányzati Szövetség (BÖSZ)- vagy Tarlós István párti? A fővárosban melyik koncepciónak kellene győzedelmeskedni a feladatelosztás terén, az erős központ, gyengébb kerületek vagy az erősebb kerületek, gyengébb Fővárosi Közgyűlés-féle modellnek?*

K. L. Semmilyen párti nem vagyok, az a lényeg, hogyan tud működni hatékonyan egy ilyen nagy főváros, mint a miénk. Azzal kellene végre szakítani, és ahhoz kellene jó szabályozást keresni, hogy Budapest a jövőben ne azt a szerepet játssza el, amit az elmúlt húsz évben mindig eljátszott. Méretei miatt ugyanis azokat a feladatokat, amelyeket képtelen volt

fotó: Hornyák Dániel

megoldani, egyszerűen letette a kormány asztalára, és azt mondta, „Gyere kormány, oldd ezt meg, mert különben összedől a világ!” Így a különböző kormányoknak kényszerből kellett foglalkozniuk a 4-es metróval, a BKV-val vagy éppen a hulladékgazdálkodási kérdésekkel is. Budapest mindig a könnyebb ellenállást választva fordulhatott egy-egy feladat felé. Ez

nagyon rossz üzenet a vidék számára. Alapvető probléma az is, hogy a fővárosban a központi költségvetési intézmények aránya nagyon magas, ezek pedig részben olyan feladatokat látnak el, mint vidéken az önkormányzati intézmények.

ugyanis, a létrejövő 180-250 körüli járást lefedni a 96-106 egyéni választókerülettel. Azt tudjuk csak megoldani, hogy a választókerületek a megyehatárokat nem lépik majd át. Lesz korreláció a járásek és az egyéni választókerületek között, de ez semmiképp sem lesz egy-az-egyben megfelelés. Az arányosság nagyon fontos szempont az új kerületek kialakításánál. Ennek lényege, hogy a lélekszámot figyelembe véve ne legyen 10%-nál nagyobb eltérés az új körzetek között. Emellett olyan körzeteket kell kialakítani, hogy ezeknek a térségeknek legyenek közös történelmi, kulturális, társadalmi pontjaik.

» *Az ellenzék egy része az egyfordulós szavazás és az ajánlószelvények megtartása ellen tiltakozik. A nyugati sajtó ugrásra készen áll, hogy az új választási törvény miatt irányított demokráciává silányítson minket. Milyen ellenérveik vannak?*

K. L. A lényeg, hogy általános, titkos, csalásra lehetőséget nem adó választást tartanak-e az adott országban. A demokráciának ezek a fokmérői, amelyet mi garantálunk, ahogy az arányos választási rendszert is. Az egyfordulós szisztéma számos nyugati országban működik, például Angliában, ott emiatt mégsem kiáltja senki a demokrácia végét. Az egyfordulós rendszer kizárja a pártok közötti, legkülönbébb, olykor elvtelen politikai szövetségkötéseket. Az egyéni jelöléshez szükséges mostani 750 leadandó ajánlószelvények számát 1500-ra növelnék meg, viszont a választókerületek is közel kétszer nagyobbak lesznek. Aki ennyi embert sem tud maga mellé állítani egy nyolcvanezer választókerületben az indulásához, az hogyan akar nyerni? Az LMP korábban anyagi cenzust javasolt a jelöltállítás-hoz, ami végképp nonszensz álláspont, de nincs min csodálkozni, hiszen ők már „technikai” koalíciót is felvetettek az LMP, a Jobbik és az MSZP között. A most kialakítandó választási rendszernél százszor aránytalanabbak és abszurdabbak is léteznek a világban. Vegyük például az Egyesült Államokat, ahol nem is jelölre szavaznak az emberek, hanem elektorokra. Végül ők választják meg az elnököt. Bizony az is előfordult már, hogy valamelyik elektor végül nem úgy szavazott, amilyen felhatalmazással őt a választásra elküldték. Mégsem mondjuk,

hogy ott is vége van a demokráciának. A kritikákkal nagyon óvatosan kell bánni, hiszen a rendszerek eltérnek. A nyugati baloldali sajtóban eddig is fasisztáknak számítottunk, bármit is csináljunk, a konzervatív médiumok pedig óvatosan támogattak. Ezt a helyzetet megszoktuk, és beláttuk, nem is fog megváltozni. A tények, úgy látszik, nem számítanak. Mára már rég eltűntek a rendszerváltozáskor még meglévő, régi, fennkölt, a „Nyugat” iránt táplált illúzióink.

Azzal kellene végre szakítani, hogy Budapest a jövőben ne azt a szerepet játssza el, amit az elmúlt húsz évben mindig eljátszott.

» *Nem sérül az állampolgárság intézménye azzal, hogy a határon túli magyaroknak csupán egy szavazati joga lesz, egyéni képviselőkre nem voksolhatnak?*

K. L. Azt gondolom, nem. A mostani rendszerben, az önkormányzati választásokon a megyei jogú városok lakóinak kevesebb szavazati joga van, mint a többi településen élőknek, hiszen ők nem szavazhattak a megyei közgyűlések tagjaira. Jelenleg tehát lakóhely szerint különbség van az állampolgárok között, immár húsz éve. De a máig még érvényben lévő választási rendszerben meg lehetett akadályozni azt is, hogy egyes állampolgárok leadhassák szavazatukat egyéni jelöltekre. Az akadályoztatás például azokat érte, akik önhibájukon kívül elvesztették állandó lakcímüket. Ez a helyzet egy válás esetében az utána lefolytatott vagyonmegosztáskor következhetett be, amely után a vesztes fél, aki elveszítette állandó lakhelyét, nem is szavazhatott az egyéni képviselőjelöltjére. Ha ezek a példák húsz éven keresztül senkinek nem szúrták a szemét és a demokráciába vetett hitét, a kettős állampolgárok szavazásának mikéntjét sem kellene vitatni. ■

» *Van-e már döntés az új választókerületek kialakításáról, ezek mennyire függenek majd össze az új járási rendszerrel?*

K. L. Próbálunk megfeleltetést találni, de nem megy mindenütt. Kivitelezhetetlen

NEVELÉS A KÖZOKTATÁSBAN

Október végén elfogadta az Országgyűlés a köznevelési törvénytervezetet, megkezdődött az oktatási rendszer reformja. A törvény a nevelést kívánja a pedagógiai tevékenység középpontjába állítani. A kötelező ismereteket az új Nemzeti Alaptanterv foglalja majd össze, azonosulva az EU-országok döntő többségének gyakorlatával. A kormány legfontosabb céljai az esélyegyenlőség, a versenyképesség és a társadalmi felzárkóztatás megteremtése, továbbá a leszakadás megállítása a Híd programon keresztül, a legnagyobb reménységeket pedig tehetséggon-
dozó programok segítik majd. Újra megvalósul a közoktatás-köznevelés külső szakmai ellenőrzésének visszaállítása. A tanári pálya esetében a kormány már nem átmeneti kedvezményekben, időszakos könnyítésekben gondolkodik, hanem egy új életpályamodell bevezetésével biztosítja a pedagógusok hosszú távú megélhetését.

HAZAFIAS ÉS BÁTOR HŐSÖK

Forradalom zajlott 55 éve október 23-án, amelyről a mai napig minden évben megemlékezünk. A szabadság napján Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes, közigazgatási és igazságügyi miniszter kitüntetésekkel adta át a Parlament Vadász termében. Emléklapokat és érmet kaptak azok, akik példamutatón helytálltak azokban az ínséges időkben is, amikor a nemzet sorsát és történelmét nehezített körülmények között, ellenállás árán kellett továbbformálni. A Nagy Imre-érdemrend azoknak járt, akik bátor, hazafias magatartást tanúsítottak a magyar függetlenséget szolgáló, a társadalmi párbeszéd, a társadalmi béke, a nemzet egységének megvalósítása, a békés rendszerváltoztatás megteremtése érdekében. „1956 hőseinek köszönet és hódolat jár az egész nemzet nevében” – mondta a miniszter.

FEJLEMÉNYEK A MINISZTERELNÖKÖK KLUBJÁBAN

Döntések születtek az Eurózóna válságkezelését illetően annak érdekében, hogy Olaszországra és Spanyolországra ne terjedjen át a válság. Az IMF növeli hozzájárulását a második görög hitelprogramhoz, a bankok feltőkésítéséről is megállapodás jött létre a vártak megfelelő mértékben és formában. Mindez jól mutatja, hogy az október 23-án kezdődött EU-csúcstalálkozó fontos kérdéseket feszegetett. A válságba egyre jobban belesodródó Görögország megmentése, a bankok feltőkésítésének következményeiről szóló vita és az eurózóna hosszú távú szerepének kérdései borzolták a kedélyeket. Orbán Viktor miniszterelnök szerint minden ország szempontjából a stabilitás a legfontosabb, így Magyarországnak élnie kell a kétharmados társadalmi egyetértés, összefogás lehetőségével.

LISZT FERENC MOZDONYA

Elindult a Liszt Ferenc Emlékév és a zenélő vonat is a zeneszerző arcképével díszítve. A GYSEV Zrt. tulajdonában lévő, tavaly pályára állított Széchenyi-mozdony párja hazánk és a szomszédos Ausztria területén közlekedik. A 230 km/h végsebességű, 86 tonna súlyú Taurus mozdonyra, mintegy 120 m² fóliát feszítettek fel. Rendhagyó sajtótájékoztatót is tartottak egy Budapestről Sopronba tartó, az újságírók és protokoll vendégek számára kialakított, nem menetrend szerinti rendezvényvonaton. A mozdony külön érdekessége, hogy menet közben – azaz a megállókhöz közeledve – Liszt Ferenc műveinek részletei csendülnek fel. A sajtótájékoztató és a mozdonyavatató jó hangulata mellett, a különleges ételek kóstolgatása közben, a győri vasútmodellező klub jóvoltából az újonnan felavatott mozdony makettjét is megtekinthették a kíváncsiskodók.

A hónap képe: A Magyarországra akkreditált nagykövetségek és a mezőgazdasági attasék a Villányi borvidék szüretén vettek részt.

for: Árvai Károly

LÉTREJÖTT A NEMZETI REGISZTER

Október 17-én megkezdte működését a Nemzeti Regiszter, amelynek segítségével a világ bármely pontján élő magyarságot el lehet érni, csupán regisztrálni kell. A honlap magyar és angol nyelven látogatható egyelőre, de a tervek szerint hamarosan spanyol nyelven is elérhető lesz. A felhasználók hetente hírlevélben értesülhetnek a magyarságot érintő legfontosabb információkról, közvetlenül elérhető az egyszerűsített honosítási eljárás és a Bethlen Gábor Alap honlapja, valamint a kormány portálja is. Semjén Zsolt nemzetpolitikaiért felelős miniszter, miniszterelnök-helyettes elmondta: a Nemzeti Regiszter hozzájárul ahhoz, hogy megerősítse azoknak a magyar embereknek az identitását, magyarságtudatát is, akik a magyar szervezetek vonzáskörzetén kívül élnek.

nemzeti regiszter

KÖZÖS NYILATKOZAT LENGYEL ÉS MAGYAR SEGÍTSÉGGEL

Ahogy a már megszokott, a Közigazgatási

Intézetek és Felsőoktatási Intézmények vezetői ismét az EU Tanácsa soros elnökének országában – vagyis ezúttal Lengyelországban – ültek össze, hogy aláírják azt a közös nyilatkozatot, amelyet még a magyar elnökség ideje alatt kezdeményezett a DISPA tagsága. A Budapest–Varsó határozat jelentősége, hogy újra kinyilvánította a DISPA jövőbeni célkitűzéseit, amelyeket a 2008-ban elfogadott Strassbourgi Manifesztum tartalmaz. A tagok egyetértettek abban, hogy a megváltozott gazdasági körülmények új célokat kívánnak. „Felülvizsgálva a Strassbourg Manifesztum elfogadását követő időszakban elért eredményeket, fontosnak érezzük egyes alapvető elvek megerősítését, melyek meghatározzák munkánkat, valamint kijelölik a céljaink eléréséhez szükséges további intézkedések pontos irányvonalát.” – olvasható a határozat nyitómondatában.

Közpénzügyek az új Alaptörvényben

szöveg: Vértessy László egyetemi adjunktus

Napjainkra a gazdasági folyamatok és közjogi szabályozásuk olyannyira meghatározóvá vált, hogy a modern alkotmányok szinte kivétel nélkül rögzítenek – a második generációs alapjogok mellett – makroökonómiai tartalmú rendelkezéseket. Divatos kifejezés lett a gazdasági alkotmánytan, alkotmányos gazdaságtan, és ezek szélsőséges formája, a gazdasági alkotmány. Ezt az általános felfogást, tendenciát követi az Alaptörvény is, amelynek egészen érezhető a gazdasági szemlélet, különösen a közpénzügyek részletesebb, pontosabb szabályozása tekintetében. A jogalkotó – a korábbi szabályozástól eltérően – egy felelősségteljes gazdálkodást, és ún. klasszikus, konzervatív közgazdaságtani értékrendet határoz meg.

Az Alaptörvény számos új rendelkezést tartalmaz a hatályos Alkotmányhoz képest – külön fejezet: A közpénzek (36 – 44. cikk) is megjelenik a normaszövegben. A fontosabb kérdések a következőképpen csoportosíthatók: i) központi költségvetés, ii) nemzeti vagyon, iii) önkormányzatok, iv) közpénzügyi szervek. A teljesség kedvéért egy olyan kategóriát is érdemes kialakítani, amely a közvetve kapcsolódó szabályokat ismertetné (pl. környezetvédelem, fenntartható fejlődés, családtámogatás, adatvédelem), azonban ezek tárgyalása meghaladná a szűk terjedelmet.

Egy alaptörvény gazdasági elemzése esetében alapvetésként a *jogállamiság* és a *piacgazdaság* említhető. A jogállamiság egyszerre eszme és normatív fogalom is (B. cikk), amely azért jelentős, mert a közpénzügyek is jogilag szabályozottak. Az Alaptörvény nem határozza meg a *piacgazdaságot*, illetve annak – szociális (!) – modelljét, így azt az L. cikkben talál-

ható közvetett utalásokból kell levezetni (értékteremtő munka, vállalkozás szabadsága, tisztességes gazdasági verseny, fogyasztóvédelem), továbbá a szociális biztonság is idekapcsolható (XIX. cikk).

Ugyancsak novum a Nemzeti Hitvallás, amely utal a *kereszténység* nemzetmegtartó szerepére és országunk különböző vallási hagyományaira. A keresztény társadalmi tanítás, gazdaságetika a szociális piacgazdaságot is értelmezi. A Quadragesimo Anno (1931. XI. Pius) kezdetű pápai enciklika szerint a gazdasági tevékenységnek és az anyagi gyarapodásnak az ember és a társadalom szolgálatában kell állnia.

A központi költségvetés

A központi költségvetésről és a központi költségvetés végrehajtásáról az Országgyűlésnek minden évre vonatkozóan *törvényt* kell alkotnia, a szükséges előterjesztésekről a kormány gondoskodik. Amennyiben nem sikerül elfogadni a költségvetési

törvényt, akkor az átmeneti gazdálkodás szabályai szerint a kormány jogosult a jogszabályok szerinti bevételeket beszedni és az előző naptári év előirányzatai alapján a kiadásokat időarányosan teljesíteni.

Az Alaptörvény – a közelmúlt gazdasági eseményeinek és következményeinek hatására – azonban *korlátozza* az Országgyűlés költségvetés-alkotási jogkörét, mivel nem fogadhat el olyat, amelynek eredményeképpen az államadósság meghaladná a teljes, bruttó hazai össztermék (GDP) felét. További szigorú megkötés, hogy mindaddig, amíg az államadósság a GDP felét meghaladja, csak olyan költségvetés fogadható el, amely az államadósság GDP-arányú csökkentését tartalmazza, eredményezi. A megszorítás az állam és a kormányzat által vállalható hitelek, kölcsönök és pénzügyi kötelezettségek tekintetében is fennáll. Ki kell emelni, hogy ez csak a központi költségvetésre vonatkozik, az uniós követelmény pedig az államháztartás egészére, tehát az

önkormányzatokra is (bruttó államadósság), illetve nem tartalmazza, hogy az éves költségvetési hiány nem haladhatja meg a GDP 3%-át. Ezekről a szabályokról természetesen az ún. különleges jogrend idején el lehet térni.

A *hatalmi ágak megosztásának* megfelelően a költségvetési törvény elfogadásával az Országgyűlés (törvényhozás) egyúttal felhatalmazza a kormányt a bevételek és kiadások teljesítésére (végrehajtás). A kormány ez irányú kötelezettsége is konkrétabb lett: a központi költségvetést törvényesen és célszerűen, eredményesen és átláthatóan kell végrehajtania, továbbá intézkedése (pénzügyi kötelezettségvállalása) nem növelheti az államadósságot.

A *közteherviselés és a nyugdíjrendszer* alapvető szabályait a közös szükségletek kielégítéséhez való kiszámítható hozzájárulás és az időskori létbiztonság érdekében sarkalatos törvény határozza meg. Ezzel kapcsolatban fogalmazódik meg egyértelműen a *közteherviselés* általános és újraértelmezett követelménye: minden ember, valamint törvény alapján létrehozott jogalany teherbíró képességének megfelelően hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez (XXX. cikk, N. cikk és az O. cikk). A központi költségvetésből csak olyan szervezet részére nyújtható *támogatás*, vagy teljesíthető szerződés alapján kifizetés, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint a támogatás felhasználására irányuló tevékenysége átlátható. A költségvetésről és a zárszámadásról törvény rendelkezik, így az *Alkotmánybíróság* (AB) ezeket a jogszabályokat is vizsgálhatja. Azonban jelenleg és a jövőben is a gazdasági egyensúly fontosabb szempont, ezért amíg az államadósság a GDP felét meghaladja, az AB a központi költségvetés, a központi adók (illeték, járulék, vám), valamint a helyi adók központi feltételeinek Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag a következő jogok sérelmével összefüggésben vizsgálhatja felül és semmisítheti meg: élet és emberi méltóság; személyes adatok védelme; gondolat, lelkiismeret és vallásszabadság; magyar állampolgárság.

A 8. cikk értelmében nem lehet *országos népszavazást* tartani – többek között – a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, központi adónemről, illetékről, járulékról, vámról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény tartalmáról.

A nemzeti vagyon

Az új szabályozás rögzíti, hogy az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona *nemzeti vagyon* (38. cikk), amely kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele, amelyről külön sarkalatos törvény rendelkezik. A felelős gazdálkodás érdekében rögzítették, hogy a nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, az értékarányosság követelményének figyelembevétele mellett. Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önál-

„Az országgyűlés nem fogadhat el olyan központi költségvetésről szóló törvényt, amelynek eredményeképpen az államadósság meghaladná a teljes hazai össztermék felét.”
(Magyarország Alaptörvénye)

lóan és/de (!) felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményeinek megfelelően, az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint.

Helyi önkormányzatok

A helyi önkormányzatok a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében működnek. A jelen témakör tekintetében a helyi önkormányzat a *helyi közügyek* intézése körében törvény keretei között i) rendeletet alkot; ii) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat; iii) meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik; iv) e célra felhasználható vagyonával és bevételeivel kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozást folytathat; v) dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről.

A helyi önkormányzatok tulajdona *köztulajdon*, és nemzeti vagyon, amely feladataik ellátását szolgálja. A kötelező feladatok és hatásköreinek ellátásához azokkal

arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult. Az új közpénzügyi szabályok közül különösen fontos kiemelni, hogy a költségvetési egyensúly megőrzése érdekében a helyi önkormányzat törvényben meghatározott mértékű kölcsönfelvétele vagy más kötelezettségvállalása feltételhez, illetve a kormány hozzájárulásához köthető (34. cikk), a feljogosítható szervek között szerepelnek a fővárosi vagy megyei kormányhivatalok, a Magyar Államkincstár, illetve az Államadósság Kezelő Központ.

Közpénzügyi szervek

A közpénzügyek másik jelentős része – a fiskális politika mellett – a monetáris politika. A *Magyar Nemzeti Bankkal* (MNB) kapcsolatban a szöveg továbbra is őrzi a kétszintű bankrendszert, a monetáris-fiskális politika elválasztását és az Országgyűlésnek való felelősséget, így jogállása és feladata érdemben nem változik, sarkalatos törvény szabályozza a későbbiekben (41. cikk). Az Alaptörvény utal a *Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletére*, megerősítve a hatóság tekintélyét; a rá vonatkozó rövid szabály, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó szervre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

A fiskális politikát, a közpénz(ügy)eket kontrolláló, „auditáló” intézmény – 1870 óta – az Állami Számvevőszék (ÁSZ), amely az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, feladatkörében törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Az ÁSZ szervezetét és működését sarkalatos törvény rendezi.

A fiskális politika másik, fiatal szereplője a *Költségvetési Tanács* (KT), az Országgyűlés törvényhozó tevékenységét támogató szerv, amely a központi költségvetés megalapozottságát vizsgálja, és közreműködik a központi költségvetés előkészítésében. A költségvetési törvény elfogadásához – az államháztartási egyensúly és korlátozások – betartása érdekében a KT előzetes hozzájárulása szükséges. A Tanács három tagja a KT elnöke, továbbá az MNB és az ÁSZ elnöke. A Költségvetési Tanács működését is sarkalatos törvény határozza meg. ■

Kilátásaink 2012-re

Újjászervezett gazdaságpolitikák kora

szöveg: Lentner Csaba egyetemi tanár

Lejtmenetben a világ gazdasága. Az angolszász jelzálogpiacok 2007 tavaszától elindult válságával új korszak kezdődött az emberiség történelmében. A leges-legújabb kor, ami valószínű, hogy a permanens válságok kora lesz.

Noha a fejlett piacgazdaságok jó négy éven át sikeresen alkalmazták John M. Keynes gazdaságfilozófiáját, a költségvetési hiány növelésével elérhető belsőkereslet-generálást, az eredmények azonban felemásak. Keynes, annak idején – közpénzekből – még a piramispítést, üres whiskys üvegek dollárral való teletömetését, elásatását, majd kiásatását is lehetségesnek tartotta annak érdekében, hogy nőjön a foglalkoztatás, áramoljanak bérek a munkásokhoz, és az így létrejövő jövedelmek indítsák be a fogyasztást, ami inspirálja a termelés bővülését. Az 1929–1933-as válság elleni küzdelemben a keynesi recept beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A 21. század elején a fejlett nyugati demokráciák viszont csak átmeneti sikerekről számolhatnak be. Alattomos ez a mostani válság. Nem akar elmúlni. Az Amerikai Egyesült Államok gazdasági problémáit a mértéktelen importbeáramlás, és az azt kikényszerítő fogyasztói mámor okozta. És a mértéktelen fogyasztói igények kielégítését lehetővé tevő felelőtlen hitelezési gyakorlat. 2008 és 2011 között az amerikaiak 150 milliárd dollárral csökkentették a külkereskedelmi mérleg deficitjüket. Igaz, 2003 és 2008 között viszont 300 milliárdal növelték. Bár a fogyókúrák mindig

nehezen mennek, ráadásul a költségvetési hiányuk – a The Economist adatai alapján – a 10 százalékos értéket súrolja, mert a bankok, autógyárak megmentése a költségvetési hiány növelése terhére történt. Hazánkhoz közelítve, az Európai Unióban is eléggé lehangelő a helyzet. Görögország államcsődje bekövetkezett. Bejelentése technikai okokból még várat magára. Portugália, Spanyolország, Olaszország gazdasági kilátásai sem kecsegtetőbbek. Írország már korábban elvérzett. És lassan a segítség, a közel 200 milliárd dolláros külkereskedelmi mérlegtöbbletet évről évre felmutató német gazdaság ereje, türelme is fogytán. Az Európai Unió, és benne az eurózóna súlyos válságban van. A világ fejlődési trendjei megtorpantak, erővonalai átrendeződnek. Az Európai Uniót a biztos bukástól a nyersanyagokban gazdag, 100 milliárd dolláros külkereskedelmi mérleg aktívummal rendelkező Oroszország EU-ba integrálása mentheti meg, és Kína fokozottabb térségbeli szerepvállalása. 300 milliárd dolláros exporttöbbletből, külkereskedelmi mérleg pozitívumából kistafírungozhatná a dél-európaiakat is. Egy lehetséges kínai, szaúd-arábiai, orosz pénztőke-invázió azonban a világ katonai, politikai erőviszonyait is átrendezi.

A fejlődés epicentruma, a hatalom fészke az északi féltekéről délre, egész pontosan délkeletre helyeződik át. Barack Obama a Time 2011. október 17-i számából idézett mondata is ezt igazolja: Amerika könnyűnek találtatott, állítja az elnök. A World Economic Forum (WEF) versenyképességi ranglistáján az 5. helyre szorult, már Szingapúr is megelőzi. Katasztrófális a matematikaoktatás színvonala az Államokban, a világranglistán az 51. helyre zuhan. Kalifornia Államban például a börtönök fenntartásra fordított összeg majd négyszeresére nőtt 30 év alatt, a GDP százalékában mérve.

Magyarországon magas az itt lévő külföldi működő tőke- és pénztőkeálmány. Ez jellemzi a mögöttünk álló majd negyedévszázados piacgazdasági modellünket. Nyugati gazdaságpolitikákat másoltunk. Egyre inkább úgy tűnik, nem kellő körültekintéssel. Ha Magyarországon éves költségvetést és mögé átfogó gazdaságpolitikát alkotunk, a nemzetközi folyamatoktól nem vonatkoztathatunk el. És pontosan ez a 2012-re beterjesztett költségvetési törvénytervezet alapkonceptiója. Saját erőből megmaradni, majd talpra állni. Az Egyesült Államok és az Európai Unió fejlettnak mondott magja ugyanis

nem képesek a neoliberais piacgazdaság alapjának tekintett kereslet és kínálat közötti egyensúlyt fenntartani. A piaci szereplők szabályozástól, állami ellenőrzéstől mentes működése sem folytatódhat. Az elmúlt négy év azt igazolja, hogy a piaci szereplők állami beavatkozás nélkül képtelenek magukat a bajból kihúzni, sőt családokat, országokat rántanak magukkal. A fegyelmezett gazdaságpolitikák kora jött el, ahol a kormányok gazdaságszervező funkciójukkal élve szabályozzák a piaci

A 2012-es költségvetési

törvénytervezet

megmaradásunk, egyidejűleg

versenyképességünk

céljait szolgálja.

már nincs abban a helyzetben, hogy bennünket megsegítsen. A nyugatról keletre irányuló segélyezések kora lezárult. Ezért kell a közmunkaprogramokra nagyságrendekkel több pénzt fordítani, csökkentve ezzel a munkanélküliséget. Szociális segély helyett munkát kell biztosítani. Ezért kell – a Széll Kálmán-terv mezsgyéjén – a felsőoktatási, egészségügyi kapacitásokat ésszerűsíteni, a pazarlásokat, a párhuzamosságot kiiktatni. Ezért kell a kisvállalkozások kötelező könyvvizsgálatának értékhatárát növelni, csökkentve ezzel a bürokratikus költségeket.

Eladósodtunk. Ezért kell az országvédelmi tervben a devizahiteles családokat a lélegztvételi lehetőségéhez juttatni, akiknél 40 milliárd dollár értékű adósság halmozódott fel. 10 milliárd az önkormányzatoknál, az állam közvetlen terhe pedig 110 milliárd dollár. Összeadva: 160 milliárd dollár. A rendszerváltozás elején a bennünket terhelő, akkor csak állami adósság 20 milliárdot tett ki. A 2012-es, majd az azt követő költségvetésekben óriási összegeket fog lekötni a csődvédelem, vagyis a családok, az önkormányzatok és az állam megmentésére fordítandó keret. A forint elleni spekulációs támadások erősödni fognak, romolni

fog az árfolyam, az adóssággal azonban nem úszhatunk el. A világ pénzügyei nem a stabilizálódás irányába mennek. A magyar kormány takarékosági intézkedéseire, a szociális juttatások, kordévezményes nyugdíjak felülvizsgálatára ezért van szükség. A túlélésünket magunknak kell megszervezni, és a túlélés forrásait sem gazdálkodja ki helyettünk más.

Valóban versenyképessé kell tenni a termelőszektorunkat. A csúcstechnológiai színvonalú termékek aránya a magyar exporton belül vetekszik a finn, japán adatokkal. De probléma, hogy az OECD országok közül nálunk a legmagasabb az export importfedezete. Magyarországon összeszerelő üzem lett. Alacsony a legyártott termékhez adott új érték, a szellemi tőke aránya. Hozzá az alkatrészt, mi pedig összeszereljük. A változtatás elengedhetetlen. Adottságaink alapján bőven képesek vagyunk saját élelmiszer-szükségletünk előállítására. Csökkenteni kell az importot, így a hazai termelés támogatásának növelését rendeli el a jövő évi költségvetés.

Mi az új típusú magyar gazdaságpolitika tudományos háttere? – merülhet fel a kérdés az olvasóban. 2007 tavaszára nyilvánvalóvá vált a világban, hogy a piaci szereplők önmagukban

szereplők működését. Magyarországon ez már tavaly elkezdődött. Az arányos közteherviselés érdekében a bankadó, az energiacégek adójának kiszélesítése, a pénzügyi felügyelet fogyasztóvédelmi intézkedései, mezőgazdasági áruk minőségi vizsgálata, hogy csak a fontosabbak említsük. Az ország külgazdasági és külső finanszírozási kapcsolatrendszerét diverzifikáljuk. A hagyományos, ám egyre gyengülő nyugati országok mellett már a világ-gazdaság egyre erősödő centrumai felé fordulunk. Ezek voltak a polgári társadalomtudományi műhelyek 2010 előtt készült javaslatai. Most kormányozva, ezek mentén araszolgatunk.

A 2012-es költségvetési törvénytervezet megmaradásunk, egyidejűleg versenyképességünk céljait szolgálja. Nem csak a termelőszektor hagyományos értelemben vett versenyképességén kíván javítani. Az igazi versenyképesség magába foglalja a társadalom versenyképességét, a változásokhoz, újjászervezéshez való hozzáállás minőségét is. Magába foglalja az állam igazgatásának megújítását. A változások kikényszerítésének képessége, végrehajtása és az átszervezés minősége, annak jó irányba testesíti meg egy ország valódi versenyképességét a 21. században. ■

Az őszi kormányzati és parlamenti menetrend

szöveg: KIM Sajtó

Folytatódik az állam újjászervezése, a versenyképesebb gazdasági működés megteremtéséhez szükséges jogalkotás, a politikai döntéshozatal. Előreláthatóan a sarkalatos törvények megalkotásával, a gazdaság talpra állításához szükséges további intézkedésekkel, a Széll Kálmán-terv végrehajtásával és a költségvetési egyensúly megtartásához szükséges kérdések megvitatásával telik az év utolsó negyede.

A 2010 nyarán elkezdődött alkotmányozás folyamata még nem zárult le az Alaptörvény elfogadásával. Számos, az egyes területeket részletesen szabályozó, kétharmados többséget igénylő, úgynevezett „sarkalatos” törvényt kell még módosítani vagy megalkotni. Ilyen például az új választási rendszert rögzítő sarkalatos törvény. Az új Alaptörvény a Parlament létszámát a jelenlegi 368 helyett legfeljebb 200 főben korlátozta, az új választójogi törvény ennek figyelembevételével készül. Ez a törvény fogja szabályozni a határon túli magyarok választójogát is. A sarkalatos törvények között különösen

fontos lesz *A nemzeti vagyon megőrzéséről, védelméről és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásról* szóló törvény is. Mint ismert, az új Alaptörvény azt is előírja, hogy az Országgyűlés csak olyan központi költségvetést fogadhat el, amely nem eredményezi az államadósság mértékének növekedését, sőt elvárja, hogy csökkentse azt.

Folytatódik az ország újjászervezése.

A kormány március 1-jén hirdette meg a Széll Kálmán-tervet, amelynek legfőbb célja az adósságcspadából való szabadulás: az államadósság folyamatos csökkentése a GDP 50%-a alá. A Széll Kálmán-terv az eddig leginkább államadósság-növelő területek teljes újjászervezését tűzte célul: ennek megfelelően ütemszerűen zajlik az állam, a nyugdíjrendszer, a közösségi közlekedés, az oktatás, az egészségügy, a társadalmi biztosítási ellátások átalakítása, a segély helyett a munkavállalást ösztönző közfoglalkoztatási és szociális rendszer életbe léptetése. A kormány kiemelt célja, hogy megkezdje az egészségügyi

alap saját lábra állítását, hiszen csak így lehet garantálni a rendszer működésének fenntartását és az ellátás biztonságát. Az idén állami közmunka-próbaprogramok is indultak, amelyek, ha sikeresek lesznek, tömegessé válhatnak, elsősorban a mezőgazdaság, az energiatermelés és az országos nagyberuházások területén.

Az őszi parlamenti ülésszak legfőbb témája a költségvetési hiány csökkentése, a jövő évi költségvetés elfogadása és az idei költségvetés stabilizálása. Az elmúlt időszak nemzetközi gazdasági fejleményei azt bizonyítják, hogy az Európai Unió még éveken keresztül egy elhúzódó pénzügyi-gazdasági válsággal küzdő övezet lesz. Magyarországnak ebben a nemzetközi gazdasági környezetben kell sikeresnek lennie.

A 2012-es költségvetés mindenekelőtt az ország védelmére irányul, az öt legfontosabb pont: a nyugdíjrendszer és az egészségügyi kassza saját lábra állítása, az arányos adórendszer kiépítésének befejezése, az adózási kiskapuk bezárása, a foglalkoztatás bővítése és egy Országvédelmi Alap létrehozása, amely az előrelátható rizikón túli kockázatok esetén is fedezetet nyújt. A 2012. évi hiánycél eléréséhez szükséges intézkedési tervek elkészítésére külön kormányhatározat kérte fel a tárcavezetőket.

Az adórendszert érintő számos fontos döntés még hátra van, beleértve a minimálbér emelésének kérdését is. A kormány idén januártól vezette be az arányos, egykulcsos személyi jövedelemadót és a családi adórendszert. Az új adórendszer bevezetéséhez szükséges finomhangolások az év hátralévő részében történnek meg.

A kormány a lakosság szociális biztonságát megerősítő intézkedések bevezetése mellett is elkötelezte magát, hiszen a magyar lakosság volt az elmúlt évek elhibázott politikájának legnagyobb vesztese, a folyamatos megszorítások elszenvedője. Ezért és a gyakorlatilag nem létező lakáspolitikai miatt a lakosság hitelekkel próbált boldogulni, és otthon teremtteni. Ez drámai következményekhez vezetett, mára a lakosság adósságállománya meghaladja a 8000 milliárd forintot, ebből 4000 milliárd forint értékű lakáshitel nyögnek az emberek, amelynek több mint fele devizahitel. A legtöbb bajba jutott lakáshiteles közülük kerül ki. Az ország vezetése sorra hozza azokat az intézke-

déseket, amellyel a bajba jutott deviza-hiteleseken kíván segíteni. A kormány megkezdte az Otthonteremtési Program kidolgozását, amely állami kamattámogatásra és a hajdani „szocpol”-hoz hasonló intézkedésekre épül.

A lakosság rezsikiadásait is igyekszik az állam kontrollálni. Az energiahordozók árai tartósan magasak, sok család a lehetőségei határán áll. A szocialista kormányzás alatt a háztartási energia ára összességében megduplázódott. Ezt ellensúlyozandó a kormány központi ármegállapítás bevezetését kezdeményezte a szemét-, víz- és csatornadíj esetében is. Az árképzés új rendszerével november 30-ig kell elkészülnie a nemzeti fejlesztési miniszternek.

A mezőgazdaságból élőknek jelent könnyebbiséget az, hogy Magyarország fordított adózási rendszert vezet be az agrártermékek körében, az erre vonatkozó tervet a kormány eljuttatta az Európai Unióhoz, és megkezdte a konzultációkat Brüsszellel. ■

Hatékonyabb igazgatás – gyorsabb igazságszolgáltatás

A bírósági szervezet változásai

szöveg: Baranya Róbert, fotó: Pelsőczy Csaba

A bíróságok önigazgatását rengeteg kritika érte, és az a bírák nagy része szerint sem képes a megújulásra – indokolta lapunknak adott interjújában Répássy Róbert, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazságügyi államtitkára, a bírósági szervezetrend-

szert újraszabályozó törvénytervezetek megalkotását. A kormány által már elfogadott javaslat szerint ezért az igazgatást egy független bírósági hivatal felügyeli a jövőben, amelynek vezetője bírákat és ügyeket is átirányíthat majd más bíróságokra. Répássy hangsúlyozta: nyitottabbá kell tenni a bíróságokat, hogy a jogász hivatásrendek más képviselői is tagjai lehessenek az igazságszolgáltatás apparátusának. Az államtitkár szerint 2013 végére a rendszer átalakításával el lehet érni azt az állapotot, hogy senkinek ne kelljen két évnél többet várnia egy jogerős ítéletre.

» Milyen változásokat hoz a bírósági szervezetet és a bírák jogállását érintő új törvény, és mi volt az oka egy új jogszabály megalkotásának?

R. R. Alapvetően két szempontot kellett figyelembe vennünk és összeegyeztetnünk. Az Alaptörvényből következik, az állampolgárok részéről pedig elvárható, hogy ügyeik legfeljebb két éven belül befejeződjenek. Ennek érdekében egyrészt biztosítani kell a szervezet és az igazságszolgáltatás hatékonyságát, másrészt szem előtt kell tartanunk, hogy a bírói függetlenség nem sérülhet. A törvényjavaslat éppen ezért világossá teszi, hogy elkülönül a bíróságok szakmai

és igazgatási vezetése. Előző feladatot a Kúria, a jelenlegi Legfelsőbb Bíróság látja majd el, míg utóbbit az Országos Bírósági Hivatal (OBH). Az 1997-ben létrehozott önigazgatási modellben a vezetés egy kézben egyesült az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsnál (OIT). A szakmai vezetők igazgatási jogköröket gyakoroltak, számos diszfunkcionális jelenség kíséretében. Független szakértők is úgy ítélték meg, hogy ez egy zsákutca, az igazgatás nem elég átlátható, sokszor még a bírák számára sem voltak érthetőek a döntések. A több mint másfél ezer tagot számláló Magyar Bírói Egyesület (MBE) is megállapította,

hogy a jelenlegi modell, önmaga belső korlátai miatt nem képes a megújulásra. A szervezet egyik javaslata is az volt, hogy egy független, országos hatáskörű hivatal igazgassa a bíróságokat, és így váljon el az igazgatási és a szakmai vezetés. Mi ezzel egyetértettünk, bár lehetséges variáció egyébként az is, hogy ezt a szerepet a szaktárca tölti be. A létrehozandó hivatalt egy erős legitimációval rendelkező bírói vezetői majd, aki megválasztása után teljesen függetlenné válik mind a kormánytól, mind a bírósági szervezettől.

» Bár a feladatok és hatáskörök alapvetően mások, hogyan lehet elkerülni, hogy

a két vezető ne konfrontálódjon? Az OBH vezetője például bírókat vagy akár ügyeket is átirányíthat más bíróságra. Ezt egyesek a szakmába történő beleszólásként is értékelhetik.

R. R. Egy konkrét ügyben az adott bírótól természetesen nem lehet elvonni az eljárást. Az említett lehetőség még az előtt áll fenn, hogy a bíró megkapja az ügyet. Ha az igazgatási vezető úgy ítéli meg, hogy egyes bíróságokon megnőtt a munkateher, plusz bírókat rendelhet oda. Ennek kapcsán lesz arra is lehetőség, hogy úgynevezett mozgó bírói státusokra írjanak ki pályázatot. Erre olyan jelöltek jelentkezhetnek, akik vállalják, hogy három évig akár egy régióban, akár az egész országban belül mozgathatók. De nemcsak a bírót lehet átirányítani máshová, hanem egy ügyet is. Mindezek azonban nem jelentik azt, hogy az igazgatás beleszólna az ítélezésbe.

» Kell majd egyeztetnie a két vezetőnek?

R. R. A két bírósági vezető hatásköri összeütközésének lehetőségét a lehető legkisebb mértékre kell csökkenteni. Úgy vélem, a jogszabályban sikerült jól kiegyenlíteni a hatásköröket, a Kúria belügyeibe az OBH vezetője nem szólhat bele. Ugyanakkor van egy olyan pont, amely feltételezhetően vitákat fog kiváltani. Az OBH elnökének jogosítványa lesz arra is, miszerint ő írhatja ki a bírói pályázatokat az ország összes bíróságán. Az ő joga lesz eldönteni, hogy a munkaterhelés hány bírót követel meg. Ebből a körből azonban a Kúriát sem lehet

Répássy Róbert

Könyv II Bohumil Hrabal: Öfelsége pincére
voltam

Film II Ridley Scott: Gladiátor

Zene II István, a király

Hobbi II biciklizés, természetjárás

kivonni, hiszen ott is tárgyalnak ügyeket és ítéleznek. A Legfelsőbb Bíróság már kifogásolta ezt a pontot, azt kérve, hogy ők döntsék el, hány bíróra van szükségük. Ebben az esetben azonban a Kúriát senki nem kontrollálná.

» Kik és hogyan választják meg az OBH elnökét, és mi garantálja, hogy független személy lesz?

R. R. Az OBH elnökét a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja meg kilenc évre. A törvény meghatározza, hogy kiből lehet OBH elnök. A posztra jelenleg potenciálisan 2900 bírót lehetne jelölni. Ez magyarázat a politikai függetlenség problémájára is. A bírókra a rendszerváltás óta az a szabály érvényes, hogy nem lehetnek tagjai pártoknak és nem folytathatnak politikai tevékenységet. Elég szomorú lenne tehát, ha valaki azt feltételezné, hogy a bírók közül politikai alapon lehet válogatni, mert akkor ez azt jelenti, hogy már ma sem létezik bírói függetlenség. Ezért nem a törvényhozás a felelős, hanem a bírói hatalom vezetője.

Nem lehet farizeus módon hozzáállni, védeni egyrészt a bírói függetlenséget és a bírók jelenlegi státusát, közben pedig azt állítani, hogy a bírók közül majd kiválaszt egy kedvencet a hatalom. Ha egy bíró pártpolitikai megnyilvánulást tesz vagy politikai tevékenységet végez, akkor vele szemben nagyon súlyos fegyelmi eljárásokat kezdeményezhetnek. Indokolt lenne, hogy aki azt állítja, a bírók között van politikailag elfogult, bizonyítsa azt is, hogy a bírói szervezet megpróbálta az ilyen bírókat kiszűrni. Én nem emlékszem egyébként olyan eljárásra, amely valamilyen politikai megnyilvánulás miatt úgy végződött volna, hogy a bírót alkalmatlannak minősítették vagy eltávolították. Pedig találkoztunk politikai megnyilvánulásokkal, de a bírói kar nem tartotta ezeket olyan súlyúnak, hogy megtegye a szükséges lépéseket.

» Az OBH elnöke rögtön a mély vízbe kerül, hiszen azon kívül, hogy fel kell állítania a hivatalát, a nyugdíjba vonuló 274 bíró pótlását is meg kell oldania. Mikor állhat helyre a személyzeti egyensúly?

R. R. Az első lépést az Országgyűlés már megtette, amikor elfogadta a bírói pályázatok előrehozatalát biztosító törvényt. A megyei bíróságok elnökeinek már most javaslatokat kell készíteniük, hogy hol, melyik bíróságon kell pótolni a bírókat. Ezeket a pályázatokat november hónapban ki is írják. Ha tehát minden a törvényi előírások szerint zajlik, akkor már az év elején több mint száz pályázó közül választhatnak a vezetők, hogy a pótlást idejében elkezdjék. Az érintett bírók nagyobb része 2012. június 30-cal megy nyugdíjba, így van egy négy-öt hónapos előnye a pályázóknak, hogy kinevezésük után át tudják venni a feladatokat. Bár ez nem is őket érinti majd, hiszen az új bírók az elsőfokú bíróságokra pályázhatnak, elindítva egy felfelé irányuló mozgást, amelyben mindenki feljebb lép. A politika ebbe a folyamatba sem tud beavatkozni, hiszen úgyszólván csak bíróból lehet magasabb szintű bíró. Az is egyik célunk, hogy az eddigi zárt rendszer helyett meginduljanak a belső szakmai karrierrek. Nem túlzás azt állítani, hogy eddig kihalásos alapon működött az előrejutás. Az igazságszolgáltatás nagyon belterjes. Ezt a bírák értéknek tekintik, azt mondják, csak abból legyen bíró, aki kijárta a bírói iskolát. De a feladat nem is itt kezdő- »

dik, hiszen az utánpótlást a bírósági titkárok és fogalmazók jelentik. A titkárok munkáját jobban el kell ismerni, a tervek szerint valamilyen pótlékkal oldjuk ezt meg. Bíró harminc év felett lehet valaki, tehát a fiatalabb titkárokat meg kell fizetni, hogy érdemes legyen kivárniuk a bíróvá válást. Számításaink szerint egyébként a nyugdíjazások és a fluktuáció miatt több mint háromszáz új bíró fog munkába állni a következő évben. Több titkár van, mint amennyi bírói állás megüresedik, így elvileg az utánpótlás megoldott.

» **Bekerülhet valaki a szervezetbe kívülről is?**

R. R. Nagyon örülnénk, ha megnyílna a pálya az egyébként gyakorlott és megfelelő szakmai háttérrel rendelkező külső jogászok, ügyészek, ügyvédek vagy közigazgatási jogászok számára is. Ma alig jut be külső pályázó a bíróságokra. Nem tudom, miért fél a bírói szervezet attól, hogy kívülről jövő jogászok is részt vegyenek a munkában. Mi a minisztériumban kifejezetten kíváncsiak tartanánk ezt. Az utánpótlást tehát színesíteni kell, elérve, hogy az új bírók legalább tíz százaléka kívülről jöjjen. Őket persze nem kellene egyből a mély vízbe dobni, előbb egy képzés keretében elsajátítanák a bírói tevékenység

alapjait. A közigazgatási bíráskodásban egyébként bőven elférnének közigazgatási jogászok. Ezt maga a pályáztatási rendszer is támogatja és a tervezett jogállási törvény is fogja. A Kúrián alakul egy nem ítélező bírókból álló csoport, amely azt figyeli, hogy az országban egységes-e a joggyakorlat bizonyos ügyekben. Ők tesznek majd javaslatot a jogegységi döntések meghozatalára. Akár elméleti jogászok is részt vehetnének egy ilyen munkában.

» **Az egyszerű állampolgár mikor érezheti a saját bőrén a reform eredményeit, nevesül, hogy két év alatt jogerős ítélet születik a perében?**

R. R. Reményeink szerint, ha ezek a törvények és a későbbi, eljárási szabályokra vonatkozó rendelkezések életbe lépnek, akkor 2013 végére csak nagyon kivételes esetekben fognak már elhúzódní az ügyek. A lényeg az, hogy a bírósági szervezetrendszer, sőt inkább az igazgatás alkalmas legyen arra, hogy olyan döntéseket hozzon, ami biztosítja ennek az alapfeltételnek a teljesülését. Gyorsan, operatíván kell reagálni az igazgatási problémákra. Az OIT-os igazgatásnak pont az volt az egyik fő hibája, hogy nem volt operatív. A vidéki bíróságok tudják tartani a határidőt, a központi régióban viszont nagyon jelentős a lemaradás. A vidéki bírók szerint fel lehet számolni ezt az ügyszámhátrálékot anélkül, hogy bíróságaikon többlet kellene dolgozni. A MBE is az ügyterelés kigyenlítődesét szorgalmazza. Ez viszont nem fog úgy megvalósulni, hogy a fővárosban ugyanazért a pénzért kétszer annyit dolgoznak. Egy igazgatási vezetőnek például ezt a kiegyenlítést kell megoldania. Az öngazgatási modell nem tudta garantálni, hogy a fővárosban is ugyanannyi

idő alatt bíráljanak el egy ügyet, mint vidéken.

» **Miért nem?**

R. R. A megyei elnökök őrizték a privilegiámaikat és nem engedték, hogy az ügyeket szétterítsék az országban, vagy hogy bírói státusokat csoportosítsanak át. A cél tehát, hogy minden bíróra ugyanannyi terhelés jusson. Ez jó nekik is és az állampolgároknak is. A fővárosi ügyteher a számítások szerint körülbelül három év alatt ledolgozható. Ehhez persze meg kell erősíteni a központi régió bíróságait, akár úgy, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróságról leválasztunk kerületeket és Pest keleti régiójában létrehozunk egy összevont kerületi bíróságot. Ez az ügyek harminc százalékát el tudná vinni. Nyilván ennek komoly anyagi feltételei vannak, de ez egy olyan befektetés, ami biztosan megtérül.

» **Ha már az anyagiaknál tartunk, több bíróság is elkeserítő helyzetben van, a Pest Megyei Bíróság nemrég jelezte például, hogy csőd közelbe került.**

R. R. Ez a költségvetési törvény tárgya, de úgy tudom, a kormánypárti frakciók készülnek arra, hogy a bírósági költségvetést még plusz forrásokkal kiegészítsék a nagyon rossz állapotban lévő bírósági épületek felújítására vagy éppen elköltöztetésére. A jelenlegi bírósági költségvetésben nagyon kevés pénz volt és van beruházásokra. Az új bírósági hivatal elnökének nyilván erről majd tárgyalásokat kell folytatnia a kormánnyal. Ő lesz a felelős a bírósági költségvetésért.

» **Nemrég napvilágot látott az új ügyészségi törvény tervezete is. Ennek mi a lényege, mik a legfontosabb változások?**

R. R. Az ügyészség alkotmányos helyzete és szervezeti rendje csupán annyiban változik, hogy megszűnnek a katonai ügyészségek. A szervezetnek alkalmassá kell válnia a hivatali bűncselekmények hatékony üldözésére, amelyekben kizárólagos joga van nyomozni. Ezekben az esetekben szeretnénk tovább erősíteni az ügyészség nyomozóhatósági szerepét. A korrupció elleni küzdelem egyik legfőbb eszköze a független ügyészség és az azon belüli speciális nyomozó csoportok. A törvény alapján erősödik az ügyészség közérdekvédelmi funkciója azokban az ügyekben, ahol ennek érdekében kell fellépni. Ehhez törvényi felhatalmazás kell, amit mi megadunk. ■

A jó állam jó gazda

A közigazgatási infrastruktúra egyszerűsítése

szöveg: Baka Levente főigazgató, KIM Vagyonkezelő Központ

MAGYARY
PROGRAM

A Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program egyik legfontosabb beavatkozási területe a közigazgatás szervezetrendszere. A szervezeti ésszerűsítés kiterjed a működési infrastruktúrával történő jó gazdálkodás követelményére is.

A közigazgatási szervezetrendszer mennyiségi csökkentése elemi szükséglet, hiszen évek óta napirenden lévő megállapítás, hogy a szervezetrendszer túlzottan bonyolult, áttekinthetetlen. A kormány 2010-ben elkezdte a közigazgatás szervezetének tudatos, valamennyi szintet érintő átalakítását. A belső arányosítás főként a formakényszer következtetés érvényesítésén, az elaprózódott szervezeti szintek következtetes felszámolásán és a megfelelő vezető-beosztott létszámarány kialakításán keresztül valósítható meg. A szervezet- és hatáskör-illesztési problémák felszámolása pedig egyrészt magában foglalja annak rögzítését, hogy a szervezeti önállóság nem jelent teljes függetlenséget, másrészt tartalmazza a hatásköri vita esélyének minimálisra csökkentését, a hatékony ügyintézés megszervezését, továbbá az állami cégek használatát.

A Magyar-program a közigazgatás működési feltételrendszerét biztosító létesítménygazdálkodás (az ún. Facility Management) újraértelmezésére is törekszik. Mindez Ereký-terv néven – a Magyar-program részeként – valósul meg.

Az Ereký-terv

A kormány kiemelt célja a „jó állam, jó gazda”, az egységes tulajdonosi szemlélet meghonosítása a közigazgatás teljes spektrumában. A közvagyon rendeltetése a köz szolgálatára. A közös vagyon megőrzése, gyarapítása nemzeti érdek.

Az Ereký-terv öt ütemre tagozódik, az egyes ütemeknek beruházási tartalma is van.

Az I. ütem végrehajtása (a minisztériumok és egyes, kiemelt fontosságú háttérintézmények elhelyezése, felszerelése) szeptember 30-ával már befejeződött.

Az I. ütem előkészítése – a rendelkezésre álló állami tulajdonú irodaépületek befogadóképességének meghatározásával és a minisztériumok létszámahoz igazított igények felmérésével – a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (KEF), illetve a »

A fontosabb kormányzati szervek elhelyezése (Ereký-terv)

Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. közreműködésével – 2010 szeptemberében kezdődött meg. A koordinációt a KIM Vagyonkezelő Központ látta el. A cél, hogy a kormányzati szervek állami tulajdonú ingatlanokban legyenek elhelyezve, megtakarítva ezáltal a feleslegessé váló bérlemények díjait, illetve az üzemeltetési költségeket. A nagyságrendet jól illusztrálja a költözéssel érintett személyi kör (4000 kormánytisztviselő), a több ezernyi ügyfélszolgálati bejelentés, a több tucat tehergépkocsinyi elszállított selejt, valamint irattári anyag.

Az I. ütem által megfogalmazott célok az előzetes költségbecslések szerint, már a 2012-es költségvetési évben jelentkező, várhatóan évi kb. 700 millió Ft összeget meghaladó megtakarítást eredményeznek, amely elsősorban a feleslegessé vált bérlemények felmondásából ered.

Az Ereký-terv II. üteme a napokban indul, és tartalmazza az I. ütemben nem érintett háttérintézmények elhelyezésével kapcsolatos átfogó koncepciót. A II. ütemmel érintett beruházások az alábbiak:

- Nemzeti Közzolgálati Egyetem (Ludovika) Campus
- Központi Kormányzati Irattár
- Magyarország Háza I–II.
- Erzsébet Téri Kulturális Központ és Park

A III. ütem a személyi állomány részére nyújtandó, jóléti szolgáltatásokkal összefüggő ingatlanfejlesztések végrehajtását jelenti. Érintett területei: bölcsőde-óvodai ellátás, Fecskeházak hálózata, illetve az állami üdültetés rendszere.

A bölcsőde-óvodai program keretében, Budapesten a XII. kerületben, a Művész utcában szeptember 1-jén nyitotta meg kapuit a Humán Jövő 2000 Kht. által üzemeltetett intézmény. Ez év októbertől a II. kerületben található Pikler Bölcsőde is bekapcsolódik a feladatellátásba. A XII. kerületi Bíró Óvoda és Bölcsőde szintén része a programnak. Terveink szerint a közeljövőben a II. kerületben található, Völgy utcai (jelenleg bezárt) intézmény is integrálódik a rendszerbe.

Az ún. „Fecskeházak” hálózatának első két épülete már megnyitotta kapuit a pályakezdő, nem Budapesten élő kormánytisztviselők előtt. Budapesten a XII. kerületben található Maros Fecskeház, illetve a VIII. kerületben, az Anna Fecskeház működik e célból. Az állami integrált üdültetési rendszer megvalósítása keretében felújít-

tásra kerülnek a korábban elhanyagolt állami üdülők. Ehhez szorosan kapcsolódik a Gödöllői Királyi Kastély rekonstrukciójának folytatása. Cél egy reprezentatív állami konferencia- és szálláshelyszín kialakítása.

Az Ereký-terv IV. üteme elsősorban a kormányhivatalok infrastruktúrájának konszolidációját kívánja elősegíteni. A kormányablakok kialakítására szintén a negyedik ütem keretében kerül sor.

Az V. ütemben felmérésre kerülnek a Magyar Állam külföldön található közigazgatási célú ingatlanjai. Az ingatlanokra vonatkozó átfogó koncepció és az ehhez kapcsolódó feladatok ütemterve a jövőben kerül a kormány elé.

A célok megvalósulása, a hatékonyabb kormányzati működés kialakításán, a közigazgatás minőségének fejlesztésén túlmutatóan, nagyban hozzájárulhat a közösségi életterek színvonalának emeléséhez. A reprezentatív minisztériumi és háttérintézményi épületek koncentrációja jelentősen elősegítené a budapesti belső városrészek megújulását is.

Az Ereký-tervvel a kormány legfőbb célkitűzése, hogy az állampolgárok megelégedésére szolgáló megújuló, minőségi közigazgatást, a 21. századi technikai feltételeket és ügyfélbarát körülményeket biztosító, fejlődő szervezetrendszert működtessen. ■

fotó: SZTE EK gyűjteménye

EREKÝ ISTVÁN

Jogász, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. 1876. december 26-án született Esztergomban, 1943. május 21-én hunyt el Lipótfán. Jogi egyetemi tanulmányait a Budapesti és Bécsi Egyetemen folytatta, diplomáját a Budapesti Egyetemen kapta meg. 1910-ben egy évre Angliába utazott, ahol a helyhatósági önkormányzat vizsgálata témakörben szerzett tapasztalatokat, majd később az angolszász selfgovernmentek amerikai szabályozását is tanulmányozta. 1914-ben nyilvános rendes tanárnak nevezték ki a Pozsonyi Egyetemre, 1921-től 1940-ig a szegedi Ferenc József Tudományegyetem tanára volt. Tudományos munkája elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia 1921-ben levelező taggá, 1934-ben pedig rendes taggá választotta.

Legfontosabb művei:

A magyar helyhatósági önkormányzat, Budapest, 1910.

Közigazgatási reform és a nagyvárosok önkormányzata, Budapest, 1932. (MTA nagyjutalom)

Önkormányzat az Észak-amerikai Egyesült Államokban, Budapest, 1934.

Közigazgatás és önkormányzat, Budapest, 1939

Úton Budapest jövője felé

szöveg: Csaba Réka

Budapest nem pusztán az ország fővárosa. Népesége és a nemzetgazdaságban betöltött meghatározó szerepe miatt mindenkinek érdeke, hogy jól működjön. Ez egyrészt hatékony, a kormány és a kerületek támogatását élvező vezetést kíván, másrészt szükség van hozzá a kerületek megfelelő egyeztetési és érdekképviselési fórumának megteremtésére is. Az új önkormányzati törvénytől a fővárosi közigazgatás feladat- és hatásköreinek tisztázását is várják az illetékesek. Ezekről a várakozásokról kérdeztük Tarlós István főpolgármestert és Nagy Gábor Tamás I. kerületi polgármestert, a Budapesti Önkormányzatok Szövetségének (BÖSZ) elnökét.

A rendszerváltás óta mindenki tudja, hogy Budapest közigazgatásával valamit kezdeni kell, mert a jelenlegi kétszintű, kerületi önkormányzatok és Fővárosi Önkormányzat alkotta struktúrától, de legfőképpen a tisztázatlan feladat- és hatáskörök negatív következményeitől a fővárosiak szenvednek, és a fejlesztések is gyakran látják kárát a kialakult helyzetnek. A főváros közigazgatásának megújítására tett számoltalan javaslat pedig azt mutatja, sokan tudni vélik a probléma megoldásának kulcsát. A Belügyminisztérium (BM) új önkormányzati törvény kidolgozásáért felelős Önkormányzati Államtitkársága májusban benyújtott javaslatában ezeket a különböző elképzeléseket foglalta össze. Az egyik koncepció szerint az egyszintű, egységes önkormányzati rendszer jelentheti a megoldást, amelyben erős fővárosi vezetés mellett a kerületeket ún. előljárásságok képviselnék. A city-koncepció – amely csökkenti a kerületek számát – már a kilencvenes évek eleje óta népszerű, és a belső kerületeket egyesítő belső, valamint

a külső kerületekből álló több külső egység létrehozását tartalmazza. A BM munkaanyaga szerinti harmadik lehetséges verzió a jelenlegi kétszintű önkormányzati rendszer megtartása, a munkamegosztás újragondolásával. (A legutóbbi, október 12-én benyújtott, de a kormány által még nem tárgyalt törvényjavaslatban már csak az utolsó, a jelenlegi rendszert megtartó, de új munkamegosztást tartalmazó koncepció került kifejtésre.)

Nagy Gábor Tamás, a BÖSZ elnöke még egy ilyen nagymértékű közigazgatási átalakítás időszakában sem tartaná célszerűnek a kerületek olyan radikális átszervezését, amely a BM két koncepciójában is felmerült, és egyértelműen a jelenlegi kerületek szerepének csökkenését jelentené. Ahogyan ő látja, „a főváros sokkal távolabb áll az emberektől és nem tud olyan közvetlen viszonyokat kiépíteni, mint a lakóhely, vagyis a kerület. Helyben mindenki tudja, hol lehet egy ügyet elintézni, megvannak azok a lakossággal kapcsolatban álló intézmények, amelyek kialakítják az emberek lakóhe-

lyükhöz kapcsolódó identitását. Ebben a rendszerben jelen vannak az egyéni sajátosságok, a kreativitás és a kezdeményezőkézség, amelyeket megfojtana a központosított irányítás.” Meggyőződése, hogy a főváros nem irányítható egyetlen centrumból, de hangsúlyozta, hogy nem is a 23 kiskirályságra szakadó Budapest disztópiáját kívánják megvalósítani. Ezt a médiában is állandósult közhelyet szeretnék ledönteni azzal, hogy párbeszédet kezdeményeznek arról, hogyan lehet a szükséges dolgokon változtatni a jelenlegi rendszer felforgatása nélkül. Az általuk kidolgozott javaslat, amelynek egyes elemeit a BM legutóbbi törvénytervezete is felhasználta, a különböző feladatok és szolgáltatások átcsoportosításával kívánja hatékonyabbá tenni a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok együttműködését. Azt szeretnék, hogy ami a választók életét közvetlenül meghatározza, azt a lehető legalacsonyabb közigazgatási szintre, azaz a települési – jelen esetben kerületi – önkormányzati szintre delegálják. Tehát nemcsak »

fotó: Hornyák Dániel

„Ha megszületik az önkormányzati törvény, és a kerületek polgármesterei is hajlanak rá, akkor megvalósulhat az együttműködés, akár azokkal a polgármesterekkel is, akikkel legéndásan nem jó a viszonyunk. Én ott is nyitva hagynám az ajtót.”

hatáskörrel, de autonómiával is rendelkező kerületeket képzelnek el, hiszen, mint mondja, minden kerületnek megvan a maga sajátossága és miliője. Ezt – a koncepciójukban leírtak szerint – többek között azáltal lehetne láthatóbbá tenni, ha a Budapesti Közgyűlés munkájában az egyes kerületekben közvetlenül megválasztott képviselők, esetleg a kerületi polgármesterek is részt vennének. (Jelenleg a Közgyűlés tagjait a budapestiek pártlistákra szavazva választják meg, nem pedig közvetlenül „kerületi képviselőkre” szavaznak.)

Tarlós István főpolgármester szerint lehet eufemizálva kihívásnak is nevezni azt a helyzetet, amely a budapesti közigazgatás átalakítása körül kialakult, mégis az a leghelyesebb, ha a praktikum szempontjából közelítjük meg a fővárosi irányítás kérdését. Az elmúlt egy év egyik legmeghatározóbb eleme, hogy hatalmas mértékű dezorganizációval és adósságállománnyal kellett megküzdeniük. (Az „örökségről”, valamint a városvezetés eddigi eredményeiről bővebben a <http://tarlosistvan.hu> oldalról letöltendő Fehér és Zöld könyvben olvashatnak. – a szerk.) Ebben a nehéz helyzetben véleménye szerint

fotó: Budavári Önkormányzat

„Az elmúlt húsz esztendőben nem jött létre olyan önkormányzati szövetség, amely valamennyi kerületet integrálta volna. A BÖSZ éppen attól más, hogy egységben gondolkodik a főváros és a kerületek viszonylatában. Hosszú távon szeretnénk, ha közösen tudnánk meghatározni a városfejlesztési stratégiát, ha tudnánk arról gondolkodni, hogy milyen Budapestet képzelünk el 10-15 év múlva.”

félre kell tenni a – sokszor emberileg érthető – személyes és szűk csoportérdekeket, és erős, egységes Budapestben kell gondolkodni. A budapesti kerületek önállóságával kapcsolatban az a véleménye, hogy hiba lenne Budapestet nem egy városként, vagy nem egy településként kezelni, hiszen a fővárosiak nagy része nem ugyanabban a kerületben él, tanul és dolgozik. Arról, hogy a Fővárosi Önkormányzat nem tagja a BÖSZ-nek, úgy nyilatkozott, hogy a Fővárosi Önkormányzatnak megvan a lehetősége mérlegelni, milyen szövetségben vesz részt és milyen súllyal. „Polgármesteri és főpolgármesteri tapasztalataim alapján meggyőződése, hogy a budapesti kerületek eltérő adottságai (pl. alapvetően különböző jövedelemteremtő képességük és infrastrukturális igényük) miatt érdekeik és módszereik is mások. Szakmai értelemben nehezen tudnám elképzelni, hogy az önkormányzatok mindig minden kérdésben egységes állásponton legyenek, és egy érdekképviselői szervben teljes egyetértésben tudjanak együttműködni.” – véli Tarlós István. A készülődő önkormányzati törvénytől várja az ötletelés lezárását, amely az utóbbi időben kialakult a témával kapcsolatban, és az ott meghatározott feladatokhoz és hatáskörökhöz igazodva tud majd együtt dolgozni a főváros és a kerületek vezetése.

Abban mindkét megkérdezett fél egyetértett, hogy a Fővárosi Fejlesztési Tanács, amelyet a BÖSZ koncepciója alapján a korábbi Fővárosi Közmunkatanács analógiájára hoznának létre, jó eszköz lehet a fővárosi fejlesztési lehetőségek összegyűjtésére, rangsorolására, előkészítésére és az azokkal kapcsolatos egyeztetések lefolytatására. A főpolgármester ezt akkor tartja elképzelhetőnek, ha a Tanácsban a Fővárosi Önkormányzat is képviselteti magát, Nagy Gábor Tamás szerint pedig a BÖSZ kitart eredeti koncepciója mellett, amelyben a kormány és a főváros elengedhetetlen részvétele mellett megjelenik a kerületekkel történő egyeztetés is.

A BÖSZ november 18-án tartja következő közgyűlését, amelyre Tarlós Istvánt is várják. Konszenzusra szeretnének jutni a budapesti fejlesztések kapcsán, hiszen mindannyian egy jobban működő Budapestért dolgoznak. ■

Valós élet, valódi problémákkal – katasztrófavédelmi törvény

szöveg: Bakondi György főigazgató, BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

A Belügyminisztérium, és azon belül is az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság elmúlt egy évben végzett munkájának egyik legfontosabb eredménye, hogy az Országgyűlés szeptember 19-én elfogadta a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvényt, amelynek révén átlátható, a valós élet valódi problémáira reagáló katasztrófavédelmi igazgatási és irányítási rendszer jön létre a törvény 2012. január 1-jei hatályba lépése után.

A törvény a katasztrófavédelmi rendszer elmúlt 11 évének átfogó felülvizsgálata után született meg, és több ponton is alapvetően átalakítja annak eddigi működését.

A veszélyhelyzetek során meghatározó egyik legfontosabb változás, hogy egyértelműbbé és átláthatóbbá válik a védelmi igazgatási feladatok rendszere. Jelentős szerep jut benne például a kormányhivataloknak, annak vezetője áll a megyei, fővárosi védelmi bizottság élén. Megnő a megyei és fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok szerepe is, hiszen a törvény értelmében ott koordinálják a megyei védelmi bizottságok felkészítő és védelmi tevékenységét, veszélyhelyzetben az igazgató által kijelölt tiszt veszi át a helyi védelmi bizottság irányítását, a beavatkozások helyszínére érkezés pillanatában pedig egy-egy tiszt veszi át az irányítást a helyi polgármesterektől.

Új eleme a szabályozásnak az is, hogy nemzeti kockázatelemzési, -értékelési és -feltérképezési követelményeket határoz meg, vagyis felméri az egyes települések katasztrófakockázatait, azok katasztrófavédelmi besorolása ezek figyelembevételével készül el, és ami a legfontosabb, a

valós és aktuális helyzetet tükrözi majd. Mindez nagyban segíti a megelőzést, illetve a védekezésre való felkészülést az ország egész területén. A helyi felkészülés és védekezés szervezése és irányítása alapesetben továbbra is a polgármesterek feladata lesz, ők gyakorolják az elsőfokú polgári védelmi hatósági jogkört a felkészülés során katasztrófavédelmi ügyekben. Munkájukat a jövőben nagyban segíti a képzett közbiztonsági referens is, amely funkció létrehozásáról szintén a katasztrófavédelmi törvény rendelkezik. Súlyának megfelelő módon kezeli az új törvény az iparbiztonság területét. Az elmúlt év megmutatta, hogy komoly veszélyt jelentenek a veszélyes üzemek, kockázatot hordoz a veszélyes-áru-szállítás, és minden eddiginél komolyabban kell venni a kritikus infrastruktúrák védelmét is, hiszen ezek sérülése az egész nemzetgazdaságra hatással van. A törvényalkotó, felismerve a kérdéskör fontosságát, bővítette a katasztrófavédelem hatásköreit, ellenőrzötté válik többek között a küszöbérték alatti üzemek tevékenysége, illetve a vasúti, légi és vízi szállítás is.

A katasztrófavédelem munkáját meghatározó jogszabály átalakítja a polgári védelem rendszerét is, 1949 óta a leggyökeresebben. Az európai trendeknek megfelelően most már a hazai szabályozás is a valós élet valódi problémáira reagál, amikor a mindennapok veszélyeire készül és készíti fel mindazokat – az önkéntes és köteles polgári védelmi szervezeteket –, akiknek katasztrófaveszély és veszélyhelyzet esetén feladataik lesznek. A kormány az e feladatok ellátásához szükséges forrásokat is rendelkez-

zésre bocsátotta. A katasztrófavédelem országos és területi szinten most azon dolgozik, hogy a szükséges ismeretekkel ellássa a végrehajtásba bevonható embereket és szervezeteket, a szükséges tudást gyakorlatok során mélyítse el. Ennek volt jó példája az október közepén Szolnokon megrendezett első országos seregszemle, amelyen az ország minden pontjáról érkezett önkéntes mentőszervezetek vettek részt.

A közvélemény kiemelt figyelme mellett zajlik a tűzvédelem rendszerének átalakítása, amely egy 1996-ban teremtett helyzetet igazít most ki, és tesz a lakossági igényeknek megfelelővé. A hivatásos tűzoltóságok állami kézbe vételével egységes irányítás alatt dolgoznak majd a tűzoltók, és idővel felszerelésük és eszközzállományuk is egységessé, kompatibilissé válik, azok beszerzése pedig költség-hatékonyan zajlik. Az embereket természetesen az érinti leginkább, hogy a hivatásos tűzoltók meghatározó szerepére alapozó rendszerben javul a területi lefedettség, a segítség 15-25 perc alatt a legkisebb településre is megérkezik.

Első pillanatra mindez „szimplán” szakmai kérdésnek tűnhet, de nem az. Balesetek ezután is lesznek, árvíz, ipari üzemmel kapcsolatos veszélyhelyzet ezután is kialakulhat, ezeket a hivatásos katasztrófavédelemnek kezelnie kell, ugyanakkor mindenkinek tisztában kell lennie azzal, mettől meddig számíthat másokra, és mi az, amit önmagának kell saját és mások érdekében megtennie. E határok között is segít eligazodni a katasztrófavédelemről szóló törvény, ajánlom tehát mindenki figyelmébe. ■

Nagyobb védelem, erősödő biztonság

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényhez

szöveg: Péterfalvi Attila

A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő alapjogok érvényesítésének kereteit a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) határozta meg. A törvény közel két évtizedes alkalmazásának, valamint a biztosi intézmény másfél évtizedes működésének tapasztalataira építve a két alapjogról, érvényesülésükről és ennek ellenőrzéséről új törvényt fogadott el az Országgyűlés: az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényt.

Az új törvény ötvözi a személyes adatok védelme, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismerése terén elért eredményeket az uniós követelményeknek megfelelő alapjogvédelem továbbfejlesztésével.

Az Európai Unió Adatvédelmi Irányelve előírja a tagállamoknak, hogy a személyes adatok kezelésére vonatkozó jogszabályok alkalmazását teljes függetlenségben eljáró hatóság felügyelje. A biztosi intézmény működése során bebizonyosodott, hogy

mára már az ombudsmani hatáskör és eszköztár nem nyújt elegendő mozgásteret és lehetőséget a jogsértések kivizsgálására és szankcionálására. Az információtechnológia elterjedése, az ennek nyomán változó társadalmi szokások

folytán, illetve a globalizáció által teremtetett új helyzetben a '90-es évek közepén létrehozott ombudsmeni rendszernél lényegesen hatékonyabb hatósági fellépésre van szükség. Erre a szerepre megfelelőbb szervezeti forma a hatóság, így az ombudsmeni intézmény helyett az új kihívásokkal szembenézni képes hatóságot kellett kialakítani.

Magyarország Alaptörvényének VI. cikke szerint a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozandó, független hatóság által rendeli ellenőrizni. Az új szabályozás az említett jogok érvényre juttatásának az Alaptörvénynek megfelelő új szervezeti kereteit állapítja meg azzal, hogy a megszűnő adatvédelmi biztosi intézmény helyett létrehozza a független Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot. Emellett az ezen alapjogok gyakorlására vonatkozó szabályokat is újraalkotja a gyakorlatban felmerült, jogi szabályozást igénylő kérdések rendezése érdekében. A törvény független hatóságra vonatkozó V. fejezete az Alaptörvény alapján sarkalatosnak, azaz kétharmadosnak minősül.

A törvény a függetlenség számos garanciáját beépíti, így a pénzügyi függetlenség garanciája, hogy az Országgyűlés költségvetési fejezetén belül önálló fejezeti jogosultságokkal rendelkezik a Hatóság. Fontos személyi garancia, hogy a Hatóság elnöki tisztsége nem maradhat betöltetlen: ez a jelölés megváltoztatásával (a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki), továbbá az elnökhelyettesi pozíció létrehozásával nem fordulhat elő. A függetlenség keretében az Európai Unió nem írja elő, hogy az adatvédelmi hatóság vezetőjét az Országgyűlésnek kell megválasztania.

Az új törvény a személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságát szolgáló hatályos szabályok megújításával az érintettek számára kiszámítható és hatékony jogvédelmet, az adatkezelők számára átlátható és követhető szabályokat, az állami szervek számára a hatékony és jogszerű működés kereteit biztosítja.

A törvény változatlanul megtartja, így a jövőben is a Hatóság rendelkezésére áll az ombudsmeni típusú eljárás, melyre nem irányadó a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény. A Hatóság vizsgálatát bárki kez-

deményezheti arra hivatkozással, hogy a személyes adatok kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogok gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem következett be, vagy annak közvetlen veszélye áll fenn. A Hatóság főszabály szerint minden bejelentést köteles érdemben megvizsgálni, kivétel a törvény által meghatározott esetek, amelyekben a Hatóság a bejelentést érdemi vizsgálat nélkül elutasíthatja, illetőleg amelyekben a bejelentést kötelezően el kell utasítania. A törvény a Hatóság számára lehetővé teszi az adatvédelmi hatósági eljárás megindítását is, melyre a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülése érdekében kerülhet sor. A hatósági eljárás megindítását megelőzheti

Az információtechnológia elterjedése folytán lényegesen hatékonyabb hatósági fellépésre van szükség.

korábbi vizsgálati eljárás eredménye is, ez azonban nem feltétel. Ilyen eljárás megindításának akkor van helye, ha a hatóság olyan jogsértést észlel, amely azonnali, hatósági eszközökkel történő beavatkozást igényel. A hatósági eljárásra a törvényben meghatározott eltérésekkel a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvényt kell alkalmazni. Adatvédelmi hatósági eljárás kizárólag hivatalból indulhat. A törvény meghatározza azokat az eseteket, amelyekben ez kötelező, illetve a hatósági eljárásában hozott határozatba foglalható intézkedések jellegét is. A határozat ellen keresetindításnak van helye. A bíróság jogerős döntéséig a vitatott adatkezeléssel érintett adatok – a jogvita bíróság előtti eldönthetősége érdekében – nem törölhetők, illetve nem semmisíthetők meg.

A törvény újításai közé tartozik, hogy a Hatóság személyes adatok jogszerűtlen kezelésének megállapítása után akár tízmillió forintig terjedő bírságot is kiszabhat. A Hatóság elnöke által vezetett belső adatvédelmi felelősök konferenciájának létrehozásával az adatkezelőkkel való szakmai kapcsolattartás új, régóta kívá-

natos fórumát hozza létre. A törvény megteremti annak lehetőségét, hogy a Hatóság díj ellenében adatkezelési műveleteket auditáljon. Ettől szintén a joggyakorlat minőségi javulása és hatékonyabb hatósági működés várható. Fontos újítás, hogy átláthatóbbá teszi az érintettek jogainak gyakorlását. A Hatóság eljárására vonatkozó új szabályok megfelelő keretet adnak ahhoz, hogy a Hatóság a jogsértések súlyának megfelelő figyelmet tudjon szentelni az egyes ügyeknek.

A törvény a tiszta közélet megteremtése érdekében továbbra is biztosítja a polgárai számára az állami, önkormányzati működés, gazdálkodás átláthatóságát. A közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog

alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok alapján az eljárás szabályai részleges felülvizsgálatra szorultak. Az Európai Unió nem kötelezi arra tagállamait, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogot ugyanaz a hatóság ellenőrizze, amely a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülését is felügyeli. Ez modellválasztás kérdése, amelyben Magyarország hagyományosan a közös modellt alkalmazza a jövőben is. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ennek megfelelően el fog járni a személyes adatok kezelésével és a közérdekű adatok megismerésével kapcsolatos ügyekben is. A törvény a közérdekű adatok megismerhetősége kapcsán túlmutat a hagyományos megközelítésen, és az információs jogok kerete közé emeli a közfeladatot ellátó szervek arra vonatkozó kötelezettségét, hogy a közélet működésének átláthatósága szempontjából alapvető jelentőségű adatok nyilvánosságát az érintett szervek az elektronikus közzététel útján proaktív módon is biztosítsák. Ezért a törvény magába olvasztja az elektronikus információszabadságról szóló törvény vonatkozó rendelkezéseit is.

A Hatóságnak a jövőben is minden év március 31-ig el kell készítenie és nyilvánosságra kell hoznia az előző évi tevékenységéről szóló beszámolót, amelyet meg kell küldenie az Országgyűlésnek is. Az Európai Unió tagállamaiban nem mindenütt rögzítik alkotmányos szinten az adatvédelmi hatóság létét és függetlenségét, így a magyar megoldás e tekintetben mindenképpen előremutató. ■

Ablak a jövőre

szöveg: Jordán Judit

Koordinálja az új közigazgatási rendszer történelmi léptékű átalakítását, amelynek egyik célja: az ügyfélbarát, egyablakos ügyintézés. Mindezt egyedüli nőként a KIM államtitkárai között: Szabó Erika területi közigazgatásért és választásokért felelős államtitkárt kérdeztük munkájáról.

» Január óta számos kormányablakot meglátogatott, mit tapasztalt az egyes ügyfélszolgálati helyeken?

Szabó Erika: Különleges öröm volt végigjárni azokat a helyszíneket, amelyeket tavaly ősz óta alakítottunk ki. A fővárosi és megyei kormányhivatalokban minden integrált szakigazgatási szerv zökkenőmentesen végzi a szakmai munkát az új szervezeti keretek között. Minden kormányablak látogatása élmény volt, s egyben visszaigazolás, mert láttam, hogyan valósult meg az új, korábbtól nagyban különböző ügyfélközpontú szemlélet. Az egységes arculattal működő kormányablakokban a célkitűzéseinknek megfelelő a kapcsolat a munkatársak és az ügyfelek között: empátia, segítőkészség, gyors és hatékony munkavégzés jellemzi az ügyintézt. Az itt dolgozó kollégák közül azok is örömmel végzik a mindennapi feladatokat, akik nem jogi vagy közigazgatási területéről jöttek, mert szeretnek az ügyfelekkel foglalkozni. Büszkék vagyunk arra, hogy ez az ügyfélbarát szemlélet minden kormányablakban jelen van, amelyek munkanapokon reggel 8 órától este 20 óráig nyitva tartanak. Az ügyfelek visszajelzése miatt nagyon hálásak vagyunk. Vannak, akik levélben tájékoztatnak tapasztalataikról, megköszönve a segítséget. Ilyenkor érezzük igazán hasznosnak a munkánkat.

» Nagyon sok feladat áll még az államtitkárság előtt 2013-ig. Hogyan fognak kinézni a kormányablakok 2 éven belül?

Sz. E. A januárban megnyílt kormányablakok egységes arculatát a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem tervezte számunkra, s az egyablakos ügyintézési rendszer bevezetése után is ezzel a belső kiala-

fotó: KIM

az egyes településeken és a járásközpontokba költöznek?

Sz. E. Előreláthatóan 160-180 járásunk lesz az országban. Ezek területét a történelmi hagyományok mellett a településtudomány, a közlekedés és a meglévő államigazgatási szervezet szempontjait figyelembe véve alakítjuk ki. Minden település 30 km-es vonzáskörzetében lesz hivatal, ennél nagyobb távolságra senkit nem szeretnénk utaztatni. A szakmai egyeztetések még zajlanak, de annyi már bizonyos: minden járási központban lesz kormányablak. Szándékaink szerint az okmányirodákat járási kormányabla-

Szabó Erika

Könyv || Balzac regényei

Film || Jézus Krisztus Szupersztár

Zene || Mozart, Liszt Ferenc, Morricone
filmzenéi és Mark Knopfler

Hobbi || olvasás, színház

kítással fogjuk fogadni az ügyfeleket. Megmarad a gyermeksarok – gondolván az egészen fiatal *ügyfelekre* –, valamint a kényelmes várakozó tér. Szeretnénk majd létrehozni a diszkrét ügyek kezelésére alkalmas, szeparált ablakot is. Az egységes arculat cél volt, erre a jövőben is odafigyelünk majd.

» *Hogyan készülnek fel azokra a feszültségekre, amelyek abból adódnak, hogy a jól megszokott okmányirodák bezárnak*

kokká alakítjuk át. A célunk, hogy minél közelebb kerüljünk az állampolgárokhoz, ezért ha van egy olyan jól működő rendszer, mint az okmányiroda, nincs értelme újat bevezetni. Most harminc ügykörrel dolgoznak a kormányablakok, de az ősz folyamán duplájára bővül az elérhető szolgáltatások köre. Ez a szám több százra fog nőni a 2013-ra létrehozandó egyablakos ügyintézés bevezetéséig. Az ügyfélszolgálati munkatársak számára egységes akkreditált képzést vezetünk

fotó: Hornyák Dániel

be, tekintettel arra, hogy több ezren fogják végezni ezt az új szemléletet és tudást igénylő feladatot.

» *Az új járási székhelyek megalakulásával maradnak-e államigazgatási hatáskörök a jegyzőknél?*

Sz. E. A tervezett járáások az államszervezet részei lesznek, amelyek a megyei kormányhivatalok államigazgatási feladatait végzik el járási szinten. Ezáltal csökken a teher az önkormányzatokon, de a helyi ügyekhez, illetve önkormányzatisághoz tartozó feladatok a polgármesteri hivatalokban maradnak. Az olyan feladatok, amelyeket az állam sokszor költségvetési keret nélkül rátelepített az önkormányzatokra, bekerülnek az állami szervezetrendszerbe, azaz a járási hivatalba.

» *Sokan még nem tudják elképzelni a járást, és megütköznek például azon, hogy nem lesz képviselőtestülete.*

Sz. E. Ez valóban lényeges dolog, ezért fontos kihangsúlyozni: a járás államigazgatási területi egység, méghozzá a legkisebb, nem lesz választott testülete. Az önkormányzatok saját feladat- és hatáskörükben folytatják majd működésüket.

Ennek részleteiről a most készülő önkormányzati törvény rendelkezik majd.

» *Ha már az állami feladatokról járunk, a Nemzeti Államigazgatási Központ (NÁK) vezetőjeként hogyan ítéli meg az állami feladatkatasztert?*

Sz. E. A NÁK egyik feladata az államigazgatási feladatkataszter elkészítése, amely egyértelműsíti, milyen feladatot kell ellátnia az államnak, és hogy ezért ki a felelős; kezeli a kormányhivatalokkal kapcsolatos adatbázisokat, támogatja a döntéshozatalt, az összehangolt adatgyűjtést, valamint a fejlesztéseket. Ez utóbbira létrehoztuk a fejlesztési igazgatóságot, amely a területi közigazgatás átszervezésével járó változások koordinálását végzi. A Nemzeti Fejlesztési Minisztériumon és a KEK KH-n keresztül a Nemzeti Közigazgatási Intézetig nagyon sokan dolgozunk azon, hogy 2013. január elsejére létrejöjjön a járási rendszer, 2013 végére pedig megvalósulhasson az egyablakos ügyintézés.

» *Ön nem új a képviselői pályáján, hosszú ideje képviselőként dolgozik.*

Sz. E. Rendszerváltó politikusnak tartom magam, '89-ben kezdtem el poli-

tizálni, '90-től országgyűlési képviselőként dolgozom, a '94 és '98 közötti időszakot leszámítva. Szakvizsgázott jogászként szerettem volna hozzájárulni ahhoz, hogy a diktatúrából Magyarországot demokratikus jogállammá váljon. Huszonkét évvel a döntés után, most kétharmados többséggel végre meg lehet valósítani a szükséges változtatásokat. Például Alaptörvénye születhetett az országnak, amelynek preambuluma külön öröm olvasni. Ajánlom az állampolgárok szíves figyelmébe a személyre szóló díszpéldányt, amelyet minden polgármesteri hivatalban egy egyszerű nyomtatvány kitöltésével igényelhetnek.

» *Hogy érzi, mit jelent nőként ilyen férfibbbségben vezető politikusnak lenni?*

Sz. E. Nagy öröm és megtiszteltetés részt venni ebben az építkezési folyamatban. Meggyőződése, hogy több évtizedre előre megalkotjuk az állami működés feltételeit, beleértve a kormányablakok rendszerét is. Különösen jó érzés a nőket képviselni. Örömmel tölt el, hogy a kormány emberei kizárólag a munkavégzés színvonala alapján kapják a bizalmat, férfiak és nők egyaránt. ■

Segítségnyújtásra nyitott ablakok

A Győr-Moson-Sopron és Békés megyei kormányablakok

szöveg: Szijj Fanni

A többlépcsős ügykörbővítés elemeként szeptember végétől a kormány Otthonvédelmi Akciótervével kapcsolatban is tájékoztatást kaphatunk a kormányablakokban. Informálódhatunk többek között a devizahitel végtörlesztésének lehetőségéről, az árfolyamrögzítésről, az igénybevételre jogosultak köréről és az igénybenyújtás módjáról is. Sorozatunkban ezúttal az ország két, egymástól távol eső szegletében működő kormányablakának hétköznapijaiba nyerhetünk bepillantást.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal két kormányablakot működtet egyszerre, az egyiket Győr, a másikat Sopron városában. Mindkettő frekvenciát helyen, a városok centrumában található, helyi tömegközlekedéssel könnyen elérhető.

A helyi sajátosságok különbözősége végett a legkeresettebb ügytípusok eltérőek a két kormányablakban. Győrben elsősorban a vállalkozók keresik fel az ügyfélszolgálatot, ahol tevékenységük bejelentésében, a változások átvezetésében, esetleg megszüntetésében kérik a munkatársak segítségét. Ezzel szemben Sopronban a családtámogatási ellátások örövendek a legnagyobb népszerűségnek. Sopronban kizárólag a kormányablakban van lehetőség az irányú kérelmek benyújtására, nem meglepő tehát, hogy ez az egyik leglátogatottabb kormányablak az országban. A családtámogatási ellátás igénylésére irányuló kérelmek nagy része nemzetközi vonatkozású, hiszen az ország nyugati részén a legtöbb családban valamely családtag Ausztriában dolgozik, ezért a családtámogatási ellátások folyósítása a két ország között oszlik meg. Ennek következtében a munkatársak az osztrák családtámogatási rendszert is alaposan ismerik, többször részt vettek az osztrák hatóságok által tartott tájékoztatásokon is.

Nagy érdeklődés mutatkozik az Otthonvédelmi Akcióterv iránt. Az ügyfélszolgálati munkatársak teljes körű felvilá-

gosítást adnak a devizahitelek végtörlesztésével kapcsolatban, empátikusan, naprakész információk birtokában igyekeznek megtalálni az ügyfelek számára legmegfelelőbb megoldást.

A viiharsarok csücskében, Békéscsaba városközpontjában, az állampolgárok által jól megközelíthető helyen, az Okmányiroda épületében helyezkedik el a Békés megyei kormányablak ügyfélszolgálat. Az ügyintézési feladatokat ellátó munkatársak között található jogász, könyvtáros, tanító és idegenvezető is. Ezt a sokoldalúan felhalmozott tudást felhasználva igyekeznek segítséget nyújtani a kormányablakot felkeresőknek.

Az országhatár közelsége miatt március óta a leggyakoribb ügytípus az egyszerűsített honosítási kérelem beadása vált,

jelenleg már több mint ezer ügyfél kérelmezte a magyar állampolgárságot. A legtöbben Nagyszalontáról, Aradról és Nagyváradról érkeznek, ez annak is köszönhető, hogy szoros kapcsolatot tartanak fenn az

Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács Demokrácia Központ aradi irodájával, ahonnan rendszeresen a kormányablakhoz irányítják az érdeklődőket.

Jellemző ügytípusá vált az ügyfélkapu létesítése, amely az elektronikus ügyintézés fokozatos megkedvelését jelzi. Gyakran keresik fel az ügyfélszolgálatot családtámogatási ellátások iránti kérelmekkel, és elektronikus bejelentési köte-

lezettség teljesítésével is. A kormányablak munkatársai a működés kezdete óta kiváló munkakapcsolatban vannak a Magyar Államkincstár Családtámogatási Ügyfélszolgálatával, valamint az Okmányiroda egyéni vállalkozókkal foglalkozó ügyintézőivel.

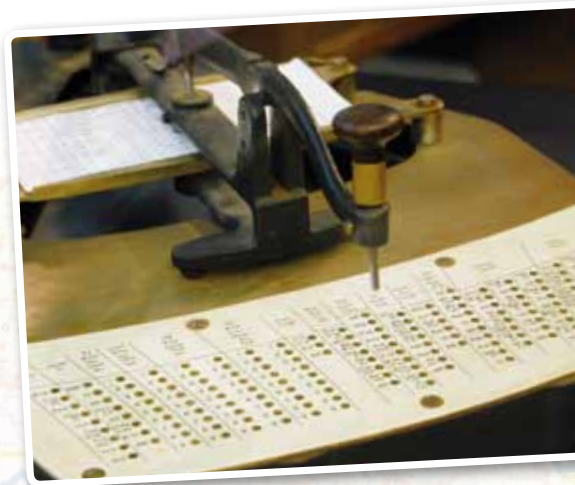
Az eddigi tapasztalatok alapján a devizahiteleket elsősorban a Nemzeti Eszközkezelő Társaság által nyújtott lehetőségek foglalkoztatják, amelyek a jelzáloghiteltörlesztés miatt súlyosan eladósodott és kiszolgáltatott helyzetbe került családok lakhatását képes biztosítani. A kormányablak számításai szerint az elkövetkező hónapokban a végtörlesztés lehetősége iránt is meg fog növekedni az érdeklődés, hiszen felmérések szerint országosan körülbelül háromszázezer családot érint az eladósodás. ■

Magyarok a Kárpát-medencében

Népszámlálás 2011

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Hazánk jövőjét meghatározó, a következő évtized társadalom-politikájának alapját képező adatbázisok jöhetnek létre a múlt hónapban tartott népszámlálás eredményeképpen. Ugyanez fokozottan igaz a szomszédos államokra és az ott kisebbségben élő magyarságra. Lássuk, hogyan és milyen népszámlálást tartanak a környező országokban, illetve miként készülnek fel erre a helyi magyarság érdekeit védő szervezetek!

Egy országos népszámlálás (vagy más néven census) szinte a legjelentősebb esemény a kisebbségek életében. Ez határozza meg a kisebbségi intézmények sorát: az itt felmért számokat veszik alapul a következő évek területfejlesztési, regionális és kisebbségi szakpolitikái esetében. Mindez ráadásul nemcsak az adott ország kormánya számára fontos információ, hanem hazánk is ennek megfelelően alakítja ki nemzetpolitikai támogatórendszerét. A censzuskok két típusa ebből a szempontból jól elkülöníthető: a nyilvántartások felhasználásával készült összeírások nincsenek hatással a kisebbségpolitikára; a hagyományos felmérések viszont meghatározó, akár belpolitikai feszültségeket is okozó következménnyel járnak. A gazdasági válság miatt veszélybe kerülhet a népszámlálás megtartása is: az **ukrán** kormány az eredetileg júliusra meghirdetett népszámlálást pénzügyi okok miatt 2012-re csúsztotta, de akár annak elmaradása sem elképzelhetetlen (ez történt Macedóniában is).

Szlovákiában a censzust május 13. és 29. között tartották meg. Hazánkhoz hasonlóan északi szomszédunknál is az elektronikus kitöltés lehetősége jelentette a legnagyobb újdonságot, ráadásul az interneten nemzetiségi és angol nyelven is megtalálhatók voltak a kérdőívek. Az online kitöltést a lakosság 6,73%-a választotta. Részletes eredményeket még nem

hoztak nyilvánosságra, viszont a jövő évi parlamenti választások miatt valószínűleg éles politikai felhangok fogják kísérni a magyarság lélekszámának alakulását.

Romániában a censzust eredetileg március 12 és 21. között tervezték megtartani, de költségcsökkentési okokból október 22. és 31. közé halasztották. Az RMDSZ a „Minden magyar számít!” szlogennel biztatja határon túl élő honfitársainkat a magyarság felvállalására. Székely István, az RMDSZ népszámlálási munkacsoportjának vezetője bizakodik az eredményekkel kapcsolatban: várhatóan nem fog csökkenni a magyarság aránya az össznépeességben belül, noha valamilyen mértékű létszámcsökkenésre mindenképp számítani kell.

Szintén a magas költségekkel indokolta a **szerb** kormány az áprilisra tervezett népszámlálás október második felére halasztását. A magyarok itt is összefogtak: a Magyar Nemzeti Tanács egy konferencia keretében tájékoztatta az egybegyűlteket a népszámlálás fontosságáról, amelyet a Magyar Szó is közvetített. Megnehezítette a magyarok helyzetét, hogy a kitöltendő kérdőívek szerb nyelvűek voltak. A nemzetközi figyelem azonban Szerbiában Koszovóra összpontosult, ezért a magyar kormány igyekezett mindent megtenni a balkáni államban élő kisebbségek problémájának hangsúlyozására, ugyanis számtalan szabálytalanságról érkezett jelentés.

Szerbiához hasonlóan **Horvátországban** sem volt mód a kérdőívek elektronikus kitöltésére. Pedig az ország számára komoly gondokat okozott a népszámlálás megszervezése, az eredetileg tervezett kétéves időtartam helyett végül négyhetesre kellett szabni az összeírást, erre a számlálóbiztosok létszámának csökkenése miatt volt szükség. Az előzetes eredmények nyilvánosságra kerültek, ezek szerint az ország lakossága 4,290 millió fő, de a magyarok lélekszámáról csak a jövő évben tudhatunk meg pontos információkat.

Az idén októberben lezajlott **osztrák és szlovén** censzuson a hagyományos népszámlálást teljes egészében felváltotta az adminisztratív nyilvántartásokra épülő összeírás. Ez az ún. regiszter alapú népszámlálás arra épít, hogy az állami hatóságok elegendő részletet tudnak polgáraiokról, a statisztikai hivatalnak csak annyi dolga van, hogy összemossa ezeket egy nagy adattáblába. A censzushoz a különböző állami adatbázisokat használták fel, például központi népesség-nyilvántartás, vállalati nyilvántartás stb. Az ily módon készült állapotfelmérés azonban részben hiányos, mivel a vallásról és a nyelvhasználatról nincsenek adminisztratív információk, ezért a magyarság létszámáról sem lesznek adatok.

Várnunk kell még tehát jócskán, mire hozzáférhetőlegesen kiderülhet, mennyi magyar is él a Kárpát-medencében. ■

Támogatás a megmaradásért

Új szemléletmód a nemzetpolitikai stratégia megvalósításában

szöveg: Csaba Réka, fotó: Hornyák Dániel

A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. a támogatások kezelésének új szemléletmódját kívánja képviselni, amely egységbe fogja a nemzetstratégiai elképzeléseket és a hozzájuk rendelhető forrásokat. Lélfai Koppánnal, az Alapkezelő nemrégiben kinevezett vezérigazgatójával mindezek megvalósításáról beszélgettünk.

» *Tulajdonképpen mivel foglalkozik a Bethlen Gábor Alapkezelő?*

L. K. Az Alapkezelő egy kiemelten közhasznú, nonprofit gazdasági társaság, amelynek feladata a 2010. évi CLXXXII. törvénnyel létrehozott Bethlen Gábor Alap kezelése. Az alapkezelő társaság idén áprilisban történt létrehozását elsődlegesen az motiválta, hogy a nonprofit gazdasági létből eredően egyszerű, hatékony és átlátható működéssel tudja támogatni a kormány nemzetpolitikai célkitűzéseit. Az Alapkezelő elsődleges célja, hogy végrehajtsa a kormány nemzetpolitikai stratégiáját, a határon túli magyarság érdekeit is képviselve gondoskodjon az összmagyarság támogatási rendszerének biztosításáról, és ellássa az ezzel kapcsolatos szervezési és végrehajtási feladatokat.

» *Hogyan működik az Alapkezelő?*

L. K. Az Alapkezelő működésére érdemi befolyással van egy szakmai előkészítő testület, a Kollégium, amely szűrőként funkcionál a pályázatok rendszerében. A Kollégiumtól független az a háromtagú bizottság, amely az Alappal kapcsolatos rendelkezési jogokat gyakorolja, tehát gyakorlatilag a támogatási döntések meghozataláért felelős. (Tagjai: Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes, Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár és Gál András Levente közigazgatási államtitkár – a szerk.). Az Alapkezelőtől független, önálló Bizottság, valamint Kollégium köteles figyelembe venni a Magyar Állandó Értekezlet, és szakbizottságainak támogatáspolitikai

irányaira vonatkozó javaslatait. Október 13-án tartották meg Budapesten a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) Gazdaságfejlesztési és Önkormányzati Szakbizottságának ülését. Hamarosan sor kerül a többi szakbizottság ülésére is, november második felében pedig megrendezik a Magyar Állandó Értekezlet plenáris ülését is. Az Alapkezelő közel múltban történt szervezeti átalakítását követően – megszűnt az alapot eddig irányító igazgatóság – szeptembertől vezérigazgatóként az én feladatom a működés irányítása. Ez a változás is a hatékonyság növelése érdekében történt.

pályázhatnak a támogatásokra, amennyiben az Alapról rendelkező törvényben, valamint a végrehajtási rendeletben előírt feltételeknek megfelelnek. Az oktatási-nevelési támogatást, amely határon túli, magyar oktatási-nevelési intézménybe járó óvodások, általános és középiskolások támogatására szolgál, várhatóan 240-250 ezres körnek tudjuk biztosítani. Ezenkívül vannak hagyományos nyílt pályázati rendszereink, amelyeken Magyarország határain kívül működő, jogi személyiséggel rendelkező intézmények, társadalmi szervezetek, alapítványok, egyházak vehetnek részt.

Lélfai Koppány

Könyv || Si Naj-An: Vízparti történet

Wass Albert: Elvész a nyom

Film || Woody Allen: Match Point

Zene || Red Hot Chili Peppers

Hobbi || horgászat

» *Melyek a támogatható területek, és kik pályázhatnak a támogatásokra?*

L. K. A jogszabály szerint magánszemélyek, alapítványok, önkormányzatok, társadalmi szervezetek, egyházak, mikro-, kis- és középvállalkozások is

Ami a fejlesztési elképzeléseinket illeti, szeretnénk kibővíteni a nemzeti jelentőségű intézmények támogatási lehetőségeit, amelyek mind tevékenységi, mind támogatotti körüknél fogva kiemelt szerepet töltenek be a határon túli magyar

ság életében. Esetükben egyszerűsíteni szeretnénk a pályázati rendszert, és lehetővé tenni, hogy hosszabb távra, több évre előre tudják tervezni működésüket és beruházásaikat. Ezek az intézmények ugyanis sok esetben az adott országban nem kapnak kellő támogatást, és nélkülünk ellehetetlenülnének.

» **Mekkora összeg elosztásáért felel az Alapkezelő?**

L. K. A jövő évi költségvetési terveinkben 12.6 milliárd forintnyi támogatás szétosztása szerepel. A jelenlegi, költségvetést meghatározó irányokat tekintve ez igen figyelemreméltó összeg, amely jelzi, hogy kiemelt fontosságú területről van szó.

» **Mondana példát az Alap által támogatott intézményekre, projektekre?**

L. K. Az egyik legnépszerűbb ilyen program a Határtalanul!, amelynek keretében magyarországi diákok határon túli osztálykirándulásaihoz illetve szakképző iskolák határon túli iskolákkal való szakmai együttműködéséhez nyújtunk pénzügyi támogatást. A cél, hogy a magyar diákok eljussanak a szomszédos országokba, ahol tematikus programok segítségével megismerhetik a határon túli magarlakta területeket, kapcsolatokat alakíthatnak ki az ottani fiatalisággal, és személyes élménnyé válhat számukra a nemzeti összetartozás. A Magyarság Háza egy másik nagy projektünk, amellyel egy olyan intézményt szeretnénk létrehozni, amely az összmagyarság számára szimbolikus központként működhet, bemutatva a nemzeti teljesítmény meghatározó példait. A hagyományos rendezvényi és, vendéglátó funkciók kialakítása mellett tervezük egy, a 20. századi magyarság történetét, tudományos, kulturális, művészeti eredményeit bemutató állandó kiállítás megvalósítását is. Szeretnénk teret adni a magyar zene- és táncművészet, gasztronómia és borkultúra bemutatkozásának. Emellett a Ház oktatási és kutatási központként is funkcionál majd, itt kap helyet a Nemzetpolitikai Kutatóintézet és Dokumentációs Központ, ahol a nemzetpolitikai célok megvalósítását segítő, problémaorientált kutatások zajlanak majd.

» **Mik a további tervek, a fejlődési irányok?**

L. K. Az egyik legfontosabb hosszú távú célunk a gazdaságfejlesztési támogatási

rendszerek megteremtése. Ahogyan a törvény szövege is deklarálja, elsődleges nemzetpolitikai cél a határon túli szülőföldön maradás elősegítése, a magyarság elvándorlásának csökkentése, ezáltal a magyar közösségek megerősítése. Ennek viszont az a feltétele, hogy az egyén, közösség a szülőföldjén tudjon boldogulni. Ehhez kívánunk a jövőben minél hatékonyabb segítséget nyújtani az Alapkezelő gyors és megbízható működése révén. Másik nagyon fontos cél, hogy a Bethlen Gábor Alapkezelő valamennyi környező országban állandó, intézményesült formában legyen jelen, hiszen ez olyan hatékonyabb működést eredményezhet, melyben a szolgáltató központok közreműködésével az általunk nyújtott támogatások és szolgáltatások gyorsan és problémamentesen juthatnak el valamennyi célcsoporthoz. Most annak a felmérése folyik, hogy milyen feltételekkel jöhet létre ez a jelenlét, hiszen minden országban más jogszabályi környezethez kell alkalmazkodnunk. Bízom benne, hogy a jövő év során kiépülhet ez a hálózat. Emellett természetesen folyamatosan fejlesztjük a pályázatokkal kapcsolatos tájékoztatási szolgáltatásainkat és pályázati referens kollégáink is állandóan a pályázók rendelkezésére állnak.

» **Milyen feladatokat látott el korábban, és mit szeretne megvalósítani jelenlegi pozíciójában?**

L. K. A Magyar Fejlesztési Banknál dolgoztam tizenegy évig különböző pozíciókban, az utóbbi időben a Bank jogi osztályát vezettem és főként állami tulajdonú, gazdaságfejlesztéssel és támogatásközvetítéssel foglalkozó társaságok felügyeletével, valamint tulajdonosi irányításával foglalkoztam. Az elkövetkező időszakban a jelenleg már működő projekteket szeretném továbbvinni és az említett fejlesztési irányokat megvalósítani, hiszen az együttműködés számos pozitív példáját már sikerült megvalósítanunk, és nekem személyesen is az a tapasztalom, hogy határon innen és túl óriási az érdeklődés és segítőkészség, amely körülveszi ezt a témát. Ha pedig egy-két év múlva azt látom, hogy egy valóban jól működő rendszert sikerült kiépíteni, akkor talán lesz majd lehetőségem arra, hogy elégedetten hátradöljek néhány percre. ■

„A Bethlen Gábor Alap ... elkülönített állami pénzalap. Célja a határon túli magyarságnak a szülőföldjén való – egyéni és közösségi – boldogulása, anyagi és szellemi gyarapodása, nyelvének és kultúrájának megőrzése és továbbfejlesztése, az anyaországgal való és egymás közötti sokoldalú kapcsolatának fenntartása és erősítése érdekében támogatások nyújtása.” (2010. évi CLXXXII. törvény a Bethlen Gábor Alapról)

Collegium Talentum

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Hornyák Dániel

Atomfizikus, bölcsezt, vallástörténész, gyerekorvos, nanotechnológiával foglalkozó fizikus. Nincs kikötés, nincs határ, tehetség van. A határon túli magyar egyetemistákat és doktoranduszokat támogató ösztöndíjprogram célja a kimagaslóan tehetséges fiatalok felkarolása. A Collegium Talentum második tanévét kezdte meg október 15-én, ünnepélyes keretek között.

A Collegium Talentumot a tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskolája hozta létre, de valójában egy központi épület nélküli intézmény. Ennek ellenére a Collegium Talentum sikeresen működik. Inkább hasonlít egy szellemi és intellektuális közösségre, mint egy klasszikus kollégiumra. A tagokat az egységes felvételi eljárás mellett a kisebbségi magyarsági lét köti össze. Számos magyarországi és határon túli szervezet vállal szerepet a nehézkes működési feltételek áthidalásában. Jelentős segítséget nyújt a komáromi Selye János Kollégium azáltal, hogy a Collegium Talentum tagjai számára rendelkezésére bocsátja szellemi és fizikai infrastruktúráját (könyvtár, eszközpark), anyagilag pedig a Bethlen Gábor Alaptól kap támogatást az intézmény.

A Collegium Talentum három évig tartó képzésére pályázni kell. Tavaly még csak nyolc felvidéki hallgatót tudtak fogadni, idén viszont harminccal bővült a létszám: 12-en érkeztek Erdélyből, 7-en a Felvidékről, 5-en a Vajdaságból és 6-an Kárpátaljáról. A kollégiumi tagság nem kötődik szakterülethez: az idei felvettek között találunk atomfizikust, magyar szakos

„Én, a Collegium Talentum ösztöndíjasa fogadom, hogy képességeimnek megfelelően igyekszem tudásomat a határon túli magyar értelmiség és az egyetemes emberi kultúra szolgálatába állítva közkinccsé tenni.” (Az Eskü szövege)

bölcsezt, vallástörténészt, gyerekorvost és nanotechnológiával foglalkozó fizikust is. A hallgatók kora is változó, ugyanis az egyetemisták és főiskolások mellett PhD-hallgatók jelentkezését is várják.

Hatalmas lehetőség előtt állnak a fiatal tehetségek, a kollégium ugyanis mindent biztosít ahhoz, hogy sikeresen kezdjenek neki tudományos pályájuknak. Minden hallgató kap egy tutort. A tutorok olyan magyarországi vagy határon túli magyar professzorok, akik a hallgató által választott szakterületen már jelentős tudományos eredményekre tettek szert. A tutor feladata, hogy a növevédeket a kollégium hároméves időtartama alatt segítse, képezze minden részletre kiterjedően: felhívja a tanítvány figyelmét a legújabb kutatási eredményekre, hozzájutassa ezekhez, akkreditálja különböző szakmai konferenciákra stb. A tutorokon kívül az

intézmény is segít: publikálási lehetőséget és konferenciákon való részvételt biztosít a tagjainak. A kollégisták nyelvi tudását különböző nyelvtanfolyamok révén erősítik, mivel a két különböző nyelvből letett nyelvvizsga követelmény. A nyelvtanulás szerepét erősíti a kötelező külföldi tanulmányút. A tudományos és nyelvi kompetenciák mellett az egyéni képességeket a negyedévente tartandó, különböző személyiség- és készségfejlesztő tréningekkel fejlesztik. A képzéseken mindenki részt vesz, itt mélyülnek el a kollégiumon belüli kapcsolatok, kialakul egy határokon átnyúló kapcsolatháló. További segítségként anyagi támogatásban is részesülnek a kollégisták, illetve biztosítanak szakönyveket is a tudományos munkához.

A Magyarország Házában tartott ünnepélyes évnnyitón megjelent fiatal tehetségek arcán látszódtott a jövőbe vetett bizalom. Lelkesen szavalták a kollégiumi esküt, érdeklődve hallgatták Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár és Kandikó József, a Collegium Talentum elnökének beszédét. A felszólalók számos gyakorlati és elvi tanácsot adtak az új évfolyam tagjainak, aktív részvételt és hűséget kértek, támogatásukat fejezték ki a tudományos munkákkal kapcsolatban. Az évnnyitón megfogalmazott célok egybevágának a kormány nemzetpolitikai céljaival: a határokon átnyúló szakmai hálózatépítés, a nemzeti tudáskör fejlesztése, az élő és aktív együttműködés mélyítése a határokon túl rekedt magyarok között. Kisebbségben ugyanis muszáj többet tenni az értékek megőrzéséért. ■

A moldvai csángók

szöveg: Pozsony Ferenc néprajzkutató, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja

fotó: Muray Gábor

Lapunk új sorozatot indít a határainkon túl élő magyar népcsoportokról. Első írásunkkal a csángó magyarok közelebbi megismerése felé vezet útton indulunk el. A csángóság archaikus elemekben gazdag magyar nyelvű népköltészetét és kultúráját a magyar néprajzkutatók az elmúlt másfélszáz évben részletesen feltárták.

A falvakon élő és mezőgazdasági termeléssel foglalkozó moldvai magyarok egészen a 19. század végéig középkorias etnikai azonosságtudattal rendelkeztek. Őnaguk meghatározásában, azaz az identitás kialakulásában lényeges elem volt az, hogy a csángók a román nyelvű szomszédokhoz képest magyar nyelven beszélnek, s a moldvai ortodox közösségek gyűrűjében a római katolikus egyházhoz tartoznak, és sajátos magyar nyelvű néphagyományokkal rendelkeznek.

A modern polgári nemzetépítés korában a csángó népcsoport a történelmi Magyarország határain kívül rekedt (tehát már azokban az időkben is határon túli magyaroknak számítottak). Ez azt eredményezte, hogy nem vettek részt a polgári magyar nemzet és kultúra megteremtésének legfontosabb eseményeiben, sőt, sokáig a román történelmi fejlődés jelentősebb folyamataiból is kimaradtak. Ebben a közegben a föld-

műves falusi közösségek olyan középkorias etnikai normákat alakítottak ki, amivel máshoz nem kapcsolódhattak. Ezért a csángók a Kárpát-medence más területén élő magyarságával ellentétben nem tulajdonítanak szimbolikus jelentéseket sem az anyanyelvnek, sem pedig az anyanyelvű népi hagyományoknak. Itt, a kies moldvai tájakon nem számít életük legjelentősebb és legfontosabb kérdésének az, hogy voltaképp mely etnikai vagy nemzeti közösséghez tartoznak – a csángó közösségekben a legjelentősebb értéket az egészség és a fennmaradásukhoz szükséges munkabírási jelenti.

Elszakadt rokonaink életében a római katolikus egyházhoz fűződő kötődés mellett elsősorban a helyi azonosságtudat a legerősebb. Ez az eltérő történelmi múltra vezethető vissza: a csángók a középkor óta kiszakadtak a Kárpát-medencéből. Gazdasági, társadalmi, kulturális és tudati szempontból is hosszú évszázadok alatt lassan belesimultak, szervesen beépültek moldvai környezetükbe. Egészen a közelmúltig elsősorban ez a régió jelentette számukra az egyetlen jól ismert, átlátható vidéket, a biztonságos és az otthonos szülőföldet.

Munka és egészség, vallás és környezet, illetve a család. A csángók életében továbbra is nagy szerepet játszik a család, a rokonság és a helyi közösség. Még a külföldön dolgozóktól is elvárják, hogy térjenek haza, vegyenek részt az otthon maradt családtagjaik vagy faluközösségük fontosabb eseményein – legyen szó akár templombúcsúról, akár lakodalmorról. A szülőfalutól távol keserves munkával megszerzett pénzt sokszor szimbolikus javakra fordítják, ünnepségekre költik, tehát a családtagok összetartozását jelképező rítusok csendben felemészítik ezeket az összegeket.

Mivel a sajátos történelmi, társadalmi és gazdasági viszonyok miatt a polgárosodás ebben a régióban megkésett, egészen a 20. század végéig olyan hatalmi struktúrák maradhattak fenn Moldvában,

A csángóság első hulláma még a középkori Magyar Királyság idején, tervszerű telepítés eredményeképpen érkezett Moldvába. Ezek a legkorábban kitelepített magyar közösségek a 13. század végén és a 14. század elején a Szeret folyó mentén olyan településhálózatot hoztak létre, amelynek legfontosabb feladata a Magyar Királyság keleti határainak őrzése volt. A védelmi feladatokkal kitelepített magyar népcsoportot a 15. században tovább gyarapították az inkvizíció elől menekülő husziták, majd később a Székelyföldről folyamatosan kitelepülő magyarok. Legjelentősebb csoportjaik az 1764-es madéfalvi veszedelem után menekültek Moldvába, amikor az osztrákok erőszakkal militarizálták a korábban sajátos rendi autonómiával, kollektív szabadságjogokkal rendelkező székelyeket.

amelyek folyamatosan megakadályozták az egyén cselekvésének szabadságát, a privát életpálya-építés kibontakozását. Az utóbbi két évtizedben, elsősorban külső impulzusok hatására, falvaikban életre hívtak különböző kulturális és érdekvédelmi egyesületeket, de azokat, éppen a megfelelő társadalmi bázis hiányában, rendszerint csak egy-egy család érdek- és kapcsolathálója működteti. Az évszázadok viharai megtépázták a csángók életét. A történelem folyamán ahhoz szoktak, hogy életüket rendszerint egy külső hatalom vagy tekintély irányítja és határozza meg. Még napjainkban is szinte biblikus belenyugvással fogadják nehéz helyzetüket, sorsukat; legtöbbször rezignáltan tekintenek a bizonytalan tünő jövő felé. Ezért a csángó népcsoportnál mindig a pontosan kiszámítható társadalmi, gazdasági és politikai berendezkedésnek volt értéke, határozottan ellenállnak minden gyökeresebb változásnak. Ugyanakkor nem láznak sorsuk ellen, életszínvonaluk milyenségét, elsősorban a római katolikus keresztény értékrend alapján, sajátos belenyugvással élik és értelmezik. ■

Van még erő Európában

Válságkezelés az Európai Unióban

szöveg: Boros László, fotó: Antennae

A globális gazdasági válság középpontja idén áttevődött az Európai Unió, ezen belül is az eurózóna országaira. A válság megoldására adott helyes válasz az EU történetének eddigi legnagyobb kihívása. A szervezet több évtizedes története azonban azt mutatja, hogy a korábbi válságokból mindig erősebben, hatékonyabban és versenyképesebben jött ki az Európai Unió. Az idén keresztülvitt intézkedések is azt példázzák, bőven van még erő Európában.

A globális gazdasági válságok nem kerültek el az európai integrációt sem történetének bő fél évszázada során. De a közösség szükségességét, hatékonyságát és életképességét válságkezelési eredményei is igazolták. Természetesen rendkívül tudománytalan lenne azt bizonygatni, mi lett volna egy-egy válságszituációban, ha nincs integráció, de az tény, hogy túljutva a krízisek nehézségein, a közösség mindig dinamikusabb periódusokba lépett, új dimenziókat nyitva ön maga előtt.

Nagyobb léptékben szemlélve a válságokat, azt mondhatjuk, hogy általában lassították a bővítést, de gyorsították a mélyítést, hiszen a krízishelyzetekben objektív szükségszerűség az együttműködés erősítése. Válságok inspirálták az európai monetáris rendszer kiépítését is, amely a gazdasági integráció mélyítésének egyik legnagyobb horderejű lépése volt. Felületes szemlélő számára úgy tűnhet, hogy most ez a rendszer került válságba, pedig éppen az ellenkezőjéről van szó. Az euróöve-

zet léte nélkül már régen teljesen össze-roppantak volna a bő három éve tartó krízis nyomása alatt a rendszer gyenge láncszemei.

A válságkezelés számos szálon fut 2008 ősze óta. A legnagyobb gond a kirobbanásakor az volt, hogy a válság első fázisát előidéző amerikai cégbedőlések világ-gazdasági és európai következményeit a közösség lehetséges érzékelő pontjain sem látták előre. Tény, hogy sem az Egyesült Államokból, sem a hitelminősítőktől nem kaptak ehhez támogatást.

Viszont a folyamatok élesbe fordulásától kezdve a tagállamok és a közösségi intézmények mozgósították a rendelkezésre álló eszközöket. Az első periódusban az volt a legfontosabb, hogy a tagállamok lehetőséget kaptak olyan állami támogatások nyújtására cégeknek és bankjaiknak, amelyeket egyébként tiltanak a közösség versenyjogi szabályai. Ezzel párhuzamosan szervezeti lépések is történtek a prognózisok javítására, illetve a hitelminősítők kontrolljának erősítése érdekében.

Újfajta nehézségekkel kellett szembenéznie az Uniónak a válság második fázisában, amikor már nem a vállalatok és a bankok krízishelyzetének csökkentése volt a feladat, hanem az eladósodott tagállamok gondjai kerültek előtérbe. A válságkezelő cselekvés egyik síkján azóta is folyamatosan, és tegyük hozzá, még sokáig húzódoan zajlik az érintett tagállamok eseti és egyedi megsegítése. A másik síkon viszont elkezdődött a jövőbe mutató változtatások kimunkálása is.

Óhatatlanul az integráció mélyítéséhez vezet az új gazdasági kormányzásnak nevezett jogalkotási koncepció. Ebben hat jogszabály kidolgozására került sor, túlnyomórészt a magyar elnökségi félév alatt. A hat jogszabályból öt rendelet, azaz teljes jogegységet tükröző, minden tagállamra egészében kötelező közösségi jogi norma, és egy irányelv, amely alapján meghatározott jogalkotási kötelezettségek terhelik mind a huszonhét országot.

Tartalmilag ez a jogalkotási csomag nagy fő összetevőből áll. Megerősítik a Stabilitási és Növekedési Paktumot, elsősorban a középtávú költségvetési célkitűzések és a költségvetési egyensúly összhangjának előírásával. Progresszív szankciókat vezetnek be a tervezettnél nagyobb deficittel rendelkező tagállamokkal szemben az ilyenkor szokásos, úgynevezett túlzott hiány eljárásában. Minimum követelményeket állítanak fel a nemzeti költségvetési keretekkel kapcsolatosan. A versenyképességet rontó makrogazdasági egyensúlytalanságok megelőzése érdekében bevezetik a túlzott kiegyensúlyozatlansági eljárást.

Az Európai Parlament már megszavazta szeptember 28-án ezeket a jogszabályokat. Azonban az Európai Unió

jogalkotási rendszerében a parlament csak társjogalkotó, a végső döntés a tagállami kormányok minisztereiből álló tanácsban születik meg. A lengyel elnökség dolgozik azon, hogy ezek a jövőbeli válsághelyzetek mérséklésére irányuló, tehát megelőző jellegű kríziskezelő jogszabályok mielőbb végleges elfogadásra kerüljenek és minél hamarabb hatályba léptethetők legyenek.

Egy másik mélyítési jellegű válságkezelő intézmény az 2010 májusában létrehozott Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz, az angol elnevezésének kezdőbetűiből álló EFSF rövidítéssel elhíresült szervezet, amely nem az egész közösség tekintetében rendelkezik közvetlen hatáskörrel, csak az eurózóna államaiban. Eredetileg az ír, a portugál és a második görög mentőcsomag fedezetének megeremtésére alkották meg, elsősorban kötvények és egyéb pénzügyi eszközök kibocsátására felhatalmazva.

Az elmúlt hetekben, napokban és órákban is folyamatosan ontották a gazdasági kérdésekkel foglalkozó uniós források, valamint kívülálló elektronikus és egyéb tájékoztatási eszközök a híreket az EFSF-fel kapcsolatban. A válság-alap jelentősége ugyanis folyamatosan nő mind hatókörét, mind összegét illetően. Az egyre intenzívebben terjedő euróövezeti adósságválság csillapítására a krízisnek ebben a részében nem érintett államok (és azért ne felejtjük el, ilyenekből sokkal több van, mint az eladósodottakból) lépésről lépésre emelik a tényleges finanszírozási kerekét összegét.

Egyre inkább az a koncepció kerekedik felül az eurózóna tagállamai között, hogy az EFSF legyen az alapvető finanszírozó intézménye a konkrét válságkezelésnek. Ma már nem csupán a mentőakciók eredeti célországainak, de más, veszélybe került tagállamoknak is hitelezhet az alap. Egyes pénzügyi intézmények újratökésítésében is szerepet játszhat meghatározott esetekben. Jelen pillanatban éles szakmai és politikai vita bontakozik ki arról, hogy mely tagállamok bankjainál léphet fel ilyen finanszírozóként. A viták kisugárzása egyenes arányban nő az EFSF jelentőségének növekedésével. A szlovák kormány is az alap finanszírozása körüli belpolitikai konfliktusok

áldozata lett. De a kérdés fontosságát mutatja, hogy a kormánybuktatás után mégiscsak megszavazták az intézmény támogatását.

Nagyon erős kihívás a közösséggel szemben a mostani válsághelyzet, és bizonyára sok nehéz feladat vár még a döntéshozókra. Meg kell küzdeni a világpiac többi szereplőivel is. Némelyekkel azért, mert szintén nehéz helyzetbe kerültek, másokkal pedig éppen haszonélvezői pozícióik miatt. Természetesen kezelniük kell a kormányoknak is, az integrációs intézményeknek is a válság pénzügyi terheit elsősorban vállaló államok adófizetőinek az elégedetlenségét mint jogos, de elkerülhetetlen sérelmeket.

A gazdasági kormányzás koncepciója különösen erős mutatója a válságkezelési áldozatvállalás megnövekedésének.

De minden jel arra mutat, hogy a kontinensen kívüli ellenséges propaganda, valamint a közösségen belüli szkeptikusok által fújt ellenszél dacára az Európai Unió világtörténelmileg példátlanul kényes egyensúlyokra épített döntéshozó mechanizmusai most is kezelni képesek a krízist. Ahogy nő a veszély, úgy válik intenzívebbé a megoldások keresése, az eredménnyel kecsegtető folyamatok finanszírozása és a felelősségérzet is. A francia és a német vezetés ismét a régi tengely hagyományaihoz híven élesbe váltott, hosszú távú megoldásokra törekszenek. A gazdasági kormányzás koncepciója különösen erős mutatója a válságkezelési áldozatvállalás megnövekedésének. Az új, elfogadás alatt álló jogszabályok az említett célok érdekében a tagállami szuverenitást olyan szféráiba hatolnak be, amelyekhez a krízis nélkül esély sem lett volna hozzányúlni. De éppen ez a normacsomag rejt magában az ismételt megerősödés lehetőségét, a még szorosabb és versenyképesebb integráció jövőbeni nagyobb hatékonyságát. ■

Szervezett világhatalom

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Hornyák Dániel

A megváltozott európai külpolitika sarokkövének számító Európai Külügyi Szolgálat december elsején ünnepli felállításának első évfordulóját. Egy világhatalom intézményesült ezzel. Sztáray Péter, a Külügyminisztérium biztonságpolitikáért felelős helyettes államtitkára közreműködésével mutatjuk be a legfontosabb változásokat, amelyek kialakulásában Magyarország is nagy szerepet játszott.

A közös kül- és biztonságpolitika az Európai Unión belül egy speciális terület, amely az elmúlt tíz évben hatalmas fejlődésen ment át. A többi EU-s tanácsi formációhoz képest különleges státusszal bír, hiszen a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése óta itt nem a soros elnöki tagállam adja az elnökséget, hanem kialakult egy új struktúra, az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ), amelynek élén a külügyi és biztonságpolitikai főképviselő áll. Az Európai Uniót érintő ügyek irányítása átkerült a szervezet hatáskörébe.

Sztáray Péter helyettes államtitkár szerint azonban ez nem azt jelenti, hogy a hathónapos elnökséget ellátó tagállamnak ne lennének feladatai, mint ahogy Magyarországnak is voltak, de a domináns szerep ma már a főképviselő és az általa vezetett szervezet kezében van. Az EKSZ fejlődése tulajdonképpen a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése, 2010. december 1. után indult meg, a szervezet létszáma azóta ezer fő fölé nőtt. Különböző területekre bontották fel az új intézmény működését, alapvetően földrajzi területek és funkciók szerint. Ez a felépítés hasonló a nemzetek külügyminisztériumainak szerkezetéhez: ahogy Magyarország Külügyminisztériumában vannak területi főosztályok és funkcionális főosztályok, úgy az EKSZ-nek például amerikai igazgatósága, és egy bilaterális kérdések-

kel foglalkozó részlege is van. Az egységek szoros együttműködésben járnak el annak érdekében, hogy optimalizálják az EU külpolitikai érdekeinek érvényesítését. A párhuzam tovább folytatható: az EKSZ-nek is van egy külső intézményi megjelenése az európai delegációk, avagy küldöttségek formájában, amelyeken keresztül az Európai Unió kinyilvánítja szándékait. Ez még nem azonos a nemzetállami nagykövetségekkel, de „a gyakorlat azt mutatja, ezek valójában nagykövetségek az EU képviselőjében” – véli a helyettes államtitkár. Szerinte az Európai Unió külpolitikája abba az irányba halad, hogy a jövőben ezek a delegációk képesek lesznek ellátni nemzeti nagykövetségi részfeladatokat; elsősorban olyan esetekben, amikor egy tagállam nem rendelkezik saját nagykövetséggel az adott országban.

Fontos azonban megjegyezni – hangsúlyozta Sztáray Péter –, hogy a külpolitika az Európai Unión belül kormányközi szinten maradt a Lisszaboni Szerződés után is. Vagyis a tagállamok kormányai közös álláspontot alakítanak ki, melyet egyhangúlag támogatnak, az új szervezetnek pedig minden ügyben figyelembe kell venni ezeket az álláspontokat, illetve azoknak a közös eredőt, közös halmazát. Az esetek döntő hányadában többrétű politikai egyeztetésekre van szükség. Konkrét ügyekben láthatók a nehézségek a

külvilág számára – legalábbis egyelőre. De az is igaz – tette hozzá a helyettes államtitkár –, hogy egyre több közös álláspont születik meg; látható a fejlődés. Akárcsak az Európai Unió más területein, a tagországok támogatása, a kompromisszumkeresési hajlandóság nélkülözhetetlen az EKSZ életében. A feladat összetett: 27 tagországnak sok esetben 27-nél is több véleménye van egyes témákkal kapcsolatban. Az intézmény felelőssége abban áll, hogy keressék a közös pontokat, ettől még megmaradnak a nemzeti érdekek. A közös álláspontot immár egy személyben képes az EU képviselni, határozottan javul a külpolitikai pozíció. Az idén zajló arab–izraeli békétárgyalásokon a négy közvetítő fél egyike már a tagországok egységes álláspontját képviselő Európai Unió volt. A nemzeti szuverenitás nem

fotó: Európai Külügyi Szolgálat

csorbul: a kétoldalú ügyek továbbra sem emelkednek európai szintre. A fontosabb tárgyalások folyamán viszont egy tagállam nyugodt lelkiismerettel megvetozhatta a közös álláspont kialakítását. Ez történt a szerb csatlakozási tárgyalások esetében: a restitúciós törvény miatt (melyben a kollektív bűnösség elve alapján kizárnák a vajdasági magyarokat a második világháborúban elkobzott vagyontok kárpótlásából) Magyarország vétót helyezett kilátásba a csatlakozási tárgyalásokkal kapcsolatban, ezért végül Szerbia módosította a törvényt.

Az EKSZ élén Catherine Ashton, az Európai Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselője áll. A pozíciót szintén a Lisszaboni Szerződés keltette életre. A főképviselő helyzete nem könnyű: amellett, hogy az Európai Bizottság alelnöki tisztjét is betölti, egy olyan szervezet élén áll, amely csak most alakul ki, nem összeszokott gárdával kell együttműköznie. Minden aktuális témával tisztában kell lennie az iráni emberi jogi kérdésektől a dél-amerikai energiaügyekig. A helyettes államtitkár szerint azonban a főképviselő egyre inkább képes arra, hogy eltökélten megjelenítsen egy egységes európai álláspontot. Herman van Rompuy, az Európai Tanács elnöke támogatja feladata ellátásában, azonban politikai helyettesei nincsenek, a főképviselő súlyos időhiányban szenved. Itt válik újra meghatározóvá a soros elnöki tisztség. Szemben az Európai Tanács többi intézményével, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése után az európai kapcsolatok terén az elsődleges személy nem az elnökségi félévet betöltő tagállam vezetője, hanem a főképviselő. Hazánk

hathónapos elnöksége alatt különleges helyzetbe került: az EKSZ 2010. december 1-jén kezdte meg működését, tehát a magyar elnöki félév az átalakuló európai külpolitika átmeneti fázisaként tekinthető. Az EKSZ fél évvel az elnökség kezdete előtt még egy kiforratlan szervezet volt. Szerencsére a magyar elnökséget megelőző három hónap alatt az intézmény rendkívül dinamikus fejlődésnek indult, számos kulcsfontosságú vezetői pozíciót betöltöttek, illetve a belső strukturális kérdések többsége tisztázódott. Ennek következményeként január elsején, mikor hazánk átvette az elnökséget, már egy működőképes szervezetről volt szó. Hatalmas nehézségeket okozott hazánk számára, hogy a felkészülési idő alatt nem váltak el világosan a feladatok: meddig fog terjedni a soros elnökségi szerep, és hol kezdődik az EKSZ szerepe – jegyezte meg Sztáray Péter. Erről már a magyar elnökséget megelőzően folytak az egyeztetések, viszont akkor még más volt a helyzet. A hazánkat megelőző belga elnökség idején az európai külügy még nem volt kellőképpen erős, ezért Belgiumnak szinte minden témához konkrét javaslatokat kellett tennie, melyeket utóbb az EKSZ a saját nevében használt. 2011-re megnövekedtek az új intézmény képességei, már képes volt több témában javaslattevésre, ugyanakkor még számos olyan nemzetközi találkozó vagy konferencia volt, amely – az átmeneti időszakra való tekintettel – Magyarországgal közös elnöklés alatt zajlott. A helyettes államtitkár értékelése alapján éppen a nem látható, háttérben folytatott napirend- és tematika-egyeztetések, illetve a közös

elnökségi ülések olajozott működése miatt volt rendkívül sikeres az elnökségi félévünk. Az összehangolt működés nemcsak Magyarországnak jelentett könnyebbséget, hanem a közösségi külpolitika számára is. A Lisszaboni Szerződésben szigorúan meghatározott kereteken nem lépett túl hazánk ambíciója, azt viszont teljes mértékben sikerült kitölteni. Lényegesen növelte az ország nimbuszát, hogy az informális politikai igazgatói ülésen szintén társelnökként jelentünk meg az EKSZ képviselőivel. Sztáray Péter egy Nyugat-Balkán fórumot emelt ki, melyre a magyar elnökség időszakában került sor, márpedig a pénzügyi válság, illetve az észak-afrikai térségben zajló átalakulások miatt az Unió külpolitikai tevékenysége, illetve az azon belüli hangsúlyok megváltoztak. Emiatt az olyan térségek, mint a magyar külpolitikában kiemelten hangsúlyos balkáni térség, háttérbe szorultak a közös európai külpolitikában. A fenti példából is látszik, hogy a soros elnöknek kiterjedtebb mozgástere van a gyakorlatban, mint amennyire formálisan jogosult. A korábbi elnökségi szisztéma szerint hat hónap adatott meg egy ország számára külpolitikai ambíciói elérésére, ezért óriási energiával állt neki a feladatnak, előtérbe helyezve saját céljait. Az új helyzetben ez teljesen más, hiszen van egy állandó szervezet, amelynek nem pusztán hat hónapra szól a mandátuma, hanem folyamatos ügykezelést irányoz elő. Az EKSZ vezetőinek komolyan kell figyelnie arra, hogy ne lanyhuljon a tempó; a hiányzó elnökségi szerep – a döntések és az előremenetel sürgetése – az állandó struktúrában is megmaradjon. ■

Élen járunk a békefenntartásban

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: EUJUST Lex

Catherine Ashton főképviselő Huszár László dandártábornokot nevezte ki az Európai Unió iraki békefenntartó missziójának élére. A rendkívüli diplomáciai siker számos szakmai kihívás elé állítja az új vezetőt, ugyanis az Egyesült Államok októberben bejelentette: az év végéig minden katonája hazatér.

Az EUJUST-Lex Irak, az Európai Unió integrált jogállamisági missziója 2005 júliusában indult. Egyike az Európai Unió közös biztonsági és védelemi politika misszióinak. A küldetés jelenleg hatályos mandátuma 2012. június 30-ig tart, ez legutóbb 2010-ben került hosszabbításra. A szervezet központja Bagdadban található, egy-egy területi irodája Erbilben és Baszrában működik, továbbá egy kis létszámú koordinációs központja Brüsszeltől segíti a csapatot. A misszió kötelékében negyvenkilencen dolgoznak, döntő többségük az EU tagállamaiból érkezett, de iraki munkavállalók is segítenek a küldetés teljesítésében. Az egység legfontosabb feladata bírósági, rendőri, büntetés-végrehajtási közép- és felsővezetők képzése, amely részben Irakban, részben a tagállamok területén zajlik. Jelenleg huszonhárom különböző típusú kurzust tartanak a rendőri felsővezető képzéstől kezdve a törvény előtti egyenlőség eljárási követelményeit taglalo tanfolyamon keresztül a speciális fogvatartotti csoportok kezeléséig. Eddig 888 bírót, 2141 rendőrt és 1537 büntetés-végrehajtási tisztet képzett ki a misszió. Az Európai Unió célja a büntető igazságszolgáltatási szektor kapacitásainak,

együttműködési készségének növelése, hozzájárulva ezzel a jogállamiság kiteljesedéséhez, egy demokratikus alapokon működő Irak létrejöttéhez.

Huszár László dandártábornok megbízatása október elsejével kezdődött meg és legalább jövő év közepéig tart, de számítani lehet a misszió meghosszabbítására. A vezetői pozícióra a Belügyminisztérium jelölte a tábornokot. Személyes meghallgatás után a legalkalmasabbnak talált jelöltet az EU Kül- és Biztonságpolitikai Főképviselője, Catherine Ashton javaslatára a tagállamokat képviselő testület, a Politikai és Biztonsági Tanács nevezte ki. Ez hatalmas diplomáciai és szakmai siker, még ha igen veszélyes is a megbízatás. Az amerikai fegyveres erők harcoló alakulatai év végéig kivonulnak, ez vélhetőleg nem jár együtt a biztonsági helyzet jelentős romlásával. A jelenleg Irakban állomásozó – elsősorban védelmi feladatokat is ellátó – alakulatok kivonására előre láthatólag még az év végéig sor kerül. Huszár László azonban nem látja borúsán a helyzetet. „*Én személy szerint bízom benne, hogy az iraki biztonsági szervek képesek lesznek a helyzetet kontrollálni*” – nyilatkozta lapunknak. A misszió tevékeny-

ségével kapcsolatban alkalmazásra kerülő szigorú biztonsági intézkedések tartják az egyébként jelentős mértékű kockázatot elfogadható szinten, lehetővé téve a békefenntartó műveletek végrehajtását is.

Huszár László a büntetés-végrehajtás több szintjén töltött be vezetői pozíciókat hazánkban, mielőtt megkapta volna megbízatását. A 45 éves tábornok szakértőként korábban már részt vett az iraki békefenntartó misszióban is. „*Jelen állapotában nem pont az a hely, ahova az ember mindenáron visszavágyik, de akik voltak misszióban, biztosan egyetértenelek velem abban, hogy ez az életforma is tud hiányozni*” – érvelt a dandártábornok. Végzettsége szerint a küldötség új vezetője meglepő módon szociológus, kandidátusi fokozatát a Magyar Tudományos Akadémián szerezte, tíz éven keresztül pedig az ELTE Társadalomtudományi Karán oktatott. Ezeket a kutatási ismereteket sikeresen alkalmazta a büntetés-végrehajtásnál is. „*Akik közelebbről ismernek, talán meg tudják erősíteni, hogy nem viszolygok az átlagnál kockázatosabb, lélektanilag, esetleg fizikailag húzósabb helyzetektől, feladatoktól. Lehet, hogy ez sodort a missziós munka felé.*” ■

Interjú Bogyay Katalinnal,
az UNESCO Közgyűlés elnökével,
Magyarország UNESCO nagykövetével

Történelmet írunk!

szöveg: Vida Sándor, fotó: Sárközy Mária

Bogyay Katalin Magyarország UNESCO nagykövetté történő kinevezése óta pezseg az élet a párizsi magyar misszió körül. Történelmi pillanatoknak lehet tanúja az ENSZ szakosított intézménye. A magyar kultúra jelesei mutatják be kulturális örökségünket a zene, tánc, irodalom, képzőművészet, tudomány, társadalomtudomány terén. A fennállás óta először kap magyar művész UNESCO Művész a Békéért címet, az UNESCO új tanszéket nyit Kőszegen a kulturális örökségvédelem és fenntartható fejlődés tematikájában. Az UNESCO döntése alapján Liszt a nemzetközi elismerés középpontjába kerül. A magyar nagykövet asszony az elmúlt két évben a Közgyűlés egyik alelnöke, majd a kettes választási csoport elnöke, később az EU-csoport elnöke volt, és most az UNESCO legfőbb döntéshozó szervének, a Közgyűlésnek az elnökévé választották. Harmincéves szakmai munkássága folyamán előbb magyar televíziós újságíróként ismerhette meg az ország, közben könyveket írt, a politikai rendszerváltozás után Londonban dolgozott független televíziós producerként, majd 1999-ben lett hivatásos magyar diplomata, s Nagy-Britanniában tette látóhatóvá hazánkat a Londoni Magyar Intézet igazgatójaként. 2009-ben az oktatás és kultúra minisztériumának nemzetközi szakállamtitkári székét cserélte az UNESCO nagyköveti pozíciójára.

» *63 éves tagságunk óta, csupán egyetlen egyszer, még a 70-es években sikerült az UNESCO-nak magyar Közgyűlés elnököt adni. Ráadásul az Ön mostani sikere azért is egyedülálló, mert mind a hat ENSZ választási csoport és az EU-delegáció is a támogatásáról biztosította. Engedje meg, hogy gratuláljak!*

Bogyay Katalin: Köszönöm. Életem egyik iránytűje Pilinszky János költészte. Ifjú korom óta tart fogva egy gondolata: „Nem az fontos, hogy hányat ver a madár a szárnyaival, hanem, hogy íveljen.” Valahogy erre törekedtem mindig. Minden esetben, ahol az élettől lehetőséget kaptam, nagyon komolyan építkeztem, teljes energiával és hittel dolgoztam, felelősségtudattal nyúltam mindenhez. Az UNESCO az én számomra mindannak a fellegvára, amiben hittem az életemben. A kultúrák közötti párbeszéd, a kulturális sokszínűség ünnepe, ha belépek ebbe az épületbe. Móron nőttem fel, és most minden reggel Moore híres szobrának szalutálok a Fontenoy téri épületbe érve. Nekem a madár szárnya Móron emelkedett meg, és most éppen Henry Moore fölött köröz. Ez a kinevezés 30 év szakmai munkám elismerése, az elmúlt két év intenzív nagyköveti munkám eredményeinek megbecsülése, és a magyar diplomácia globális nyitásának eredménye. A Külügyminisztériumban Martonyi János miniszter úr és Hóvári János helyettes államtitkár úr, az ENSZ főosztály és nagykövet kollegáim mindig támogatták a választási kampányt. Szakmai életutam felöleli az UNESCO minden területét. Nagykövetként kristálytisztá üzenetem volt. Hogyan tudunk úgy együtt dolgozni, hogy ne csak magunkra, hanem egymásra is gondoljunk. Hogyan tudjuk láthatóan úgy az országunk érdekét képviselni, hogy folyamatosan együttműködési formákban gondolkozunk. Értsük meg egymást, és közösen vállaljunk felelősséget a gyermekeink jövőjéért. Nagy megtiszteltetés a számomra, hogy az ENSZ legnagyobb szakosított szervezetében szimbolikusan én képviselem a

193 tagországot. A Közgyűlés ugyanis az UNESCO legfőbb döntéshozó testülete, mely két évente ülésezik. Ez alatt a három hét alatt határozzák meg a tagállamok kormánydelegációi (miniszterek, államtitkárok, nemzeti UNESCO bizottságok tagjai, szakértők) a következő két évre szóló nagy ívű programokat, az irányokat, feladatokat, döntenek a költségvetésről, a Végrehajtó Tanács tagjairól és a felmerülő vitás kérdésekről, valamint megválasztják a kormányközi bizottságokat, és ilyenkor döntenek a nemzetközileg elismert tematikus évekről is.

» *Elnökként mi lesz a feladata?*

B. K. Az elnök nem a végrehajtó hatalom képviselője, az a főigazgató. Az én feladatam a Közgyűlés előkészítése, az alaphang megadása, a közgyűlés politikai klímájának elemzése, a plenáris ülések levezetése, a szabályok betartásának és a pártatlanság biztosítása, diskurzusok lefolytatása, és tulajdonképpen a 193 tagország megtestesítője leszek a következő két évben. Követeték a tagok és a végrehajtó hatalom között. A világ minden pontján – ahova elhív-nak – képviselnem kell az UNESCO értékrendjét, alapidokumentumának filozófiáját: a világ békéjének és biztonságának építése az oktatás, a kultúra, a tudomány és a kommunikáció szakmai területein, nemzetközi együttműködések formájában. Az elnöki státusz nem jár külön fizetéssel, emellett Magyarország nagykövete maradok. Ez egy igen megtisztelő pozíció, amelynek köszönhetően két éven keresztül én leszek az első számú nagykövet az UNESCO-ban. Ahogyan az indiai nagykövet mondta, a Közgyűlés elnökének az UNESCO lelkének és szívének kell lennie!

» *Az idei Közgyűlés több szempontból is kiemelkedő hazánk számára...*

B. K. Igen, mivel Schmitt Pál köztársasági elnök úr is Párizsba látogatott. Ez egy történelmi pillanat, magyar államfő még sohasem tette tiszteletét az UNESCO-ban. Most pedig őt kérték fel első felszólalónak a Közgyűlés Vezetői Fórumán. Ez nagy megtiszteltetés, hiszen ilyenkor a világ vezetői Párizsba szeretnének jönni beszédet mondani. Külön megtiszteltetés volt számomra,

fotó: Pole-Bokor Bea

hogy országom köztársasági elnöke részt vett beiktatásomon.

» *Milyen érzéssel tölti el Önt, hogy a 36. Közgyűlést három kelet-európai nő vezette?*

B. K. Az, hogy három kelet-európai nő (a magyar nagykövet a Közgyűlés elnöke, az orosz nagykövet a Végrehajtó Tanács elnöke, a volt bolgár nagykövet a főigazgató) vezette az UNESCO három egységét, történelmi pillanat volt,

ilyen soha nem volt korábban. Erős üzenet ez a világnak, hogy három nő ilyen magas pozícióban mutathat példát és adhat reményt sok millió nőnek. A kelet-európaiságunk pedig talán azért volt érdekes másoknak, mert történelmünk során sokszor határozta meg életünket az átmenet, a bizonytalanság, a bukás és újrakezdés. Izgalmas része ez Európának.

» *Térjünk vissza az elnökségi kinevezéshez. Az új tisztségével járó megnövekedett feladatot hogyan tudja ellátni a magyar delegáció?*

B. K. Hatalmas delegációk vannak itt, sok munkatárssal, minden egyes terü-

letre külön emberrel. Nálunk csupán egyetlen beosztott diplomata és egy asszisztens van a nagykövet mellett, valamint kétfős technikai személyzet. Ez az eredmény egy koordinált, intenzív, tudatos munka gyümölcse, amelyhez szerencsére mindig sikerült olyan gyakornokokat is találnunk, akik a mélyvízbe dobva is megállták a helyüket. Most két kiváló gyakornokkal büszkélkedhetünk a Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogramnak köszönhetően. Egyikőjük nemzetközi jogi szakértőként, a másik nemzetközi kommunikációs, EU-szakértőként működik. Bár az elnökségi feladatok elvégzéséhez az

munikáció szerepe a béke és biztonság építésében.

» *A transzparencia, az információ áramlásának a biztosítása az Ön feladata kulturális diplomataként?*

B. K. A kulturális diplomácia egy lehetséges eszköz ahhoz, hogy megpróbáljuk ne félreérteni, hanem megérteni egymást. Ezért hiszem, hogy a kulturális diplomácia a diplomácia költészete. Magyarul talán úgy fogalmaznék, hogy ez a kultúra, az oktatás és a tudomány területein lezajlott nemzetközi együttműködéseknek, tárgyalásoknak a sorozata. Sokáig nem vették komolyan a diplomácia ezen válfaját, a „kis színes”

kategóriába sorolták. Avagy csupán propaganda célra használták. Ma azonban teljesen más a helyzet. Nagy sikernek könyvelem el, hogy egyre többen hisznek a kulturális diplomácia erejében és hatásában. Ugyanis emberek közötti kapcsolatokról szól, a humánus eszközével bír. Nem csak politikai értékeket képvisel, nemcsak a pártok értékrendje jelenik meg benne, feladata azoknak az általános értékeknek az életben tartása, melyek az emberiesség, valamint az új generáció életéről és jövőjéről szólnak. Sőt mi több,

olyan helyzeteket is tud kezelni, amelyekben minden más diplomáciai vagy politikai megközelítés csődöt mondott. Nagyon sok lehetőség rejlik Magyarországra számára is a kulturális diplomácia komolyan vételében.

» *Mi szükséges ahhoz, hogy hatni tudjon a magyar kulturális diplomácia?*

B. K. Először is láthatónak kell lennünk. Nem kell egyszerre mindent csinálni, hanem két, három tiszta és mindenki számára érthető üzenettel kell dolgozni. Az én üzeneteim egyszerűek és mindig ugyanazok, ha a magyar kultúrát szeretnénk láthatóvá tenni a világban: a magyar kultúra egyszerre őrzi a gyökeireit és képes folyamatosan megújulni; nyitott, befogadó és inspiráló, más kultúrákat megtermékenyítő; a magyar kultúra képes úgy beszélni önmagáról, »

Bogyay Katalin

Könyv || Pilinszky János: Összes versei (1987, Domokos Mátyás szerkesztésében)

Film || Kertész Mihály: Casablanca

Zene || Bartók Béla: Kékszakállú herceg vára, opera

Hobbi || lakberendezés

UNESCO gondoskodik egy külön szakértőről és egy külön titkárnőről, a megnövekedett feladatokat csak úgy tudjuk ellátni, ha folyamatos az ösztöndíjas részvétel.

» *Kettes választási csoport elnökség, EU-csoport elnökség, majd Közgyűlés elnöki poszt. Gondolta volna ezt, amikor elfogadta a Magyar Állandó UNESCO Képviselőlet vezetésére szóló kinevezést?*

B. K. Az életpályám nem egy klasszikus karrier-diplomata életpálya. Igazából az UNESCO által támogatott területekről érkezem: a kommunikációból, a kultúrából, a kulturális diplomácia világából. A párizsi szervezethez nagyon régi szálak kötnek. Egész életemnek fontos része volt az a gondolatosság, amit a párizsi székhelyű szervezet megfogalmaz: a kultúra, oktatás, tudomány és kom-

hogy közben más kultúrák egymásra hatásának motorja, hídja; a magyar kultúra, tudomány eredményei nemcsak Magyarországot, hanem Európát és a világot is képesek voltak többé, jobbra tenni. Az UNESCO nem művészeti tér, tehát itt a művészeti megjelenés mindig valamelyik üzenetről szól. Hangsúlyaink a kulturális örökségeink védelméről, Nobel-díjasaink, tudósaink a nemzetközi tudomány térképét befolyásoló erejéről, a magyar minőségi oktatás és művészsnevelés világban lemérhető eredményeiről szólnak. Itt arról beszélünk, hogy Magyarország milyen felelősséggel vesz részt a világ biztonságosabbá, felelősségteljesebbé, jobbá tételében.

» *Élete során számos híres emberrel találkozott, életre szóló barátságot kötött. Mi volt a legkedvesebb élménye, mire a legbüszkébb?*

B. K. Valóban az igazán fontos szakmai találkozások nagy részéből barátság lett. A magyarországi televíziós korszakomhoz kötődő találkozásaimat meg is írtam egyik könyvemben *Találkozásaim a nagyvilágban* címmel. A találkozások lényege számomra a tanulás volt. Minden alkotó életútból, amely elindult valahonnan és eljutott valahova, tanulni akartam. Az érdekelt mindig, hogy az adottságot, tehetséget milyen módon lehet igazi, mindenkit többé tevő értékévé változtatni. A válasz mindig ugyanaz volt. A tehetséget emberi alázattal, sok kitartással, eltökélt munkával és hittel kell társítani. Ez hozza meg azt a sok energiát egy emberben, amely – ahogyan Sir Georg Soltirol, a 20. század egyik legjelentősebb magyar származású karmesteréről mondták – „*képes hegyeket megmozdítani*”. Televíziós riporterként igazán életre szóló élményem az volt, hogy II. János Pál pápa első magyarországi útja alkalmával 1991-ben rám esett a választás, hogy a tv-híradóban erről folyamatosan tudósítsak. Figyelhettem őt közvetlen közelről egyházfőként, az emberek között és párbeszédben az Istennel. Kulturális diplomataként pedig nagy tisztességgként éltem meg, hogy 2006-ban Károly herceg otthonában, a St. James's Palotában megemlékezést szervezhettem a magyar forradalom 50. évfordulóján, és a herceg zakójára feltűzhettem a magyar forradalom szimbolikus kitűzőjét, a lyukas zászló jelvényét. ■

A legújabb UNESCO-király

Interjú a színész, rendező, producer Forest Whitakerrel, aki újabban az UNESCO jószolgálati nagyköveteként harcol a békéért

szöveg: Vida Sándor, fotó: UNESCO

Nem könnyű olyan közismert ember közelébe férkőzni, mint az Oscar-, BAFTA- és Golden Globe-díjas Forest Whitaker. Nem csoda, hogy az UNESCO Ifjúsági Konferenciájának résztvevői is egymást taposták egy-egy közös kép elkészítéséért. Az amerikai színészhíresség viszont rendkívül kedves és barátságos személyiség, aki szívesen fényképezkedik idegenekkel. Az általa alapított Nemzetközi Intézet a Békéért bemutatója után sikerült elcsípni őt pár percre, kiszabadítva a rajongók gyűrűjéből. Az állandó nyüzsgés ellenére sem tűnt idegesnek az amerikai híresség. Az interjú teljes ideje alatt mosolygott és a rendelkezésre álló idő lejártá után sem menekült pihenni, hosszasan és lelkesen ecsetelte kedvenc elfoglaltságait, különösképp a tanulást. Tudniillik állandóan képezi magát. Most is két főiskola hallgatója.

» *Láthatóan nagyon elfoglalt ember. Miért vállalta el mégis a még több munkával járó UNESCO jószolgálati nagyköveti kinevezést?*
Forest Whitaker: Hogy miért? Nos, az UNESCO egy lenyűgöző szervezet. Hiszen az egész létezésünket az oktatás, a tudomány és a kultúra határozza meg. A képzés szimbolizálja a tudatot, a tudomány a testet, a kultúra a szellemet. Nagyon boldog voltam, amikor megkelestem az UNESCO-tól. A főigazgató felkért, hogy vegyek részt az ENSZ egyik békéről szóló fórumán, mivel már évek óta ezen a területen dolgozom. Éppen, hogy visszajöttem Afrikából, ahol kis-korú katonákkal készítettem interjúkat, már rohantam is Irina Bokovával és kíséretével az ENSZ-be. Mikor megmutattam nekik a videókat, melyekben a gyermekek saját érzéseikről beszéltek, felkértek, hogy legyek a béke nagykövete. Nagyon izgatott lettem, hogy még előrébb vihe-

tem a dolgokat, azon a területen, amelyen már egy jó ideje együtt dolgoztam az UNESCO-val is.

» *Hogyan viszonyul a béke- és a kapacitás-építés területeihez?*

F. W. Ez a hivatásom. Úgy gondolom, megtaláltam az a feladatot, amit az élet rótt ki rám.

» *Mit jelent ez pontosan az Ön számára?*

F. W. A béke és egyéb ügyek, amelyekről mindenki beszél, csupán más-más erőforrások... A békeépítés és a közösségépítés megfelelő életkörülményekkel felvértezett területek létrehozásáról, területek újjáépítéséről szól. Úgy gondolom, mindenkinek joga van élni, egészségesnek és boldognak lenni, megfelelő oktatásban részesülni. Erről szól a békeépítés. Természetesen konfliktusok megoldásán is dolgozunk, de munkánk javarészt az egyénekre koncentrálódik. Így van ez programjaink esetében is, például a harmonizáló programnál. Elutazunk egy országba, fiatalokat

a tudásukat és tíz év múlva, ki tudja, talán egy sokkal jobb helyzetbe kerülnek.

» *Mi is éppen egy Önéhez hasonló oktatási központot kívánunk létrehozni Magyarországon...*

F. W. Imádom, amit a nagykövetség csinál. Jószolgálati nagykövetté választásom estéjén volt szerencsém találkozni Bogay Katalinnal. Az egész fogadás alatt, egymás mellett ülve átbeszéltük mindazokat a dolgokat, amikkel foglalkozott. Teljes mértékben támogatom a munkáját és nagyon izgatott vagyok a jövőbeli közös munkánkat illetően.

» *Miből állhat ez a közös munka Ön szerint?*

F. W. Úgy vélem, sok mindent véghez fogunk vinni. Ugyanis a magyar nagykövetség az egész nemzet sorsát a szívében viseli az oktatás és a fejlődés területein. Ezek nélkülözhetetlenek a béke és a boldog élet alapjainak a letételéhez. Nem számít, hogy éppen a társadalmi egyenlőségért vagy a békéért

Forest Whitaker

Könyv II Pablo Neruda, Jalal al-Din Rumi költők

Film II mítoszokról szóló filmek,

Terry Gilliam: A halászkirály legendája

Zene II hip-hop, Louis Armstrong

Hobbi II harcművészetek, sakk, tanulás

oktatunk, akik visszatérve a közösségbe másokon segítenek. Soha nem megyünk egyetlen országba sem anélkül, hogy ne vennénk fel a kapcsolatot egy helyi civil szervezettel. Hiszen ők sokkal jobban ismerik az országot, mint mi. Az általuk kijelölt lakosoknak tartunk tréningeket, megismertetjük velük a világot és cserébe információkat kapunk a helyi viszonyokról. Az új ismereteket megvizsgálva mindent elkövetünk, hogy segítsünk az ott élőknek. A képzéseken részt vevőkkel további egy éven át tartjuk folyamatosan a kapcsolatot telefonon keresztül, ezzel is segítve a munkájukat. Ezen békeépítők további embereket taníthatnak, akik még tovább adhatják

küzdünk, az embereket képezni kell a jobb életért. Mindaz, amiért Bogay Katalin küzd, dicséret a mi munkánk számára is.

» *Mennyiben befolyásolja a jószolgálati nagyköveti poszt az életét?*

F. W. Sok energiát fektetek bele. Az időm nagy részét mostanában az intézményem létrehozására fordítottam. Még akkor is ezzel foglalkoztam, amikor az új filmet forgattam New Orleansban. Minden egyes pillanatban, amikor elhagytam a felvétel helyszínét, az intézettel kapcsolatos feladatokra koncentráltam. Ez volt az első alkalom, amikor rádöbbenem, hogy ez lehetséges! Általában nagyon megszállottan dolgozom. Semmi sem zavarhat meg, csak a felvételre koncentrálok. Amikor leforgattunk egy jelenetet, a szünetben egyből hívtam Washington, megpróbáltam előrébb mozdítani a projektet. Ugyanis ez nagyon sokat jelent a számomra, erőt ad nekem. ■

India és a BRICS

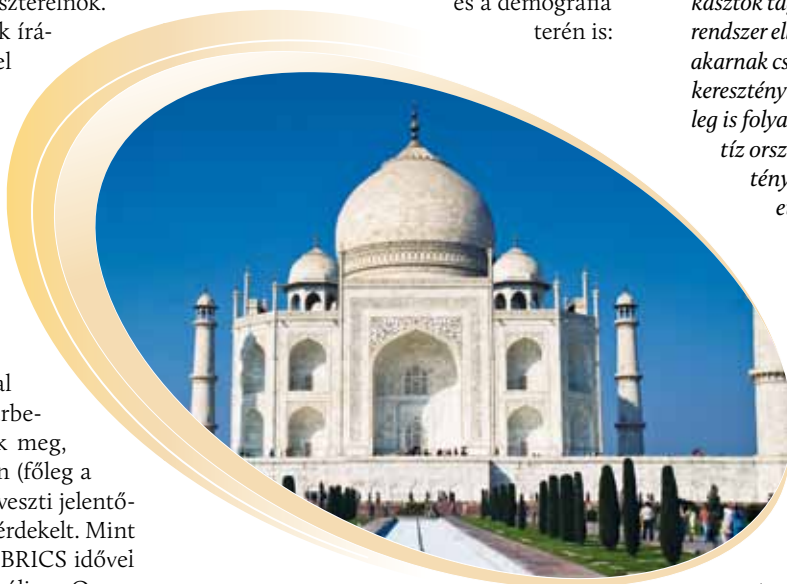
szöveg: Bárczi Miklós

Sorozatunk következő tagja India, az ellentmondások országa, amely úgy tör hatalmi babérokra, hogy közben számtalan belső problémával kell megküzdenie. Ez az állam a világ legnagyobb demokráciája, miközben a kasztrendszer a társadalomban mindmáig fennmaradt.

„Szerencsés véletlen, hogy 2011-ben India, Brazília és Dél-Afrika is tagjai az ENSZ BT-nek és országaink jelentős kohéziót és koordinációs kapacitást mutattak fel azokban a kérdésekben, melyek a BT elé kerültek.” – nyilatkozta az indiai miniszterelnök.

Manmohan Singh cikkünk írásával egy időben utazott el Pretoriába, ahol a brazil és dél-afrikai államfővel tárgyal a soros IBSA-csúcson (India, Brazília és Dél-Afrika) – de sajtóközleményében egy szót sem ejtett a BRICS-szövetségről. Indiai elemzők úgy tartják, ha a még 2003-ben Lula akkori brazil elnök által gründolt háromoldalú „párbeszéd fórum” nem erősödik meg, akkor a BRICS árnyékában (főleg a sanyai nyilatkozat után) elveszti jelentőségét. És India ebben nem érdekelt. Mint ahogy abban sem, hogy a BRICS idővei USA-ellenes szövetséggé váljon. Oroszország és Kína árnyékában India sokkal jobban kidomboríthatja saját vezető ambícióit egy, a globális Dél összekötő fórumon, ahol Washingtonnal és Brüsszellel is könnyebb együtt dolgozni. Az indiai miniszterelnök – az IBSA rangidős vezetője – valószínűleg most Dél-Afrikában is kihasználja az alkalmat arra, hogy a három ország szövetségét erősítse. Ugyanakkor India a BRICS-en belül is – főleg ami a hadászati együttműködést illeti – hosszútávon szintén Brazíliára és Dél-Afrikára támaszkodik majd, hiszen Kínával nem minden tekintetben felhőtlen a viszonya, sőt a 21. század formálódó geopolitikai központjának uralásában komoly vetélytársak. Ezt a helyzetet

tovább bonyolítja India és Pakisztán viszonya és a térségben jelentős „erőket” felvonultató Egyesült Államok is. India – a regionális nagyhatalmi versenyben – felvette a szálát a fegyverkezési versenyben és a demográfia terén is:

2050-re a szubkontinens lesz a Föld legnépesebb országa. Ebben a népességben mind a muszlim, mind a keresztény kisebbség részaránya növekszik majd: előbbi az országot időről időre sújtó – a felelőtlen politikai érdekek által generált – vallási színezetű erőszak, terrorizmus és a Föld legnépesebb muszlim országához (Indonézia) való földrajzi közelség, utóbbi pedig a világvallások regionális átrendeződése kapcsán lesz meghatározó jelentőségű. Azaz a globalizáció egyre újabb, frissített verzióiban India kulcsszereplő a civilizációk, kultúrák és vallások változása és a köztük fellépő konfliktusok rendezése terén is: „A 20. század egyes vallásokban óriási válto-

zásokat hozott, különösen a hinduizmuson és a kereszténységen belül. A hinduizmuson belüli legnagyobb változások az utóbbi évek óta zajlanak, és kb. 250 millió embert érintenek. Az ún. érinthetetlen és más alsóbb kasztok tagjai, illetve vezetőik a hindu kasztrendszer elleni tiltakozásul szó szerint vallást akarnak cserélni: buddhista, muszlim, illetve keresztény hitre való tömeges áttérésük jelenleg is folyamatban van. (...) Ma már az első tíz ország között, amely a legtöbb keresztény misszionáriust küldi ki, nincs európai vagy amerikai állam.” Az első a sorban India, a „hindu” állam, amelyet 2004-ig a konzervatív, nacionalista BJP (Bharatiya Janata Párt) kormányzott. (A párt tartományi kormányzása alatt tört ki a gujarat-i vérengzés, ahol hindu szélsőségesek több ezer muszlimot mészároltak le.) A BRICS óriásaira mind illelnek a végletes jelzők és fokozottan igaz ez Indiára: a függetlenségét hosszú, véres harc (1947) árán kivívó ország két újkori „szentje” (Gandhi és Calcuttai Teréz) révén a közjóért teljesített humanitárius misszió globális követe, és sokan reménykednek benne, hogy a most kezdődő „Új Középkorban” civilizációs missziót tölt majd be. Ipari, innovációs és technológiai, IT-kapacitásai óriásiak, s erre alapozva már 10-15 éven belül Kínát is lekörözheti. Emberi erőforrásait tekintve 2025-re a világ legfiatalabb népességű országa lesz. Ugyanakkor energiaszükségleteinek túlnyomó részét külföldről szerzi be, nehézipara, urbanizációs struktúrái korszerűtlenek, környezetkárosítók, milliós tömegei pedig elképzelhetetlen nyomorban, társadalmi kirekesztésben élnek. ■

A Magyarság Háza

A kultúra és turisztika fellegvára

szöveg: Csaba Réka, fotó: BGA Zrt.

A budai várnegyed egyik legkalandosabb sorsú – és immár a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. többségi tulajdonában álló – épülete ad a jövőben otthont a Magyarság Házának, amely kiemelkedő kulturális, turisztikai komplexumként elősegítheti az egészséges, a múlt értékeit ismerő, de a jövőre koncentráló nemzettudat kialakítását.

A várnegyed szívében, a mai Szentháromság tér 6. szám alatt található területen korábban az 1687-ben alapított Jezsuita Akadémia épületei álltak, amelyeket 1773-tól a Nagyszombatról Budára helyezett egyetem használt. A jelenlegi épületegyüttes története Budapest fejlődésének leglátványosabb korszakában, 1899-ben kezdődött, amikor Fellner Sándor megbízást kapott a Pénzügyminisztérium épületének megtervezésére. (Az építkezésről rendelkező törvénycíkket Ferenc József király és Széll Kálmán miniszterelnök írták alá.) A korabeli sajtó által is kritizált, a „vád” szerint a Mátyás-templommal versengő reprezentatív, kéttornyos homlokzat mögött 300 személyes bálterem, szobrokkal díszített márványpadlós aula, faburkolatos, kandallós fogadó- és tanácskozóterem és fényűző miniszteri szobák várták a századelő állami vezetőit. Az épület azonban a második világháború alatt súlyosan megromlott és az újjáépítés során jóval egyszerűbb külsőt kapott. Eltűnt a „túldíszített” tető és a két torony, a neogót stílusú, kiugró előtér, a díszterem pedig kisebb lett. Az utóbbiban ma is megtalálható faburkolatok nem az eredeti épület részei voltak: itt forgatták Szabó István A napfény íze című filmjének vívójelenetét, és a díszlet ajándékként a teremben maradt. Az épület alá is benyúlik a 16 méter mélyen lévő Nagy Labirintus nevű budavári kazamata

rendszer, amelynek egy részébe azonban begyalulták a rongálódás és felújítás során keletkezett törmelék.

Az újjáépítés után az épületben számtalan intézmény működött, de majd' fél évszázadig nem igazán találták a számára megfelelő funkciót: használták raktárként, általános iskolaként, 1950-től a Tanfolyamellátó Nemzeti Vállalat képzéseinek, majd a Budapesti Műszaki Egyetem Diákotthonának adott helyet, amely egyik kiindulópontja volt a diákság 1956. októberi megmozdulásának. A kollégiumi korszak nem csupán a műszaki értelmiség, de az itt működő Várklub miatt is egy generáció számára legendás emlék. Fellépett itt többek között az Omega, az Illés, a Nautilus és az ECHO zenekar is. A kollégium kiköltözése után az épületet és kezelői jogát az Új Magyar Központi Levéltár kapta meg, és előbb a Művelődési Minisztérium Vezetőképző és Továbbképző Intézete, majd annak jogutódja, a Kulturális Innovációs és Továbbképző Vállalat működött az épületben.

1992 decemberében jött létre a Magyar Kultúra Alapítvány (MKA), amely megkapta az épület 3/5 részét. Az MKA célja a Kárpát-medencei és a világon szétszóródott magyarság kulturális kapcsolati központjának létrehozása volt. Ezt az örökséget szeretné továbbvinni a Magyarság Háza az ezredforduló utáni restau-

rálási program során hajdani pompáját belülről részben visszanyerő épületben. 2008-ban az épület kerengő részének, 2009-ben az aula, 2010-ben pedig a díslépcsőház restaurálására került sor. A márvánnyal borított impozáns oszlopok, a neogót díszítések, a kecses boltívek és a Zsolnay kerámiák láttán nem kétséges, hogy az épület méltó helyszíne lehet egy olyan intézménynek, amelynek célja, hogy kül-, illetve belföldi irányba megteremtse, alakítsa és erősítse a pozitív magyarságképet. Ennek érdekében a Magyarság Háza összmagyar intézményként a Kárpát-medencét mint összetartozó kulturális egységet kezeli, működésében kiemelt figyelmet kap majd a külföldi magyarság, a kisebbségben, tömbben, szórványban élők, illetve a diaszpóra is. A Ház legfőbb célcsoportja a fiatal generáció. Az épületben – a tervek szerint – 2012-ben interaktív magyarságtörténeti kiállítás nyílik, ahol élő történelemórákat, tematikus kulturális, gasztronómiai, tudományos és szórakoztató programokat, előadásokat szerveznek majd, valamint itt kap helyet a magyarság történetével és jelenkorával foglalkozó Nemzetpolitikai Kutatóintézet és Dokumentációs Központ is. A Magyarság Háza a Határtalanul! programhoz kapcsolódóan nemcsak a diákok, de a hazai oktatók, nevelők oktatás-módszertani képzésének központjává is válik. ■

„Nem te valál győző, hanem a kor lelke: szabadság”

Balás István Magyary-díjas
közzsolga vall pályájáról

szöveg: Penke Mónika, fotó: Hornyák Dániel

Közigazgatási pályára lépése a rendszerváltáshoz kötődik. Az 1980-as évek vége, az 1990-es évek eleje. „Harmincas éveink végén jártunk, és sokan éreztük, hogy közéleti, közigazgatási szerepvállalással is hozzá kell járulnunk a nagyon várt demokratikus átalakítás sikeréhez” – emlékszik vissza pályája indulására Balás István, a Heves Megyei Kormányhivatal Magyary Zoltán-díjas főigazgatója. Hivatásáról kérdeztük.

Karán. A két tantárgy szeretetéből következő lehetőség: megpróbál az Állam- és Jogtudományi Karra felvételizni. Felvették, így történelem iránti vonzalmának kielégítése későbbre maradt. Már ügyvédként, a 80-as évek elején, ismét az ELTE-n szerzett történelem tanári diplomát.

„Szerettem az ügyvédi pályát, nagyon sok dolgot ott tanultam meg, és szeretettel gondolok vissza princípálisaimra, kollégáimra. Az ügyvédi gyakorlat megalapozta jogászai pályámat, széles látókörűvé tett. Felkészített a több jogágban való jártasságra, a problémák komplex, gyakorlatias kezelésére, és mindenekelőtt megtanított az önálló döntés meghozatalára, annak következetes képviselésére” – válaszol Balás István arra a kérdésünkre, milyen érzéssel tekint ügyvédi pályájára.

A Berzsenyitől kölcsönzött fenti gondolat hangulata inspirálta elhatározásában a közzsolgálatba lépésre. Mindemellert valahol a lelke mélyén ott élt az érzés a II. világháború előtt jegyzőként szolgáló szeretett nagyapjáról, aki nagyon örült volna, ha megéli a rendszerváltást, és akit büszkeséggel töltött volna el, ha unokáját láthatta volna visszatérni a közigazgatási hivatáshoz.

„Januári kinevezésem óta bár nagyobb a felelősség, több a szakterület, lényegesen strukturáltabb és nagyobb létszámú szervezetet kell irányítanom, az alaphelyzet változatlan: kormánytisztviselő vagyok, a megyei államigazgatás egyik vezető tisztviselője. Ebben a munkakörben kell a legjobb tudásom szerint lelkiismeretesen dolgozni.” Balás István szerencsésnek tartja magát,

hiszen – mint mondja – sok felkészült kolléga segíti a munkáját, és jól ismeri azt a közeget, amelyben már több mint 20 éve dolgozik.

Balás István nagyon szeret tanítani is, noha erre egyre kevesebb alkalma van. Számára az órára történő felkészülés, az óra pontos megtartása fontos dolog. Tapasztalata szerint a diákok rendkívül érdeklődnek a gyakorlati ismeretek iránt. Meggyőződése, hogy még mindig túl elméleti a képzés, éppen ezért a kormányhivatalban is szívesen fogadnak egyetemistákat szakmai gyakorlatra.

„A több mint húsz esztendő talán legmaradandóbb élményét a 2000–2001-es millenniumi emlékünnepe-sorozat-tól kaptam – idézi fel kérdésünkre legkedvesebb emléket, a múltban kutatva. Ennek keretében a Magyar Köztársaság kormánya minden magyar település számára millenniumi emléktáblát adományozott, amelyek bensőséges ünnepek keretében kerültek átadásra. Ha jól emlékszem, 86 ilyen ünnepségen vettem részt, és 13-szor ért az a megtiszteltetés, hogy én adhattam át a millenniumi emléktáblát. Különösen a kistelepüléseken szervezett ünnepségeken éreztem azt a megkapó, őszinte hangulatot, amely egy életre belém ívódott.”

Balás István hobbija, mondhatni szenvedélye is magában hordozza történelmi és irodalmi érdeklődését: szabadidejében régi könyveket gyűjt. Bevallja, a könyvgyűjtés oly sok időt leköt az életéből, hogy könyvei számára képest keveset olvas. „Közeleg a nyugdíj, sok olvasnivalóm lesz” – mosolyog. ■

„Számos elkötelezett kollégával dolgozhat-tam együtt a tanácsrendszert felváltó jogál-lami közigazgatás gyakorlati megteremtés-ében” – mondja. Mindezek előtt azonban történelem–magyar szakos tanár, buda-pesti egyetemista szeretett volna lenni, ám felvételizése évében nem indult történelem–magyar szak az ELTE Bölcsészettudományi

Ösztöndíj segíti a nemzetiségi iskolában tanulókat

szöveg: KIM Sajtó

Külön ösztöndíjjal segíti az etnikai kisebbséghez tartozó, anyanyelvükön tanuló diákok továbbtanulását a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium. A Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíjra 23 pályázat érkezett, a tíz nyertes október 4-én vehette át az oklevelét.

A Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíjat Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes, közigazgatási és igazságügyi

Idén az alábbi tanulók kaptak Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíjat:

- Bencsik Brigitta – a budapesti Tamási Áron Általános Iskola és Német Két Tannyelvű Nemzetiségi Gimnázium (11. évfolyam)
- Bélafi Dóra – a veszprémi Lovassy László Gimnázium (11. évfolyam)
- Braunitzer Boglárka – a pécsi Koch Valéria Középiskola, Általános Iskola és Kollégium (11. évfolyam)
- Dujmov Miléna – a budapesti Nikola Tesla Szerb Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon (11. évfolyam)
- Győrik Fruzsina – a pilisvörösvári Friedrich Schiller Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (11. évfolyam)
- Petrevszky Nerina – a budapesti Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon (11. évfolyam)
- Repisky Dániel – a gyulai Nicolae Bălcescu Román Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium (11. évfolyam)
- Schmidt Martin – a bajai Magyarországi Németek Általános Művelődési Központja Egységes Iskola (11. évfolyam)
- Szabad Dominika – a budapesti Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon (11. évfolyam)
- Szabó Réka Paula – a budapesti Német Nemzetiségi Gimnázium és Kollégium (11. évfolyam)

miniszter alapította idén márciusban és ő maga dönt a pályázat nyerteseiről is. Az ösztöndíj célja, hogy támogassa a nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozó, kiemelkedő képességű tanulókat, ezzel is elősegítve továbbtanulásukat egy felsőfokú oktatási intézményben.

A tanulmányi ösztöndíjban kizárólag az anyanyelvű és kétnyelvű kisebbségi program szerint működő középfokú iskolák nemzetiségi diákjai részesülhetnek. Az első pályázati kiírásra a jogosult 16 intézmény közül tíz iskola összesen 23 pályázatot küldött be. Az ösztöndíjprogram ünnepélyes átadóján Navracsics Tibor hangsúlyozta, hogy miközben a nemzetiségi gimnáziumok jobbra nagyvárosokban működnek, addig a nemzetiségi túlnyomórészt falvakban élnek. Sok család nehéz szociális helyzetben van, nem engedheti meg magának, hogy gyermekét elengedje a közeli nagyvárosba, kollégistaként taníttassa a nemzetiségi kultúra megőrzésére és az önazonosság megtartására. Ez is egy sajátos módja a modernizációnak, amelynek egyik következménye a nemzetiségek asszimilációja. Hiszen, ha a gyermek nem tud a környező városok nemzetiségi kultúráját támogató iskoláiban tanulni, nagyobb eséllyel fogja elfelejteni a nyelvét, ez pedig a nemzeti önazonosság és a közösség elvesztését is jelenti.

A miniszter elmondta, hogy amikor azon gondolkodtak, miként lehetne segíteni a magyarországi nemzetiségeknek, adódott a megoldás: ha szerény eszközökkel is, de próbálják támogatni azokat a fiatalokat, akik mind szociális szempontból mind teljesítmény alapján megérdemlik. Ez is

A NEMZETISÉGI TANULMÁNYI ÖSZTÖNDÍJRÓL

A pályázaton az a magyar állampolgár tanuló vehet részt, aki nyilatkozata szerint valamely nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozik, jelenleg a nemzetiségi középiskola utolsó két évfolyamát megelőző évfolyamon tanul, tanulmányi eredménye a pályázat benyújtását megelőző tanév végén a 4-es átlageredményt eléri, és más forrásból azonos időszakra nézve tanulmányi ösztöndíjban nem részesül.

A pályázati felhívás tartalmazza a pályázaton részvételre jogosult nemzetiségi kétnyelvű középfokú oktatási intézmények felsorolását. Az ösztöndíj odaítéléséhez az iskola ajánlása szükséges. Az érintett iskolák legfeljebb két diákjuk támogatására tehetnek javaslatot. A 2011/2012-es tanévben nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjban középiskolánként egy tanuló részesülhet. Az ösztöndíjra vonatkozó pályázati felhívást a közigazgatási és igazságügyi miniszter – minden év április 15. napjáig – közzéteszi a www.kormany.hu honlapon. A pályázatot elnyert ösztöndíjasok névsorát szintén itt teszi közzé.

komoly segítséget jelent, és megadja a lehetőséget a tanulásra, hogy a diákok tudásukat gyarapítva később részben saját nemzetiségi közösségük, részben a mi nemzeti közösségünk gazdagodását szolgálják. Olyan embereket támogatnak az ösztöndíjjal, akik a nemzetiségi közösségek tartóoszlopai lehetnek a jövőben. ■

2. Kormányzati Karrier Expo

Regeneráció másodszor

szöveg: Csaba Réka, fotó: KIM

**Az első Kormányzati Karrier Expót övező siker magasra tette a lécet az október 15-én, a Millenárison megrendezett második Karrier Expónak. Az érdeklődők lan-
kadatlan lelkesedése is bizonyítja a közigazgatás megújításának létjogosultságát.**

A Regeneráció rendezvénysorozat fontos része annak a kultúraváltásnak és megújulási folyamatnak, amely a közigazgatásban zajlik – emelte ki Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter köszöntőjében, aki a közigazgatás átalakításának már megvalósult és megvalósítás alatt álló feladatai mellett arról is beszélt, hogy az államnak a polgárok barátjává és szolgálójává kell válnia. A programsorozattal a középiskolásokkal és egyetemistákkal szeretnének élő kapcsolatot kialakítani, ehhez nyújt segítséget a Regeneráció, amely egy állandó csatlakozási ponttá vált az elmúlt egy évben. Az Expo nem vesztett kezdeti lendületéből, és hasonlóan érett, sokrétű és izgalmas koncepcióról tanúskodott, mint hagyományteremtő elődje, az első kormányzati karrierszemle.

Már az első alkalommal is kiderült, hogy nem egy szokványos karrierexpóról van szó, hiszen a közigazgatási szervek képviselői nem feltétlenül sorakoznak fel állásajánlat-hegyekkel. (A közszféra állásajánlatainak összegyűjtésére és a jelentkezések lebonyolítására működteti a Nemzeti Közigazgatási Intézet a www.kozigallas.gov.hu címen elérhető KÖZIGÁLLÁSt.) A rendezvény elsődleges célja ugyanis, hogy a minisztériumok, háttérténzmények és kormányhivatalok bemutatásával alkalmat teremtsen a felsőoktatásban tanulóknak és a diplomás pályakezdőknek az állammal mint munkaadóval való találkozásra, és meggyőzze őket arról, hogy érdemes a közzszolgálat-

**GARAJSZKY
ADRIENN**
politológus
hallgató:

A kezdetektől fogva érdekelt a Regeneráció programsorozat, voltam a KIM által szervezett nyílt napon és a siófoki táborban is. Mivel még hallgató vagyok, elsősorban a szakmai gyakorlati lehetőségek miatt jöttem az Expóra, de ha lediplomázom, mindenképpen szeretnék jelentkezni az MKÖ-re is. A táborban találkoztunk az első program résztvevőivel, és az ő sikereiket látva még biztosabb vagyok benne, hogy érdemes kihasználni az MKÖ nyújtotta lehetőségeket. A közzszolgálati életpályát azért tartom vonzósnak, mert biztonságot nyújt, és mert egy teljesen más embertípust követel meg, mint a versenyszféra. Hosszú távon ezen a területen képzelem el a jövőmet, mert úgy gondolom, hogy a közigazgatásban is van lehetőség az érvényesülésre.

**BENKE
BALÁZS**

politológus hallgató. Ez az első találkozásom a közsférával, már ami az álláskeresőt illeti. Korábban nem igazán gondoltam rá, hogy a közigazgatásban is lehetnek olyan karrierlehetőségek, amelyek engem is érdekelhetnek. Kíváncsian várom ezeknek az új kezdeményezéseknek az eredményeit, és lehet, hogy a későbbiekben az MKÖ programra is jelentkezem, hiszen az eddig látottak alapján úgy gondolom, hogy a programban megszerezhető tapasztalatokkal nagyon jók lehetnek az esélyeim az elhelyezkedésre nemzetközi területen, ahol később dolgozni szeretnék.

VIZINGER

DIÁNA biztonságpolitikai szakos hallgató: Először a nyári táborban vettem részt Regenerációs programon, és nagy élmény volt, ezért is jöttem el most a Karrier Expóra. Biztam benne, hogy ugyanolyan izgalmas lesz, mint a tábor, és érdekes programokra számítottam. Nem is csalódtam. Jelenleg biztonságpolitikát tanulok, később a Honvédelmi Minisztériumban szeretnék dolgozni, főleg miattuk jöttem ki. Az MKÖ is nagyon érdekel, szeretnék majd pályázni rá.

tem is, melynek standjánál a leendő hallgatók és érdeklődők megismerhették az egyetem céljait, az induló képzéseket, valamint az egyetem működésének előkészítésével foglalkozó minisztériumi vezetőkkel, kormánytisztviselőkkel, honvéd- és rendőrtisztekkel is találkozhattak. Sokan fordultak meg a Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Program standjánál, ahol a jelentkezési feltételek és a program részletei mellett már a tapasztalatokról is informálódhattak az érdeklődők. A szervezők igen hatásos módon illusztrálták, miért érdemes az új szemléletű közigazgatásban akár ösztöndíjként elhelyezkedni. Az MKÖ két ösztöndíjasa személyesen, három pedig webkamerán keresztül, külföldi szakmai gyakorlatuk helyszínéről, Brüsszélből mesélt a programmal kapcsolatos tapasztalatairól, élményeiről és reményeiről. A Honvédelmi Minisztérium érkezett az egyik legizgalmasabb programmal: standjánál bárki kipróbálhatta a katonai JETfly repülőgépes szimulátort, és láthatta működés közben a tűzszerész robotot is. ■

A DESIGNRÓL

Sokat ízlelgettük a megadott kormányablak szóösszetételt. Elsőként vizuális identitás szempontjából értelmeztük az aktuális kormányzati arculat elemeit (pl. címer, színek, betűtípus). Majd az ablak szóra kerestünk egy közérthető megjelölési formát, amely a tisztaságot, átláthatóságot jelöli. Így egy transzparens, felismerhető, adaptálható, az államiságunkat megtisztelő, kirakatba helyező, büszke logó született, amely minden Magyarországon élő emberhez szól, amely nem trendi és divathajhász, egyszerűen tisztá, mint a jó ablak, mint a jó állam!

Az információs design elemein és a belső tér tervezésénél a logó mint vizuális ikon adaptálását alkalmaztuk. A kül- és beltéri információs felületeken, valamint a bútorok és belső tér formáiban és felületein az arculat elemei köszönnek vissza, akár egy gyereksarok esetében, puffok és szőnyegek formájában, akár megállító táblák, irodai eszközök, öltözők, valamint információs pultok esetében. Az irodák tervezésénél az átláthatóság, tisztaság, zavaró és felesleges tényezőktől mentes, tulajdonképpen elszámoltatható térszervezés volt a célunk.

SÜMEGI ÉVA, tervező

tal mint karrierlehetőséggel számolni. Hiszen az igazán tehetséges, képzett és motivált munkavállalóért komoly verseny folyik a munkaerőpiacon, az állami szféra pedig nem teheti meg, hogy nem nevez be erre a versenyre. Az Expo első beszélgetése is ezt a témát járta körül, Közzszolgálat és/vagy versenyszféra címmel. Gál András Levente közigazgatási államtitkár (KIM), Felkai László közigazgatási államtitkár (BM) és Szarka Gábor miniszteri kabinetfőnök (HM) beszélgetése többek között a szavak és a tettek egészséges egyensúlyára és a stratégiai utánpótlásra helyezte a hangsúlyt. Olyan szakemberekre van szüksége a hazának, akik alakítani kívánják a folyamatokat, a jogszabályok feltétlen tiszteletben tartása mellett. A standok között járva valóban az az érzés kerítette hatalmába az embert, hogy ez már jóval többről szól, mint hogy „változás kell”, és „fiatalokat a közigazgatásba!”. Itt átgondolt stratégia alapján történik az eddigi eredmények és a jövőbeni feladatok bemutatása, az új lehetőségek kommunikációja. Akik a közigazgatást kínálják karrierlehetőségként, valóban hisznek egy jobban működő államban, és azért kellő színvonalon tenni is tudnak.

A változás látható jeleiről szólt a Hoszszú Gergely és Sümegi Éva részvételével zajló beszélgetés is, ahol a fiatal tervezők a kormányablakok dizájnjának megalkotásáról meséltek.

Hatos Pál, a Balassi Intézet igazgatója, Prőhle Gergely kétoldalú kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár (KÜM) és Horváth Gergely, a Magyar Turizmus Zrt. vezérigazgatója a magyar „Cooltúrdiplomácia” lehetőségeit és eredményeit elemezték a pozitív magyar országgép kialakításában. Szabó Erika területi közigazgatásért és választásokért felelős államtitkár (KIM) és Rác Róbert, a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal vezetője pedig többek között a kormányhivatalok működéséről, az ügyfélbarát kormányablakok munkájáról, az ott intézhető ügykörök számának folyamatos bővüléséről számoltak be.

A nap zárásaként Gyurta Dániel világbajnok úszó, Molnár Tibor vadászpilóta és Mihalovics Péter Új Nemzedék Jövőéért Program koordinációjáért felelős miniszteri biztos a tehetséges magyar fiatalok lehetőségeiről beszélgetett. A miniszteri biztos kiemelte, a legfontosabb cél, hogy elérjék, a tehetséges fiatalok Magyarországon maradjanak, és a tehetségükhöz mért tudás és munka birtokában biztos egzisztenciát teremthessenek maguknak. Az Expón bemutatkozott a 2012. január 1-jén induló Nemzeti Közzszolgálati Egye-

Parlez-vous français?

Ösztöndíjasok Franciaországban

szöveg: Vida Sándor

Ösztöndíjasaink megállják a helyüket Franciaországban. A kint töltött négy hónap alatt értékes tapasztalatokkal gazdagodva, színes élményekkel a szívükben térhetnek majd haza, hogy itthon kamatoztathassák tudásukat. Párizsban, Nantes-ban, Lyonban, Lille-ben, a városházától a regionális tanácsokon, a nagykövetségeken át egészen az OECD vagy épp az UNESCO magyar képviseletéig dolgoznak magyar fiatalok. Lássuk beszámolóikat:

Bakk István

Az MKÖ külföldi programszakaszát a Párizsi Magyar Nagykövetség Konzuli Osztályán töltöttem.

A munka kihívásokkal teli, mivel egyrészt a konzuli jog olyan jogterület, amellyel eddig a gyakorlatban nem foglalkoztam. Másrészt a mindennapi munkavégzés során három nyelvet – angol, francia, magyar – kell felváltva használnom. Főként fordítási, kutatási, jogszabály-értelmezési feladataim vannak. Emellett a helyi sajtó figyelésével is foglalkozom, különös tekintettel a francia belügyi, migrációs, igazságügyi és közigazgatást érintő témákra. A párizsi konzulátushoz tartozik Európa legnagyobb konzuli kerülete, Monacót és Franciaországot egyaránt beleértve. Ezért számtalan ügy kapcsán lehetőségem van betekinteni az itt bajba jutott magyar állampolgárok ügyeinek intézésébe. Sok pozitív, a későbbiekben is hasznosítható tapasztalattal gazdagodtam eddigi kint létem alatt is, és még van két hónapom hátra.

Osztrovszky Lilla

Hazai gyakorlatomat a KIM-ben töltöttem, majd a Magyar Köztársaság Állandó UNESCO Képviseletéhez kerültem, Párizsba. A francia főváros

önmagában is egy rendkívüli hely, számos felfedezni valóval, kimeríthetetlen kulináris élményekkel és kulturális sokszínűséggel. Nem hiszem, hogy valaha elfelejtem azt a pillanatot, amikor az első napon munkába jövet eltévedtem és véletlenül megláttam az Eiffel-tornyot. Ráadásul egy meglehetősen izgalmas időszakban sikerült kijutnom az UNESCO-ba: Végrehajtó Tanács-ülések, Közgyűlés, magyar elnökök beavatása, Palesztin tagfelvételi kérelem, hogy csak néhányat említsek. Nagyon szerencsésnek érzem magam, hogy mind a két helyen szakmailag és emberileg egyaránt nagyon sokat tanulhattam és tanulhatok.

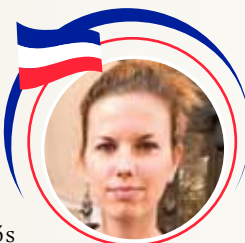
Rátkai Eszter

A gyakornoki program első hat hónapját a KIM Kormányzati Kommunikációért Felelős Államtitkárságán töltöttem. Szeptember óta pedig a Párizsi Magyar Intézetben, a francia főváros egyik legelegánsabb kerületében dol-

gozom. Az intézet elsődleges célja, hogy Magyarországot képviselje Párizsban, ennek érdekében különböző kulturális eseményeket, kiállításokat, klasszikus és könnyűzenei koncerteket, filmvetítéseket, irodalmi esteket, konferenciákat és vitaesteket rendez. Továbbá magyar nyelvtanfolyamokat is indít. Gyakorlatom bár nem igazán közigazgatási témájú, mivel angol-kommunikáció szakon diplomáztam, ez kiválóan megfelel az érdeklődésemnek. Mi is a feladatom? A munkatársakat idézve, „minden, ami jön”, fordítás, tolmácsolás, segédkezés a kulturális események lebonyolításában vagy épp a titkárságra és a recepcióra beérkező számos ügy megoldása. Tapasztalataim pozitívak: jó érzés látni, milyen sok francia érdeklődik a magyar kultúra iránt, és szép számmal tanulnak magyarul is. A francia nyelvvel kezdetben voltak nehézségeim, de ezt fokozatosan sikerül leküzdeni. Ráadásul nap, mint nap rendkívül hasznos tapasztalatokat szerezek a rendezvény-szervezés területén.

Kucsera Barbara

A KIM Közigazgatási Stratégiáért Felelős Helyettes Államtitkárságnak Nemzetközi Főosztályán töltött félév után

Párizsba, Magyarország OECD Állandó Képvisletéhez kerültem gyakornokként. Nagyon örülök, hogy itt lehetek, hiszen ez az a terület, ami engem igazán érdekel. Mivel már otthon is az OECD–Magyarország ügyekkel, valamint a BRICS feltörekvő országokkal foglalkoztam, így a hazai szakasz során megszerzett alaptudásomat tovább bővíthetem. Az OECD képviseleten dolgozó kollégák nagyon segítőkészek és már most rengeteget tanulhattam. Leginkább a nemzetközi környezetet szeretem itt. A szervezet hivatalos nyelve az angol és a francia, de előfordul, hogy a delegáltak spanyolul vagy épp oroszul szólalnak fel. Ülések a nap minden szakában vannak, sőt esetenként konferenciával egybekötött munkaebédek vagy munkavacsorák során is zajlik a tárgyalás. A hivatalos munkaidőn gyakran találkozom már gyakornokokkal is. Így nyugodtan mondhatom, hogy ez elmúlt két hónap élményekben gazdag volt! Remélem, a hátralevő időszak is hasonlóképp eseménydúsán telik majd.

Kiss Erzsébet

Mintegy három év közigazgatásban eltöltött idő után az MKÖ keretében lehetőségem nyílt arra, hogy egy másik ország közigazgatásának működésével is megismerkedhessem. A jelentkezésemkor Franciaországot jelöltem meg a gyakorlat tervezett helyszínéül, mivel beszélem a nyelvet és nagyon közel áll hozzám az ország, valamint annak kultúrája is. A külföldi gyakorlatomat Nantes-ban, a Pays de la Loire régió Tanácsánál töltöttem. A kollégák kedvesen fogadtak és igyekeznek minél több megbeszélésen biztosítani a részvételemet, hogy megismerhessem, milyen kérdéseket, milyen keretekben és módszerekkel kezel a régió. Ennek köszönhetően már egy hónap alatt jelentős ismereteket szerezhettem a decentralizált közigazgatás működéséről, ami számos területen eltér a hazai rendszer működésétől, de sok a közös jellemvonás is. Franciaország ezen részét korábban nem ismertem, de szerencsére most sem kellett csalódnom. Nantes egy nagyon barátságos, élhető város, az óceán közelsége pedig tovább erősíti vonzerejét. Az emberek

rendszerint érdeklődően fogadnak, már az első mondatom után rögtön megkérdezik, milyen akcentussal beszélek. A legvicsebb az volt, amikor egy fiatal lány azt követően, hogy mondtam neki, magyar vagyok, 10 másodpercig szótlanul, meredten nézett rám. Ezután kissé zavartan csak ennyit mondott: „Ne haragudj, de te vagy az első magyar, akit életemben látok.” Többnyire nem telik el úgy új ismeretség kötése, hogy a franciák ne szeretnének magyar szót hallani, vagy tanulni tőlem.

Németh Zsófia

Az MKÖ program keretében egyhetes párizsi képzést követően érkeztem Lyonba, a Rhône-Alpes régió központjába, ahol a régiót irányító testület, a Regionális Tanács nemzetközi és európai együttműködési főosztályán kaptam gyakornoki helyet. Feladatomban az „Európa Négy Motorja” projektben való közreműködés, ami Lombardia, Katalónia, Baden-Württemberg és a Rhône-Alpes régiók politikai együttműködése. A napi munkám a szakpolitikákra lebontott egyeztetésekből, a regionális álláspontok összhangba hozásából és elemzéséből áll. Ezenkívül részt vehetek minden, a régió által szervezett rendezvényen. Egyedüli külföldiként sokszor nehéz felvenni a francia munkastílust, és követni a munkahelyi szokásait. A kezdeti sokk után azonban hamar megtanultam, hogy percre lebontott munkaterv nélkül még a számítógépet sem szabad bekapcsolni, hogy az igazán fontos embereknek csak a monogramját ismerjük, és hogy a franciák rövidítésekhez való különös vonzalma nem valami rosszindulatú pletyka, hanem maga a valóság. A nehézségeikért bőven kárpótol a kollégák kedvessége, a rendkívül jó munkahangulat, az izgalmas feladatok, a város szépsége és kulturális-gasztronómiai gazdagsága. Összességében úgy érzem, szerencsés vagyok, hogy Lyonba kerültem, hiszen, mind emberileg, mind szakmailag nagyon sokat tanulok.

Elek Zsófia

Már két éve a KIM Büntetőjogi Kodifikációs Főosztályán

dolgozom. Főleg a hazai és a nemzetközi büntetőjogi alapjogvédelemmel foglalkozom, de a soros magyar uniós elnökség munkájában is részt vettem. Az MKÖ programban kormánytisztviselőként veszek részt, így csak a program külföldi szakaszát teljesítem, a párizsi magyar nagykövetségen. Örülök annak, hogy ide kerültem. A magyar közigazgatásban maradván, de abból mégis egy kicsit kilépve, annak egy másik arcát megismerve gyűjthetek tapasztalatot, azon túl, hogy közel négy hónapot Párizsban élni már önmagában is hatalmas élmény. A gyakorlati helyemen nagyon kedvesen fogadtak, bevonnak a folyamatokba, mindig egyértelmű visszajelzést kapok az elvégzett munkámról, ezért napról napra érzem munkám minőségének javulását. ■

A magyar képzőművészet értékei újra európai kontextusban

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Hogyan lehet összehozni a képtárat, a Városligetet és az EU-t? Egy új múzeumi negyedben. Ezt a remek lehetőséget vette észre a kormány, amikor célul tűzte ki egy új múzeumi negyed kialakítását a budapesti Ötvenhatosok terén. A koncepció életet lehel az utóbbi években hanyagolt művészeti szférába, hatására felpeszül a fővárosi kulturális élet, emellett egy kiváló turisztikai beruházás valósul meg. Minderre sikerült a legalkalmasabb embert megtalálni Baán László, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója személyében. Az igazgató urat kérdeztük az őt váró feladatokról.

» Az új nemzeti közgyűjteményi épület-együttés koncepciójáért felelős kormánybiztossá nevezték ki Önt október 1-jével. Mit takar ez, mi lesz pontosan az Ön feladata?

Baán László: Megbízatásom két évre szól, 2013 őszére le kell tennem a kormány asztalára az új intézmények felépítésére vonatkozó építészeti tervpályázatot. Idáig eljutni sok munkát jelent, hiszen véglegesen kell az ide épülő múzeumok körét, ezt követően tisztázni kell azok küldeté-

sének megfelelő szakmai funkcióit és az ennek megfelelő építészeti tartalmakat. Ezzel párhuzamosan tisztázandók a telek tulajdonjogi kérdései, az építési szabályozási kérdések is, s mindezt nemzeti közgyűjteményi tradícióinkra és a legkorszerűbb nemzetközi megoldásokra figyelemmel kell végrehajtani.

» Milyen múzeumok létesülnek majd az új Múzeum-negyedben? Mikor lehet számítani a megvalósulásra?

B. L. Az épületegyüttesen belül a kormányhatározat egyértelműen megjelöl egy múzeumot: a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményének újraegyesítése révén megszülető Új Képtár, amely minden bizonnyal a 19. század második felétől, a modernitás kezdeteitől fogja ismételtén bemutatni a magyar és az európai művészeti anyagot. Az Új Képtár mellett az egyik legvalószínűbb épület a Magyar Fotográfia Múzeuma lehet. A magyar fotográfia világhírű legnagyobbjai – például Kertész, Brassai, Capa, Moholy-Nagy – a bolygó minden részén ismertek, ennek ellenére itthon nincs olyan múzeum, amely méltó módon mutatná be műveiket, tehát az országimázs szempontjából is meghatározó lehet, ha egy

fotó: Hornyák Dániel

ikonértékű épületet emelünk Budapest szívében ennek a nemzetközileg is kiemelkedő súlyú gyűjteménynek. Ezen túlmenően szóba jöhetnek még további gyűjtemények, ám hogy közülük véglegesen melyek kerülnek elhelyezésre az Ötvenhatosok terén, arról a kormány dönt majd, legkésőbb 2012 nyaráig. Ha minden a tervezett ütemben zajlik, a múzeumi negyed hat év múlva megnyithatja kapuit a látogatók előtt.

» Hogyan kezdődik el a tényleges munka?

B. L. Több szálon kezdjük a munkát. Természetesen egyeztetni kell folyamatosan a kulturális tárcával, ezen túlmenően a fővárosi és a területileg illetékes önkor-

fotó: Szépművészeti Múzeum

Baán László

Könyv II Hermann Hesse: Siddhartha

Film II Agnès Jaoui: Ízlés dolga

Zene II minden műfajú igényes zene

Hobbi II természetjárás

mányzattal. Az új negyed adó terület ugyanis fővárosi tulajdonban van. A szakmai munka első lépése a munkabizottságok kialakítása a Szépművészeti és a Galéria munkatársainak részvételével a gyűjtemény újraegyesítésének előkészítésére; és a kormány pedig még ebben a hónapban döntést hoz az előkészítési folyamat költségkeretéről. A másik feladat a kulturális tárcával egyetértésben meghatározni, hogy melyek azok a nemzeti közgyűjtemények, amelyek az Ötvenhatosok terére kerülnek, ezt a kérdést rövidesen le kell zárni.

» *A tervek szerint tehát bizonyosan ide költözik a Szépművészeti Múzeummal újraegyesített Magyar Nemzeti Galéria.*

Az új múzeumban milyen kiállítások várhatók?

B. L. A Szépművészeti Múzeumból 1957-ben, szovjet mintára operálták ki a magyar anyagot, amely a múzeum 1906-os alapításától együtt volt látható az egyetemes művészeti anyaggal. A magyar művészet hazai és nemzetközi ismertsége és elismertsége számára kimondottan károsnak bizonyult ez a döntés. A mostani kormányhatározat visszaállítja az eredeti, az európai mintának ma is megfelelő állapotot, és ebből következően mind a Szépművészeti Múzeum régi, mind az Új Képtár új épületében már újra együtt kerülnek kiállításra majd a magyar és a nemzetközi műtárgyak. Az állandó kiállításokban ekképpen végre ismét visszakerülnek az európai kontextusba a magyar képzőművészet értékei, s természetesen mindkét intézmény rendre bemutatna idő-

szaki, elsősorban az ott őrzött anyaghoz korban illeszkedő tárlatokat is.

» *Hogyan illeszkedik az új negyed az Andrassy-negyed tervébe? Hallani olyan hírekről is, amely szerint lebontásra kerül az 1956-os emlékmű vagy csökken a városligeti zöld felület.*

B. L. Az Andrassy-negyed létrehozása egy sokkal tágabb projekt, amely magába foglalja a Budai Vártól az Andrassy úton át a Városligetig tartó terület fejlesztését. Az új múzeumi negyed kialakítása ennek a nagy ívű tervnek egy jól lehatárolható részprojektje. Az 1956-os emlékművel kapcsolatban nincsenek ilyen jellegű információk, de véleményem szerint egy emlékmű lebontása se lenne helyénvaló. A Városligetből viszont biztos, hogy egy négyzetcentiméter zöld területet sem építünk be, csak a jelenleg parkolóként használt aszfaltozott területet érinti a koncepció.

» *Hogyan valósul meg az új múzeumi negyed finanszírozása? Az EU támogatása mennyire lesz meghatározó és beszáll-e anyagilag a főváros vagy az állam?*

B. L. Az új épületkomplexum felépítése európai uniós pénzekből valósulhat meg. 2014-ben nyílnak meg az új uniós költségvetés forrásai, amikor is reményeink szerint – akárcsak a jelenlegi hétéves

költségvetési ciklusban – több ezer milliárd forintot hívhat majd le 2020-ig Magyarország. Ebből körülbelül 20-30 milliárd forintot igényelne az új múzeumok felépítése.

» *A Szépművészeti Múzeum bővítése idén elmaradt. Hogyan oldható meg a már elnyert pályázati pénzek felhasználása?*

B. L. A kormány év eleji – egyébként a földfelszíni bővítés lehetőségét is megteremtő – döntése értelmében a korábban a térszint alatti bővítésre megítélt pénz visszakerül a 2013-ig lehívható uniós források közé. Erről az EU-s források felhasználását irányító illetékes kormányzati szervek fognak döntést hozni.

» *Látszik, hogy ez egy jól előkészített projekt, amelyben a tervezési szakaszra is elegendő időt fordítottak. Ezek alapján tehát az első két évben a szakmai vitákra és a társadalmi párbeszédre helyezik a hangsúlyt?*

B. L. A majdani tervpályázat előkészítése mellett természetesen az is a feladatom, hogy elérjem: a lehető legszélesebb konszenzus övezze majd az új múzeum születését. Ez gyakori szakmai-társadalmi párbeszédet, egyeztetést igényel, hiszen minden érintett szereplőnek az az érdeke, hogy minél többen sajátjuknak érezzék a tervezett múzeumi negyedet.

» *Hogyan tud egyszerre intézményvezetőként és kormánybiztosként tevékenykedni? Marad-e szabadideje a két fontos megbízatás mellett?*

B. L. A szabadidőm már csak azért sem csökkenhet érdemben, mert eddig sem volt túl sok belőle. De a tréfát félretéve: a legfontosabb, hogy megfelelő emberek találjunk a megnövekedett feladatok ellátására, és akkor képesek leszünk e nagyszabású terv véghezvitelére. A térszint alatti bővítés többéves előkészülete során a Szépművészeti Múzeum érintett munkatársai számos olyan tapasztalatra tettek szert, amely az új projektben is kiválóan használható. Ezek a tapasztalatok nyilván megkönnyítik majd a munkámat, nem is beszélve arról, hogy a két múzeum újraegyesítésével a Szépművészeti igazgatása egyben a két gyűjtemény összehívásának előkészítését is jelenti. Remélem, hogy 2017 végén kollégáimmal és az ország múzeumszerető közönségével együtt ünnepelhetjük majd a munka gyümölcsét, az új múzeumi negyed megnyitását! ■

Baranya megye

Bács-Kiskun megye

Békés megye

Hajdú-Bihar megye

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Csongrád megye

Budapest város

Fejér megye

Győr-Ménfőcsanak-Sopron megye

A megyék szimbólumhasználata Magyarországon

Második rész

szerző: Vitek Gábor

„Azoknak a különböző alkalmatlanságoknak az elkerülése végett, amelyek a vármegyékben eddigelé többször azért fordultak elő, mert a pecsétek bizonytalanok és ismeretlenek voltak, jövőre a vármegye nevében kiadandó leveleket a királyi felség kegyes engedélyéből egy pecsét alatt adják ki.”
(1550. évi LXII. törvénycikk)

A megyei szimbólumok története Magyarország történetének egy markáns szelete, a történelem képi megformálásának lenyomata. Háromrészes sorozatunkban a szerző a kezdetektől napjainkig követi a megyei szimbólumok (pecsét, címer, zászló) használatának kényszerű változásait a történelmi, azaz Trianon előtti és a mai Magyarországon. Októberi számunk a megyei jelképek kialakulásába nyújtott betekintést, hangsúlyozva, hogy a pecsétre (és vele együtt legfőbb kellékeként a címerre) valójában egy bizonyos jogi körülmény megerősítéseként kell tekintünk, amely a vármegyét jelképezi, mintegy megismerésére. A továbbiakban azt követjük nyomon, hogyan vált a megyei pecsét és a címer a területiális közigazgatás nélkülözhetetlen jogbiztosító eszközévé.

A címer mint a megyei közigazgatás és jogszolgáltatás jogbiztosító eszköze

A címerek megalkotása egyszersmind jogi követelménnyé vált a magyar közjogban, hiszen egy-egy település, de különösen a törvényhatóságok (szabad királyi városok, vármegyék és szabad kerületek) az általuk kiadott hivatalos iratokat címeres pecsétnyomóval hitelesítették. Ez némiképp ellentétben áll a magyar közjogi fejlődés nemesi családok címerhasználatára vonatkozó irányával, erre nézve ugyanis a középkori magyar törvények nem tartalmaztak előírást. A vármegyénél azonban a hitelesség követelménye miatt módosultak a körülmények, s a királyi vármegyék felbomlása után a nemesi vármegyéknek szükségképpen kellett ezzel a lehetőséggel élniük.

A vármegyei szimbólumok elterjedése a török előnyomulása következtében nem válhatott általánossá, kialakulásuk nehézkesen haladt előre az 1550. évi LXII.

törvénycikk szentesítéséig, amely – utalva Somogy vármegye pecsételési gyakorlatára – a jelképhasználat alapjait vetette meg, amennyiben elrendelte: a vármegye nevében kiállítandó okleveleket – nyomtatékosan rögzítve – egy pecsét alatt kell kiadni.

Korábbi gyakorlat alapján ugyanis egyes vármegyék (Közép-Szolnok, Kraszná, Máramaros, Szabolcs, Szatmár, Szepes, Ugocsa) szétszedhető pecsétet használtak, amelyek címerábrát nem tartalmaztak, csupán a vármegye elnevezését. Elemeit egy-egy szolgabíró birtokolta, s amennyiben a hitelesítéskor egyikük nem volt jelen, a kiadványt nem lehetett megerősíteni. A jogszabály megalkotása előtt – Bárczay Oszkár 19. század végi megállapítása szerint – csupán Fogaras vidéke, Hunyad, Somogy és Sáros vármegye rendelkezett címeres pecséttel. Az imént vázolt gyakorlat természetesen

Heves megye

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Komárom-Esztergom megye

Nógrád megye

Somogy megye

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Tolna megye

Vas megye

Veszprém megye

Zala megye

azt is magával vonta, hogy a vármegyei oklevélkiadás lényegesen nehezebb volt, mint a hiteles helyi. A több személy jelenlétét megkövetelő pecsételési gyakorlat – kiváltképp háborús körülmények között – csaknem lehetetlenné tette a vármegyei jogszolgáltatás működését. A nehézségek megszüntetését vetítette elő a vármegyék közhitelű pecsétjének elkészítését elrendelő 1550. évi jogszabály.

A törvény intenciójaként 1550. február 12-én kiadott királyi leirat továbbá elrendelte, hogy minden vármegyének külön címet, címerjelvényeket és pecsétet kell adni. Pusztán feltételezhető, hogy az akkoriban török hódoltság alatt nem álló valamennyi vármegye részesült címeres pecsétadományban. A törvény, később a végrehajtási rendelkezésként értelmezendő leirat részletesen szabályozta a vármegyei jelképek alkalmazását, ezzel szoros összefüggésben azok címerhasználatát. Az oklevél tanúsága szerint az uralkodó hozzájárult, hogy minden egyes vármegyének külön címet, címerjelvényeket és pecsétet adományoz, hogy ezeket autentikus kiadványaik megpecsételésénél hitelt érdemlően használhassák. Az uralkodó továbbá jóváhagyta a vármegyei jelképek jelvényeken és zászlókon történő megjelenítését is.

A szakirodalom az imént vizsgált jogszabályt szokta úgy idézni, mint amelyik általánosan megvetette a vármegyei pecsétéhasználat alapjait, noha egy négy esztendővel korábbi törvény már szélesebb körben kiterjedt alkalmazására utalt. Az úgynevezett „királyi segély” behajtásának módját szabályozó, 1546. évi IX. törvénycikk 3. paragrafusa leszögezte, hogy az adót lajstromozó „választott” nemesember az adólajstromokat a vármegye pecsétje alatt küldje meg a „királyi felségnek”. Húsz esztendővel később ugyancsak az adó kivétel mellé rendelt nemesember működésével kapcsolatban szabályozta a jogalkotó a vármegyei pecsét használatának módját.

Turóc vármegye címere, 1786

E helyütt utalunk arra, hogy a zászlóhasználat egyik legkorábbi jogforrása az 1596. évi XI. törvénycikk, amely elrendelte, hogy a vármegyék zászlóval (is) rendelkezzenek, amennyiben a vármegyei nemesi felkelés csapatainak minden egyes vármegyében „külön kapitányuk és külön zászlójuk legyen”.

Utalunk arra is, hogy az ugyanezen esztendői jogszabály XIV. cikkelye ugyancsak külön vármegyei zászlókról tett említést. Ugyanakkor a vármegyei zászlóhasználat főként a Rákóczi-szabadságharc leverését követően lendült fel: elsősorban vármegyei nemesi felkelések, de koronázási ceremóniák, királyi látogatások és egyéb ünnepségek alkalmával is a vármegyei bandériumok élén vitték a címeres vármegyei zászlót.

A pecsétéhasználatot törvénybe iktató 1550. évi intézkedés hatására, még az Országgyűlés esztendejében Zala, Zemplén, Nyitra és Hont vármegye kért s kapott címeres pecsétet adományozó oklevelet. A 16. század közepén azonban a vármegyék egy része már nem volt abban a helyzetben, hogy a törvénycikk utasításait kövesse, ugyanis a török megszállás számos vármegye működését lehetetlenné tette. Címereik megállapítására csupán a török kiűzését követően, nyugalmasabb korszakban került sor; a 17. század végétől kapott megújult lendületet a vármegyei pecsét- és címerhasználat, s nemsokára többségük rendelkezett önálló címeres pecséttel, címerrel. Az uralkodóhoz fordulva egyrészt vagy az oszmán uralom alóli felszabadulást követően, vagy a 18. század első felében rendezték a címerkér-

dést, másrészt vagy a korábbi címeradomány újbóli megerősítését kérték, vagy teljesen új címerért folyamodtak. Több vármegye ellenben nem címeres levelet, hanem – címerkép megjelenítésére is lehetőséget nyújtó – pecsétéhasználati jogot kapott. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozzuk, hogy a címeres pecsétadomány egyszersmind a nemesi közgyűlés hivatali működésének, tulajdonképpen a vármegyei közigazgatás és jogszolgáltatás jogbiztosító eszköze. A vármegye működéséhez szükséges autonómia visszaállítása egyúttal szükségessé tette a területiális szimbólumok megjelenítését, elsősorban a vármegyék pecsétjeinek megújítását és használatba vételét. Az írásbeliség jelentőségének növekedésével összhangban, főként jogbiztosító jellegéből fakadóan, fokozatosan előtérbe került az autentikus jelkép használatának szükségessége.

A vármegyei címeres pecsétet természetesen a mindenkori király adományozta, s a legkisebb változtatást is az uralkodó engedélyezhette címeres oklevélben. Kancelláriai véleményezést követően az uralkodó döntött a címeradományozásról, majd kiállították az aláírásával ellátott címereslevelet, amelynek tartalmát, valamint az adományozott címet vagy címeres pecsétet bemásolták és lefestették az ún. Királyi Könyvekbe (Libri regii).

A török kiűzését követő évtizedek vármegyei pecsét- és zászlóhasználatának, valamint az ezeken feltüntetett címerek meglétének történeti jelentőségére mutatott rá az 1715. évi XLVI. törvénycikk. A Turóc vármegye új pecsétjét törvénybe iktató jogszabály is megerősítette: a vármegye joghatóságát a pecsét, a zászló s az ezeken a vármegyét megisméjlesztő címer jelképezte, egyúttal jogköre (Turóc vármegye esetében területi integritása is!) semmisült meg, amikor „zászlójának szét tépése s összetörése mellett, pecsétjétől is megfosztották”. ■

„Az emberben rejlő csoda”

Az első szellemi Hungarikum

szöveg: Makk Ádám Balázs konduktor-szakértő

fotó: Mozgássérültek Pető Andráss Nevelőképző és Nevelőintézet

„Van, amire büszke vagyok. Ilyen Magyarország, ilyen a magyar bor, a magyar zene, a magyar tudósok művének egész serege, a magyar alkotószellem. Különösen büszke vagyok a gyermekeket gyógyító, az egész világot jobbra tevő Pető Intézetre. Egy gyógyító hungarikumra, a Pető-módszere. Nagyon sok eredményt (minél kevesebb munkával – minél kevesebb rászorulóval) kívánok.”

Berek Patrícia, Kossuth Rádió, BNV kiállítás, 2011. 10. 23.

A világhírű Pető-módszer kiemelt magyar nemzeti érték, amely különleges védelmet élvez.

Az idei őszi BNV-én, a Hungarikum Világ kiállítói között a Pető Intézet, azaz a Mozgássérültek Pető Andráss Nevelőképző és Nevelőintézet is bemutatkozott. A Pető-módszer, azaz a konduktív pedagógiai módszer hasznossága, hatékonysága és eredményessége együttesen emelik ezt a módszert az egyik kiemelkedő hazai értéké. A Pető Intézet az egész világ számára – mint egyedüli letéteményes – a konduktív pedagógia nemzetközi tudásközpontja és forráscentruma. Továbbá a minőségbiztosítás központja, amely akkreditációs feladatokat is ellát. Nemzetstratégiai célból a Pető Intézet (MPANNI) autonómiájának megőrzése kiemelt kulturális és gazdasági cél, amelyet a kormány is támogat. Csakis így őrizhető meg az a hagyaték és egységes konduktív pedagógiai rendszer, amely

mára az első szellemi hungarikummá emelte a Pető-módszert.

A Pető-módszer a „hasznosítás” szempontjából bizonyított az oktatásban, az egészségügyben, a kultúrában és a gazdaságban is. Ahhoz, hogy a Pető intézeti sérült, támogatásra szoruló gyermekek a tőlük telhető legnagyobb mértékben tudjanak fejlődni, keressük azokat a kapcsolatokat, amelyekkel minél több pénzt és egyéb támogatást szerezhetünk.

A Nemzetközi Pető Intézet az 1950-es évektől nyújt az eltérő fejlődést mutató óvodás és iskoláskorú gyermekeknek, valamint csecsemőknek és családjaiknak pedagógiai alapú, komplex fejlesztési lehetőségeket a felismeréstől, a rehabilitáción át, a szociális integrációig, amely a kezelt életminőségét is érdemben javítja. „Korai Fejlesztő” egység fogadja az eltérő motoros fejlődést mutató gyermekeket és szüleiket, ugyanakkor a Pető-módszer

révén, a felnőtt korú népességben egyre gyakrabban előforduló neurológiai kórképekben (Sclerosis multiplex, Parkinson-kór, Stroke utáni állapot) szenvedő emberek rehabilitációjában is hatékonyan és eredményesen vesz részt az Intézet.

A Pető Intézet és főiskola ma Magyarországon és a világon egyedülállóan valósítja meg a konduktor szakemberek képzését is (konduktor BA). Az Intézet által kiadott konduktor diplomát Magyarországon, Európában és szerte a világon ismerik és elismerik, végzettjeink mind az oktatási, mind az egészségügyi, valamint a szociális szférában sikerrel helyezkednek el.

A Pető Intézet eredményeit elismerve és annak célkitűzéseit támogatva, 2010-től hazánk köztársasági elnökének felesége, Schmittné Makray Katalin hivatalosan is felvállalta a Pető Intézet támogatását, az ott történő napi csodák megvalósulásának elősegítését. ■

Kitárulva a helyi kultúra előtt

szöveg: Dombrowszky Ádám, fotó: Hornyák Dániel

Hivatal és művészet. A két távolinak tűnő fogalom találkozási pontját kereste meg az a pályázat, amelyet a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium irányítása alá tartozó húsz kormányhivatal és a Hungarofest Nonprofit Kft. hirdetett meg *Változatos megyéink az Európai Unióban* címmel fiatal képzőművészek és alkotók számára.

GELLEY BÁLINT: UTAZÁS AZ OSZTÁLYTEREMBE

FARKAS FLÓRA: BUDAPEST, BUDAPEST

ERDÉSZ ERIKA: FESS ÚJ VILÁGOT

A pályázatra olyan művészeti alkotással lehetett jelentkezni, amely egy művészeti ágat képvisel vagy akár az ezek közötti választóvonalak elmosódását szemlélteti, legyen szó képzőművészetről, iparművészetről, zeneművek megjelenítéséről, népművészetről, irodalomról, s mindezek vizuális megjelenítéséről. Fontos értékelési szempont volt a beérkezett alkotás által képviselt művészi érték, annak újszerűsége és informatív jellege, valamint az, hogy mennyit árul el az alkotóról és a településről, megyéről, az alkotás témájáról, mennyire kapcsolható az Európai Unióhoz és a kormányablakokhoz. Cél volt az is, hogy a legsikeresebb alkotásokat kiállíthassák a kormányablakokban, vagy akár dísz tárgyak lehessenek ebben a közegben. Szeptember 15–30. között a megyei kormány megbízottak elnökletével, a megyei közgyűlések által delegált tagokból, a Hungarofest és a KIM munkatársaiból, valamint az Országmárka Tanács tagjaiból álló zsűri minden megyében értékelte a beérkezett pályázatokat. A legtöbb műalkotás, összesen 26 db Komárom–Esztergom, illetve Csongrád megyében érkezett be.

„Elértük a célunkat” – szögezi le Szabó Erika. A KIM területi közigazgatásért és választásért felelős államtitkára elismerését fejezi ki az összes pályázónak, különösen persze a díjazottaknak. „Volt igény

a fiatal művészek között, és éltek is a lehetőséggel. Mindenki öröme az arculatok további formálása érdekében a kormányablakokban, hivatalokban helyezték el a pályaműveket. Az ötlet kiváló, én annak is nagyon örülök, hogy minisztériumunk folyosóin is – e pályázattól függetlenül – számos képzőművészeti alkotás látható.” Szabó Erika felhívta a figyelmet arra is, hogy az eddigi 29 ügykör éppen a napokban további 31-gyel egészült ki, azaz még népszerűbbek lesznek majd a kormányablakok a jövőben.

„Több mint 300 műalkotás érkezett be országsszerte – erősítette meg az államtitkár asszonyt a pályázatot értékelve Dóka Tibor Gyula, a Hungarofest Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója. – Sikeres és folytatandó ez a kezdeményezés. A felhívás megmozgatta a lakosságot, és elértük a célt: a résztvevők kifejezésre juttatták, hogy közülük van ehhez a most kialakuló új közigazgatási szisztémához. Összeségében jó színvonalú alkotások születtek. Lokálpatriotizmus, az Európai Unió közössége, környezettudatosság – ezek voltak a fő értékek, amelyek megjelentek a műalkotásokban. Terveink szerint a jövőben a kiírással is javítunk a feltételeken, például az életkor tágitásával. (Most 18 és 35 év között lehetett pályázni.) Fontosnak tartom, hogy a helyi kultúrát megjelentessük a kormányablakokban – az ügyfélbarát közigazgatás része lehet, hogy a

várakozó ember akár egy kiállítóteremben – közvetlenül találkozik a helyi kultúrával. El tudom képzelni, hogy interaktivitást igénylő helyszíneket is kialakítsunk, illetve akár filmeket nézhessenek az emberek kivetítőkön.”

Ilyen filmes megközelítésű pályázat bizonyult a legjobbnak Szabolcs-Szatmár-Beregben. De Borsod-Abaúj-Zemplénben is a kormányablakról készült filmmel nyert Kerepesi Péter, a Miskolc Televízió operátora.

„A pályázat kiírását újságban láttam – válaszolta kérdésünkre. – Előzetes egyeztetés után mentünk forgatni a kormányablakba. Szerettük volna, ha mindenképpen benne van a filmben a 14 órakor sorra kerülő műszakváltás is. A film pörgős, lendületes, fiatalos módon mutatja be a kormányablak működését. A szépen berendezett, modern helyiségben sikerült megtalálnom azokat az apróbb pontokat, amiken át végig lehet vinni egy folyamatos, a néző számára is élvezhető történetet. Csak elégedett ügyfelekkel találkoztunk, ami annak a bizonyítéka, hogy jól végzik a munkájukat az ott dolgozók. Úgy tudom, hogy filmemet folyamatosan vetítik majd a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányablakban, így a nagyközönség is láthatja. Szinte csak pozitív élményeim vannak az ott eltöltött napról! Egy dolgot alaposan megtanultam: ha bármilyen elintézni való ügyem van, csakis ide kell jönnöm!” ■

Kapcsolatteremtés másképp

II. KIM Szalon – fiatal képzőművészek kiállítása a minisztériumban

szöveg: Kovács Orsolya Zsuzsanna, Selmeczi Dóra, fotó: Hornyák Dániel

Tavaly indult útjára a KIM Szalon nevű kezdeményezés, amelynek keretén belül olyan fiatal képzőművészek alkotásait mutattuk be a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium falai között, akik más fórumokon már többször bizonyították tehetségüket. A cél az volt, hogy képeik és szobraik emeljék a belső terek fényét egy különösen fontos időszakban, Magyarország EU-elnökségi fél-éve alatt. Az I. KIM Szalon sikerén felbuzdulva kezdtük meg a II. KIM Szalon szervezését. Skonda Mária férjével, Völgyi Miklóssal fölkarolta a kezdeményezést. Több ezer darabos, a szakmában jól ismert és elismert képzőművészeti gyűjteményükből Kiss Márta festőművész képeit bocsátották rendelkezésünkre. A képsorozat a Miniszteri Tárgyalóban látható.

SKONDA MÁRIA

Mérnök-közgazdász, a Volksbank Zrt. korábbi elnökhelyettese. A Volksbank által rendezett kiállítások kezdeményezője és mentora. Férjével, Völgyi Miklóssal (mérnök-közgazdász, a NIF igazgatója) elsősorban kortárs alkotásokat gyűjtenek. Idén a magyar fűrdőéletet mutatták be tematikus kiállításokon, jövőre hasonlót szerveznek „Ki a természetbe!” címmel. Völgyi Miklós és Skonda Mária több évtizede aktív szereplője a hazai kortárs művészeti, műgyűjtői közegnek.

» *Miért vállalta – szinte habozás nélkül – férjével, Völgyi Miklóssal együtt, hogy fölkarolja a még gyerekcipőben járó KIM Szalon nevű kezdeményezést?*

Skonda Mária: Boldog vagyok, ha találkozok egy szervezeti elképzelés azzal, amiben én hiszek. Hasonló tevékenységet végeztem hat éven keresztül abban a bankban, ahol vezető voltam. Meggyőződése, hogy a vállalatoknak a pénzügyi értékek teremtésén túl maradó társadalmi és kulturális értékeket is létre kell hozniuk. 250 kiállítást szerveztünk, amelyeknek a képzőművészet támogatásán kívül komoly csapatépítő jellege is volt, de a vállalati etikára és a vállalati kultúrára gyakorolt hatásukat tartom a legfontosabbnak. Noha eljöttem már attól a szervezettől, érzem, hogy a munkatársaimban megmaradt az értékalapú szemlélet, a társadalmi felelősségvállalás (CSR) iránti elköteleződés. Amikor azt láttam, hogy az emberek által elefántcsonttornyának képelt minisztérium is elindult ezen az úton, örömmel támogattuk.

» *Véleménye szerint „a kultúra támogatása kiváló lehetőség a vállalati kultúra fejlesztésére.” Gondolja, hogy a KIM Szalon elősegíti a minisztériumi kultúra fejlesztését?*

S. M. A KIM Szalon a művészek szemén keresztül hozza be a világot a minisztériumba. A „hivatalról” olyan kép alakulhat ki az átlagpolgár számára, amelyik

elzárt, megközelíthetetlen intézményként működik. A művészet és a kultúra mindenképpen egy híd, közvetítő közeg. A művészek szemén keresztül, különböző ábrázolási technikák segítségével értékes üzenetek kerülnek be a minisztériumba. Megnyitja a zárt hivatali légkört, beengedi a levegőt. Érzékenyebbé teheti a döntéshozókat, elindulhat egy társadalmi párbeszéd a művészekkel, a kultúrával és rajtuk keresztül az emberekkel, a közszféra által szolgált társadalmi környezettel. Tovább lehet gondolni a kezdeményezést, teadélutánokat lehet szervezni. Akár néhány ember is összeállhat, aki föl vállálja a kultúrát; tematikus beszélgetéseket, véleménycserét ösztönöz. Alapjaként szolgálhat egy minisztériumi kultúra megfogalmazásának.

» *Említette, hogy tematikusan érdemes építkezni. Ön és férje, Völgyi Miklós tavaly kortárs művészek alkotásaiból a magyar fűrdőéletet mutatták be Budapesten, a Kogart Galériában, majd Debrecenben a Modemben. Milyen tapasztalataik voltak a szervezés során? Milyen volt a társadalmi fogadtatás?*

S. M. Sokféle gyűjtői szemlélet van. Mi örülnénk, ha minél többen látnák a tulajdonunkban levő alkotásokat. Tematizálva szeretnénk az értékeket közvetíteni. Egyrészt általános, másrészt hazai értékekről is szó van, jellegzetesen magyar értékeket mutatunk meg a közönségnek. Talán egy-

szer, 200 év múlva valaki kutatni fogja a magyarországi fürdőket, a hozzájuk kapcsolódó kulturális közeget, és megtalálják a katalógusunkat, amelyik napjaink fürdőkultúráját és annak gyökereit mutatja be. A kiállítás szakmai és médiavisszhangja nagyon jó volt. Saját magunk finanszíroztuk a kiadványt és a kiállítást is. Valamilyest csodálkoztunk, hogy például a fürdők részéről nem volt érdeklődés vagy bemutatási kedv, hiszen az összeállított anyagnak komoly országimázs-építő jellege van.

» **Következő kiállításuk tematikája a természet. Elsősorban milyen üzenetet kívánnak ezzel közvetíteni? Azt hiszem, ezt a témát is fölfoghatjuk országimázs-építésnek.**

S. M. Egyrészt valóban országimázs, másrészt szeretnénk az embereknek mintát adni és a gondolkozásukat befolyásolni. Ki a természetbe! – éljük meg ott a csodákat. A témának közösségépítő szerepe is van, hiszen a barátainkkal, családunkkal közösen tudjuk leginkább megélni és megosztani az élményeinket, nem pedig az internet vagy a televízió előtt ülve.

» **A műgyűjtésen kíván a fiatal vállalati vezetők támogatását tekintni szívügyének. Ez mennyire ültethető át a közsférába?**

S. M. Ma már sokkal kevesebb idejük van a fiataloknak arra, hogy szakemberből vezetővé váljanak. Ez a mentori program tapasztalati szűrőt jelent. Korábban volt erre idő, de az elmúlt években kiesett egy olyan korosztály, amelyiknek kellő tapasztalata volt ahhoz, hogy a fiatalabb szakemberekből vezetőket neveljen. Nincs is már arra kapacitás, hogy az idősebb nemzedék tapasztalatot adjon át. Meggyőződésem, hogy ez a fajta minőségbiztosítás sok későbbi kommunikációs nehézségtől óvna meg a döntéshozókat minden ágazatban. Mentorszemléletű vezetésnek kellene érvényesülnie minden szinten a magán- és a közsférában egyaránt, hiszen így rögtön van visszacsatolás és érvényesülhet egyfajta „minőségbiztosítás is”. Az államigazgatással kapcsolatban mindig az jut eszembe, hogy az egyes vezetők gróf Széchenyi István vagy épp Klebersberg Kunó felelősségét veszik a vállalkra. Ugyanígy a második szintű vezetők is hasonló felelősséggel találkoznak pozíciójuk átvételkor. Ha az előbb említettek írásait olvassuk, mindig azt látjuk, hogy egy ország jövőjének a felelősségét viselik. Ehhez támogatás kell, hogy a nagyon jól képzett, elhivatott fiatal szakemberek fel tudjanak nőni. ■

KISS MÁRTA

Festő-restaurátorként végeztem a Képzőművészeti Egyetemen, de úgy döntöttem, hogy inkább a festészetnek szentelem az életem. Éltem külföldön, keleten és nyugaton egyaránt, végül visszatartam a hazámba, és itt keresem-találom meg a középpontot. Leginkább embereket szeretek festeni, akár egyedül, magukba mélyedve, akár egymáshoz kapcsolódva. Szeretek pillanatokat elkapni, és ezáltal megragadni a jelenlét és létezés élményét. Vonzanak a mesék, a mítoszok, az álmok. Képeimen a figurák sokszor egy történet szereplői, de a történet gyakran nem konkrét. Engedem, hogy szárnyaljon a képzeletem, nem ragadok le a látott világnál, képeimen a mindennapi élet figurái más dimenziók lényével is kapcsolatba kerülnek. Fontos elem még a humor és az irónia, ami viszont nem kritikus szándékú.

Munkáimat időről időre bemutatom, évente rendezek önálló kiállítást, illetve részt veszek csoportos kiállításokon is. Megtiszteltetés volt számomra, hogy Völgyi Miklós és Skonda Mária az én képeimet választották a KIM Szalon kiállításra gyűjteményükből. Örülök, hogy festményeim színesíthetik a minisztériumi tárgyalót, és ezáltal sok ember találkozhat velük. A Szalon ötlete remek kezdeményezés, és jó lenne, ha több közintézményben is bevezetnék.

web: www.kissmarta.com ■

AURÓRA

POSTA MÁTÉ

2004-ben végeztem a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. Tanulóéveim alatt Barcsay-díjat nyertem, diplomamunkámat Kondor Béla-díjjal jutalmazták. Külön öröm számomra, hogy a kép szülővárosomban, a Debreceni Akadémiai Bizottság épületében kapott helyet. A látható valóság ábrázolásáról, a keresztény képiség ezen legfontosabb örökségéről sosem mondok le. A hagyomány tisztelete azonban nem jelentheti azt, »

MANZÁRD TETŐ

hogyan a művésznek tematikában és kifejezőmódban már alaposan körüljárt, sok esetben avított, a mai kor kérdésfeltevéseire közömbös sémákat kellene ismételtetnie. A leképző művészet, mely nemcsak kultúránk folytonosságát biztosítja, de meg is óv az önkénnytől, semmilyen módon nem zárja ki a szakmailag megalapozott új vizuális szemléletet, a kortárs gondolkodásmódot. Az utóbbi években a tükröződés témakörével foglalkozom. Képeim ablakok, melyek a velük szemben lévő világot tükrözik vissza. Egy nemzet önazonosságtudata leginkább kultúrájában mutatkozik meg, melynek támogatása és ápolása a mindenkor vezető feladata. Elismerést érdemel, hogy egy nem e célból létrejött minisztérium fontosnak tartja feleleveníteni a szalonok világát, amely nemcsak egy fontos hagyományhoz nyúl vissza, de ezzel támogatást is nyújt fiatal, kortárs művészeknek. Részt vettem az első KIM Szalonon, és örömmel veszek részt a második kiállításon is. ■

SOMOGYI MÁRK

Kilencéves koromban kijutottam Svájcba, ahol tizenöt évet töltöttem és alapfokon megismerkedtem a fotózással, fotótechnikával, labormunkákkal. Mielőtt a fotózásba belemélyültem volna, több irányból is megközelítettem a képalkotást. Miután hazatértem, kezdett egyre határozottabban előtérbe kerülni a vizuális művészet iránti készség, ami nem meglepő, hisz festőművész családból származom. A számítógép, a ceruza, a toll és a papír után a következő képalkotó eszköz a fényképezőgép lett. Ekkor jelentek meg az első kompakt digitális fényképezőgépek, amelyekből kiválasztottam magamnak egyet, de mivel rövid időn belül akadályt jelentettek egy ilyen gép behatárolt lehetőségei, visszatértem az analóg tükröreflexes technikához. Természetesen ma én is digitális gépet használlok, de meggyőződésem, hogy fontos volt az analóg korszak. Ma Magyar-

CSOBÁNC (HAVAS),

PINCE PANORÁMA

országon fotóművészként és grafikai tervezőként a Balaton-felvidéki Káli-medencében élek és dolgozom, saját cégemben, a smArt Design Stúdióban (www.sm-art.hu). Munkámban tudatosságra, szemléletemmel az értékteremtésre törekszem, mert meggyőződésem, hogy a művészetnek pozitív élményeket és gondolatokat kell ébreszteni a közönségben. A tudatosság mellett jelen van bennem az az ellenállhatatlan érzés is, hogy hivatásszerűen kell megőriznem és kell megmutatnom azokat a kisebb-nagyobb csodákat, szépségeket és értékeket, amelyekkel találkozom; legyen az természet vagy ember alkotta mulandó érték. Örömmel tettem eleget a KIM Szalonban való felkérésnek. Nagy lehetőség, hogy fényképeimmel bemutathatom a magyar táj, különösképpen a Balaton-felvidék és a borászat szépségeit. Bízom benne, hogy a minisztériumba látogató külföldi és belföldi vendégek egy szeletet hazavisznek fényképeim hangulatából, színeiből és ahhoz is kedvet kapnak, hogy egyszer ellátogassanak ide. web: www.marksomogyi.com ■

SZANYI BORBÁLA

2008-ban végeztem a Magyar Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán, ahol mestereim Jovánovics György és Karmó Zoltán voltak. Miskolcra két köztéri alkotást készítettem: 2004-ben avatták **Mancs, az életmentő kutya** szobrát, valamint ebben az évben állították fel a Miskolci Nemzeti Színház színészbejárója előtti szoborparkban **Jókainé Laborfalvi Róza** mellszobrát. A szobrász a materiálval dolgozik, ám a szobor fizikális elkészültével nem zárulnak le annak alakulási folyamatai. Kezdetét veszi a nézői reflexiók gyakran termékeny folyama. A vágyott érdeklődés és nézői nyitottság mellett a szobrok jelentésrétegei kinyílnak. A megtekinthetőség megteremtése tehát létszükséglete a

ÜNNEP

képzőművészet bármely műfajának. Ehhez a kommunikációhoz hangsúlyos fórumokra van szükség. Egy ilyen jelentős megjelenési helyszín a KIM Szalon. Felismerve a kortárs művészetek hétköznapi lassabb folyamatként befogadható mivoltát a kurátor és a minisztérium közös akaratából a szalon hosszabb távra ad befogadást ennek a kortárs szobrászati és festészeti tárlatnak, ellentétben a megszokott néhány hetes kiállítási turnusokkal. A KIM Szalon műtárgyai nem csupán a minisztériumban dolgozók örömét szolgálják, igen fontos a reprezentációs

jelentőségük az ide látogató hazánk fiai és külföldi vendégeink irányába is.

web: www.szanyiborcsa.net ■

ZAKARIÁS ISTVÁN

Felsőfokú tanulmányaimat a MKE festő szakán, majd a PPKE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájában végeztem. Jelenleg párhuzamosan művelem a képzőművészeti és irodalmi tevékenységet. A képi megismerés vezetett el a világ fogalmi megformálásának igényéhez, mivel az érzékelés és a felfogás elválaszthatatlan, hiszen a látás interpretálás is egyben. A jelenleg kiállításra került sorozatom az átváltozás/torzulás tematikája köré szerveződik, melyen a festmények optikai kommunikációja a képi illúziókeltés, a képi többértelműségek illusztrálását szolgálják. A KIM Szalon megvalósulásának jelentőségét abban látom, hogy megteremtheti a kultúrához elengedhetetlen befogadói hátteret, összehozva a megértő szellemek társaságát. A kiállítás eseményének helyt adó állami intézmény profilja miatt specifikus szerepet is betölt, biztosíthatja a művészek és politikusok közötti párbeszéd kibontakozását, hogy a művészet ne csak magánügy, hanem újból közügy lehessen.

A Szolidart Vizuális Műhely Egyesület képviselőjében Kovács Rita és Schuck Attila mutatja be műveit. A Szolidart Vizuális Műhely Egyesület 2004 októbere óta működik, elsősorban a 18–29 éves korosztály szociális integrációját, társadalmi elfogadottságát óhajta elősegíteni, művészeti, kulturális programok szervezésével, lebonyolításával.

web: www.szolidart.hu ■

EGY POHÁR SZINEVÁLTOZÁSA

KOVÁCS RITA

2004-ben kezdtem el foglalkozni a fotográfiával, kezdetben analóg technikát alkalmazva. Tanulmányaimat Szegeden végeztem, és az egyetemi évek során merültem el mélyebben a fényképezet világában, annak történeti és technikai dinamikájában. Az analóg kísérletezést az évek során a digitális világ ötvözte, miközben munkásságom a társadalmi jelenségek reflektálására irányult. Úgy érzem, hogy a képalkotás olyan kultúráközi párbeszédre nyújt lehetőséget, amely egyéb művészeti ágak mellett a mai világ egyik legkifejezőbb és legőszintébb kommunikációs csatornájaként működhet. Számtalan értékén túl lehetőséget teremt a benyomáskeltés, az érvényesülés, az önkifejezés, és a kapcsolatteremtés értékrendszerének megteremtésére. Azt gondolom, hogy mai világunkban az egyik leghasznosabb tevékenység a fiatal alkotók felkarolása.

METSZETEK

SCHUCK ATTILA

2004 óta foglalkozom komolyabban a fotózással, már a kezdeteknél a fekete-fehér képi világ keltette fel az érdeklődésemet, és a mai napig rendkívül kifejezőnek, hozzám közelállóan érzem. Bár jelen alkotások széles körű műfaji sokféleséget mutatnak, leginkább a városi közeg különböző aspektusait szeretem megörökíteni. Mivel egy város karakterét, hangulatát építészeti környezete és lakói együttesen határozzák meg, érdekesnek találom a fotográfia eszköztárának segítségével bemutatni a jelen kor városi társadalmának viszonyát elődeink kulturális hagyatékához. Úgy gondolom, törekedni kell arra, hogy az egyéni látásmód alkalmazásával a képek által nyújtott esztétikai élmény minél teljesebb legyen, és egyben gondolatébresztő funkciót is nyerjen. Fiatal alkotóknak teret engedni, kiállítási felületet biztosítani díjazandó dolog, követendő példa, de talán a kezdeményezés legnagyobb erénye az, hogy metszési pontot létesít két olyan világ között, mely találkozási pontjai nem nevezhetők gyakorinak. ■

HÁROMSZÁZEGY

Design itthon

szöveg: Nagy Fruzsina, fotó:

A résztvevő alkotók közül az interaktív programokkal készülő művészek aratták a legnagyobb sikert. A Designlubloy márkanévvel ismertté vált Lubló Zoltán formatervező alkotásaival szépséget, humort, és stílust csempész a mindennapokba. Színes tolaslabda sósórói és kaktuszt formáló vázái mára a márka emblemikus darabjai közé tartoznak. A nemzetközi FabLab hálózat célja, hogy az utca emberének kezébe ceruzát, csiszolópapírt, fúrógépet vagy akár 3D-s nyomtatót adjon. Hitvallásuk szerint mindenkinek a fejében hemzsegnak a kivitelezésre váró ötletek, vagy legalábbis a vágó és az érdeklődés az anyagok és technológiák megismerése, megtapasztalása iránt. Az öt alapító (Juhász Márton András, Sik Eduárd, Pap Dávid, Kurucz Tamás és Fiáth Heni) célja egy olyan közösségi műhely építése, ahol „bárki létrehozhat (szinte) bármit”.

Az egyik legismertebb magyar formatervező, Sipos Balázs 2004-ben alapította műhelyét. A leginkább az üveg szabásművészeti vonalát képviselő munkái több nivós hazai és nemzetközi galériában megtalálhatók. A designert 2007-ben és 2010-ben a Neues Glass című nivós szakfolyóirat beaválogatta a világ 100 legjobb üvegművésze közé.

A Tervhivatal névre hallgatató stúdiót 2009-ben alapította Benedek Zsanett és Lakos Dániel. Mindketten építészek, de gyakorlatilag bármilyen, a szakmához kapcsolódó megbízásnak eleget tesznek, így belsőépítészeti munkák, installációk és bútortervek is szerepelnek portfólióikban. Sőt, az sem ritka, hogy a kivitelezést is saját maguk végzik, „design & build” szellemében.

Ács Ilona iparművész 1999 óta tervez exkluzív, kisszéris bőrtárgy kollekciókat. Gyönyörű, egyedi, magas minőséget képviselő alkotásai hazánk vezető designmárkái közé eme-

A hazai designélet egyik legkiemelkedőbb eseménye az évente megrendezésre kerülő Design Hét. Az idei fesztivál az önreflexió jegyében telt, a szlogen pedig a COULEUR LOCALE, azaz helyi szín volt, amellyel a nemzeti karakter létezését kívánták az alkotók a középpontba helyezni. A rendezvénysorozat legfontosabb célja az ország kreatív iparának, valamint a hazai vizuális kultúra egyedi vonásainak bemutatása volt.

lik a Laoni Design. Kollekcói elsősorban táskákból, övekből, tárcákból, karkötőkből állnak, de az is előfordul, hogy komplett öltözké-kollekciót is megálmodik egy-egy szezon kiegészítői mellé.

Az idei Design Hét vendége Lengyelország volt. Natasha Pavluchenko divattervező, valamint a nemzetközi hírű ékszertervezők,

Danuta és Mariusz Gliwińscy által alapított, a modernitást a helyi hagyományokkal ötvöző Ambermoda bemutatója nagy sikert aratott. A kiváló minőségű alapanyagokból készült öltözekeket Lengyelországban gyártották, csakúgy, mint a borostyánt vassal, borsztyjakkal, selyemmel és más, meglepő anyagokkal kombináló ékszerkollekciót. ■

Magyar divat őszel

szöveg: Nagy Fruzsina, fotó:

A magyar design egyre ismertebb és népszerűbb világszerte, és ebben a magyar divattervezők meghatározó szerepet játszanak. Novemberi számunkban a három legjelentősebb magyar tervező őszi/téli munkáit vesszük górcső alá. A legifjabb a sorban **Tóth Bori**, akinek 2012-es őszi/téli kollekciója rendhagyóan használta a szezon színeit, illetve – követve

a nemzetközi kifutókon látható trendeket – a tavasziak közül is belevitt néhányat. A kreációk átmenetet képeznek a női test vonalait követő megoldások és a szabászati bravúrok között. „Kollekcióimba időről időre szeretem becsempészni letűnt korok, karakteres múltbéli időszakok számomra plusz jelentést vagy aktualitást hordozó motívumait. Izgalmas feladat mindig egy új világot teremteni, megtalálni és körvonalazni a klasszikusan szép nő ideáját” – nyilatkozta a tervező a bemutatót követően. Ebben a szezonban a kihívó szépségről, nőiességről mesélnek az eleganciát és a mondén világ attribútumait felvonultató modelljei. Alkotásaiban az anyagok gazdagsága, a színek erős tónusai szokatlan és feltűnő harmóniában állnak össze egy egységes világgá. A szőrmék, csavart ruharészletek, nagy volumenű kabátok, organikus szabásvonalak, kalapok, kesztyűk és csipkék pedig a 40-es évek mozicsillagainak világát idézik.

Náray Tamás a rangidős a magyar divattervezők sorában. A designer 2012-es őszi/téli kollekciójának bemutatója a klasszikusan elegáns darabok felvonultatásával indult, olyan gyönyörű anyagokkal, mint a zsorzszt, a muszlin vagy a selyem, majd koptatott farmerek, szétfoszlatott szélű dzsekik és blézerek, szőrmével díszített magas talpú, fűzős kiscsizmák és jacquard kabátkák következtek. A tervezőre jellemző a kifogástalan, egyedi és luxusminőségű alapanyagok használata, valamint a magas színvonalú kivitelezés. A szürke árnyalatok tengerébe itt is meghökkentő színek vegyültek, mint a petrol- vagy a szilvakék. A tervező elmondása szerint a modern nőnek ma már nem az a célja, hogy uralkodjon a férfiak felett, hanem az, hogy meghódítsa őket. Ez a mottó, illetve a női szerepek keresése jellemzi az egész szezont Magyarországon. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint **Németh Anikó** designer őszi/téli kollekciója. A Manier márka mindig is híres volt kísérletező, jelmezszerű öltözékeiről, azonban az idei kreációk feminin és elegáns vonalakkal állnak össze, éppen csak annyi manírral fűszerezve, amennyi az irodában elfogadható.

„Amikor ezt a kollekciót terveztem, ajánlásokat szerettem volna megfogalmazni az öltözékekben, a munka világában (is) élő nőknek. ... Körülvettem őket angol szövegettel, hernyóselyemmel, finom pamutpuplinnal, ingekkel, izgalmas harisnyákat és cipőket álmotdramájuk. Könnyed eleganciát, játékosságot, nőiességet, szenvedélyességet kívántam Nekik. Kérem, tartsanak velem ebbe az utópisztikus világba, ahol a nők nem feledkeznek meg egyéni, érzékeny lényükről összetett napi feladataik mellett” – vall kollekciójáról az örök álmodozó tervező. ■

Növények az irodában

szöveg: Molnár Szilvia

Irodák berendezésekor a növények hasonlóan fontos alkotóelemek, mint az íróasztal vagy a szekrény, hiszen a jó arányérzékkel elhelyezett növények között az ember jobban érzi magát, ráadásul a szoba levegőjét is kellemesebbé, egészségesebbé teszi. A kötött építészeti vonalakat a növények változatos formájukkal lazítják. Elrendezésük, formájuk éppúgy árulkodik az ott dolgozókról, mint azok hiánya. Csekély ráfordítással a kaspók, cserepek segítenek növényeinket beilleszteni bármely stílusú térbe.

A növényeknek az emberek hangulatára és egészségére gyakorolt jótékony hatása nem elhanyagolható. Látványuk megnyugtató és gyönyörködtető, kifogyhatatlan formaiszínigazságukkal ösztönzik az alkotómunkát. Mindazok, akik növények nélküli környezetben, kizárólag technikai eszközökkel, tárgyakkal kerülnek kapcsolatba munkájuk során, egy idő után kimutatottan kedvtelenné, fásulttá válnak. A növények életerejétől, energiájától frissebbek, vidámabbak és kiegyensúlyozottabbak leszünk. Nemcsak díszítik életünk színtereit, hanem felerősítik a belső berendezési tárgyak (bútorok, függönyök, szőnyegek stb.) összhangját.

A sokféle berendezési stílus miatt a növények jellegét a bútorok is meghatározzák, mégis a választás leginkább személyiségünket tükrözi.

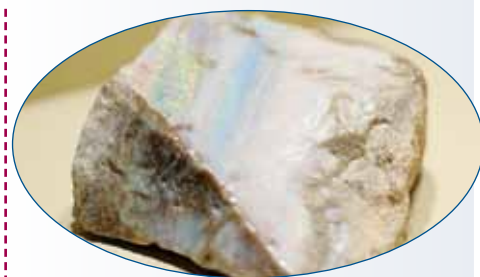
Szépségükön kívül a növények hasznosak is. Kiszűrik a levegőből a káros anyagok egy részét és oxigénnel töltik fel azt. A fertőző betegségek kialakulásának gyakori oka a helyiségek alacsony páratartalma, ami különösen télen jelentkezik. Csak kevesen tudják, milyen jelentős a növények szerepe a megfelelő páratartalom kialakításában. Sajnos nem minden szobanövény bírja az irodaházak száraz, mesterséges levegőjét, ezért fontos szakember tanácsát kérni, hová milyen növény elhelyezését javasolja. Vannak kifejezetten „irodai” felhasználásra alkalmas növények, amelyek hatásosan bontják le a káros anyagokat. Ilyenek a Dracaenák, Pálmák, Ficusok, Borostyánok,

Vitorlavirágok, Araliák, Dieffenbachia és Flamingók.

A légkondicionáló berendezés nem (feltétlenül) káros a szobanövényekre, a legtöbb növény kifejezetten jól fejlődik az egyenletes hőmérsékleten és a nagy páratartalomban. A megfelelő vízelátás érdekében létezik egy kevésbé elterjedt módszer is a növények tartására, amely ember és növény

számára egyaránt előnyös, ez a hidrokultúra. A növények kizárólag tápoldatos vízben fejlődnek, a legcsekélyebb mennyiségű föld nélkül. Kiégetett agyaggolyók gondoskodnak a szükséges támasztékról, ezekbe kapaszkodnak a gyökerek. E nevelési módhoz speciális, kétrétegű edények tartoznak: a belső tartóedényt, amelyben a növény fejlődik, külső tál veszi körül. A belső tartóban az agyaggolyók között él a növény, ide beállítanak egy praktikus vízszintmérőt is, amely mutatja a víz magasságát a tartóban.

Napjainkban van már mód és lehetőség arra is, hogy – számos irodára jellemző – sötétebb helyiségekben is neveljünk növényeket, speciális növénymegvilágító izzóval pótolva a természetes fényt, tehát senkinek sem kell nélkülöznie a zöld környezetet munkahelyén sem. ■

Az opál

szöveg: Adorján Zsuzsa

Nem kristályos szerkezetű, mint a gyémántot követő úgynevezett első osztályú drágakövek (például a zafír, a rubin és a smaragd). Anyaga a Föld egyik legközönségesebb ásványa, a szilícium oxidja: a kvarc. Mégis nemesként jellemezzük. Ez az opál. Előkelő rokonságát és hírnevét sajátos és utánozhatatlan szerkezete, ennek következtében egyedülálló színhatása, nem utolsósorban ritkasága alapozta meg.

A közönséges opál matt fehér, anyaga a tejüveghez hasonló, ám annál fényesebb. A ráeső fényben selyemfényűvé válik. Amennyiben a megszilárdulás folyamán egyéb ásványi anyag is kerül a sziliká gélbe, akkor a színe megváltozik és a pompás rózsaszíntől a zöldig, az okkertől a feketéig nagyon sok változata ismert. A barna, okkersárga színű „májopál” egyik legismertebb lelőhelye éppen Magyarország.

Tavasszal, amikor az olvadákvíz kimossa a talajból, Hegyalján és az erdőbényei legelők lankáin nagyon szép májopálokat gyűjthetünk. A régmúlt geológiai korok fosszilis faanyagai viszonylag gyakran opálosodnak. Ilyenkor az opál megőrzi az eredeti fa szerkezetét, amelyet faopálként ismer a közetán. Legismertebb lelőhelye a Dél-Brazíliában található „Mata” (Erdő) városka, ahol egy teljesen elopálosodott erdő található. Az opál különböző változatai közül a narancssárga-vörös színű, kivételesen majdnem tökéletesen átlátszó tűzopál igazi drágakő. Mexikóban, Hondurasban, Guatemalában, az Egyesült Államokban és Brazíliában fordul elő. Európában csupán Törökországban ismertek tűzopál lelőhelyek.

Az opálról egészségünk védelmében: az opál viselése erősíti a légutakat, megelőzi a vérrögképződést, hat a félelmek, szorongás ellen. Ösztönzőleg hat depresszió és apátia esetén. Javítják a csontnövekedést, segítenek a gyomorpanaszokon, hatásosak ödéma esetén. ■

PROGRAM

VIII. Kárpát-medencei mézfesztivál December 2–4. Keresztury Dezső Általános Művelődési Központ, Zalaegerszeg

A Kárpát-medencei mézfesztivál idején minden a méz és a méhek körül forog. A Zalaegerszegen idén nyolcadik alkalommal megrendezésre kerülő fesztiválon a szakmai előadásokon kívül kóstoló és vásár várja az érdeklődőket, a mézrajongók megtekinthetik a mézlovagrendek felvonulását, illetve a mézeskalács-alkotások kiállítását. Megrendezik a Lovagrendi bált és a mézes sütemények adventi versenyét, a Mária Magdolna Plébánia templomban pedig Mézszentelő Szentmisét tartanak.

Juan Diego Florez November 27. Budapesti Kongresszusi Központ

A bel canto operák virágkora a 17–19. század volt, az elnevezés jelentése szép ének. A bel canto áriák különlegeseek, ezért előadóiknak is rendkívüli tehetséggel kell rendelkezniük. A perui születésű Juan Diego Florez esetében ez vitathatatlan, hiszen fiatal kora ellenére a világ legkeresettebb és legelfoglaltabb tenor énekese, azt mondják róla, benne él tovább Pavarotti öröksége. November 27-én a Kongresszusi Központban első alkalommal lép fel Magyarországon, s könnyen lehet, hogy olyan sikert arat ismét, mint 2007-ben Milánóban, amikor a híres „Ah! Mes amis” kezdetű, kilenc magas „C”-s áriával ismétlésre ragadtatta magát a közönség örömeire és az igazgatóság legnagyobb megdöbbenésére, hiszen a sikertelen duplázás esetén

örökre kitilthatták volna az Operaházból. Ő az első énekes, akinek sikerült ez az attrakció.

El Grecótól Rippl Rónaiig Október 26.–2012. február 19. Magyar Állami Operaház

A Szépművészeti Múzeum október 26-án nyílt tárlata Jánoshalmi Nemes Marcell (1866–1930) műgyűjtő mecénási tevékenységének állít emléket. A több mint 120 műalkotást felvonultató tárlat anyagában éppúgy szerepelnek antik vázák, középkori szobrok vagy régi olasz és németalföldi mesterek elsőrangú alkotásai, mint különböző korokból származó értékes iparművészeti tárgyak, a gyűjtő otthonainak hangulatát megidéző

elrendezésben. Bemutatják Nemes egykori Greco-kollekciójának féltett darabjai mellett a 19–20. századi magyar képzőművészet emblemikus alkotóinak, többek között Munkácsy Mihály, Ferenczy Károly, Rippl-Rónai József, Szinyei Merse Pál, Uitz Béla, Kernstok Károly és Vaszary János műveit. Az egykori hatalmas gyűjtemény Nemes halála után szétszóródott, világhírű képei ma különböző múzeumok, többek között a párizsi Orangerie, a berlini Gemäldegalerie vagy a londoni Tate anyagát gazdagítják. A látogatók még a művészi ambíciókat tápláló Nemes Marcell saját alkotásával is megismerkedhetnek a kiállításon.

André Kertész Retrospektív Szeptember 30.–december 31. Magyar Nemzeti Múzeum

André Kertész fotografusi tevékenysége több mint fél évszázadot ölel fel, s egyike azoknak a külföldre származott magyar mestereknek, akiknek nevét minden fotográfíát kedvelő a 20. század legmeghatározóbb egyéniségei között tart számon. A művész munkásságának egészét átfogó retrospektív kiállítás 2010 szeptemberében nyílt meg a párizsi Jeu de Paume-ban, majd Winterturban és Berlinben is bemutatták. Szeptember 30-tól december 31-ig a Magyar Nemzeti Múzeumban tekinthető meg a tárlat, amely a lehető legnagyobb mértékben vintázsokból, illetve a fényképész által jóváhagyott kópiákból válogat, és Kertész alkotói felfogásának folytonosságát és egységességét igyekszik feltárni, melyhez kontinenseken átívelő pályája során mindvégig hű maradt.

November 11–13.

III. Márton Napi Pálinkafesztivál Siófok

Hazai hagyomány a Szent Márton napi vigadalom, evés-ivás. A népi hit szerint minél többet eszik az ember Márton napján, annál erősebb lesz. Továbbá, ahogy a szólás is tartja, „a bornak Márton a bírása”, a tradíciók szerint ekkor kóstolják meg először az új bort a gazdák. Az országban több különböző rendezvény zajlik idén a szent halálának ezerhatszázötvenedik évfordulója alkalmából, amelyek közül az egyik leghosszabb a siófoki mulatság lesz. Akik elmennek, nemes pálinkákat, igazi, ízes gyümölcsből készült itókat kóstolhatnak Siófok főterén. A harmadik alkalommal megrendezett Pálinkafesztiválon bemutatják a környék gyümölcsös kertjeinek üvegbe zárt esszenciáját. A pálinkás poharak emelgetése és a lelkes kóstolgatás mellé nagy adagban fogyaszthatnak a vendégek zenét is (Maszkura és a Tücsökraj, Szabó Balázs Bandája), de gyerekprogramok, játszótér, tűzijáték és libából készült gasztronómiai kavalkád is a rendezvény részét képezik.

Port.hu Családi Filmfesztivál

November 11–13.
Cinema City Arena

A közös filmnézés az egész család számára izgalmas program lehet, különösen, ha abba az idősebbek számára némi nosztalgia is vegyül az egykori kedvenc mesék láttán. A családi filmfesztiválon a kicsik nemcsak a magyar animációs filmgyártás hőskorának szereplőivel, Mazsolával és Tádéval, Lúdas Matyival, Vukkal, a kis rókával, Dr. Bubóval és furcsa páciensével, a Mézga családdal, Mekk Elekkel, Pom-Pommal és Picurral vagy Süsüvel találkozhatnak, hanem olyan külföldi szupersztárok is feltűnnek, mint a Rio forgatógátnak szereplői, Wall-E, a robot, valamint a Jégkorszak és a L'ecso főhősei. A szervezők reményei szerint sok kisgyermek életében ez a fesztivál teremtheti meg a lehetőséget az első mozilátogatás élményére. Az interaktív koncertek, bábelőadások és kreatív foglalkozások mellett sor kerül majd kifejezetten mama- és bababarátra, azaz félhomályban, csökkentett hangerő mellett vetítésekre is.

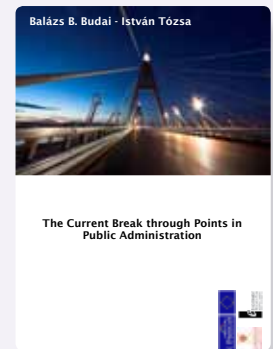
KÖNYVAJÁNLÓ

**The Current Breakthrough Points in
Public Administration**

**A közigazgatás aktuális kitörési
pontjai**

A Tózsá István és Budai Balázs által jegyzett, TAMOP-os forrásból megvalósuló, angol nyelvű egyetemi szakkönyv a köz-

igazgatás megújításának korszerű kérdéseivel foglalkozik. A kötet a közigazgatási modernizáció ütemét gyorsító, ugyanakkor az érdemi átalakításhoz nélkülözhetetlen gyakorlati kérdéseket vizsgálja. A modernizációs hívószavak rendszerezését követően a szolgáltató állam paramétereivel, az információs társadalom közigazgatást is érintő tüneteivel foglalkozik. Vizsgálja a hazai és nemzetközi – döntően e-közigazgatási – jogszabályi környezetet, egészen napjaink stratégiáig, megfogalmazva a szabályozás feladatokat. Tárgyalja a hatékonyabb szabályozási eszközrendszerét, a koregulációra és a deregulációra fókuszálva. A hivatali front- és back-office-szal, a minőségbiztosítással, a teljesítmény- és tudásmenedzsmenttel, valamint a közigazgatási csúcstechnológiai alkalmazások szerepével is foglalkozik a könyv. Teszi mindezt az új kutatási eredményeket is felvonultatva. Többek között megjelenik benne a digitális interaktív televízióra tervezett – magyar kezdeményezésű – közigazgatási tartalomfejlesztés, amely nemzetközi tekintetben is névnek számít. Ennek köszönhetően az egyik legkorszerűbb és leginkább gyakorlat-orientált e-közigazgatási idegen nyelvű tananyag.

IMPRESSZUM || **Kiadja** a Nemzeti Közigazgatási Intézet || Felelős kiadó Kis Norbert főigazgató || A szerkesztőség címe: 1054 Budapest, Alkotmány u. 25. || Tel. 1/882-6812 || Fax: 1/882-6848 || E-mail: szerkesztoseg@nki.gov.hu || **Nyomtatja** a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft. || Felelős vezető Majláth Zsolt || Cím: 1085 Budapest, Somogyi B. út 6. || Telefon: 1/266-9290 || Fax: 1/266-5190 || E-mail: kozlony@mhk.hu || **Tördeli** a Grafcom Media Kft. || **Főszerkesztő** Kis Norbert || Szerkesztőségvezető Holtingerné Petró Ildikó || Szerkesztők Csaba Réka, Dombrovsky Ádám, Jordán Judit || Újságíró Tóth Nándor || Főmunkatárs Vida Sándor || Közlés rovat vezetője Bárdos Zita || Szerkesztőségi titkár Koller Hajnal || **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. || Lapker Zrt. || ISSN 2062-5014 || A lap az ÁROP 2.2.5. Humánforrás-gazdálkodás a közigazgatásban projekt keretein belül valósul meg.

ELŐFIZETÉSI INFORMÁCIÓK

A Nemzeti Közigazgatási Intézet kiadásában havonta megjelenő Közzszolgalat című magazin a közigazgatást érintő fontosabb fejleményekről tudósít, erősíti a közzszolgalat tudásbázisát és információs csatornáit. A közigazgatás ezerarcúságát tükrözi a tematikai sokszínűségben, a közpolitikák és a közügyek fontosabb eseményeitől a szakigazgatási specialitásokig. Bővebb információ: elfizetes@nki.gov.hu címen.

Gambold
újra! 2.0

JÖN!

JÖN!

JÖN!

**Részletek
hamarosan...**

2012

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

A Haza szolgálatában

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM

A KIADVÁNY MEGJELENÉSÉT TÁMOGATJA:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszchenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Humán erőforrás-gazdálkodás a központi közigazgatásban
ÁROP-2.2.5

